

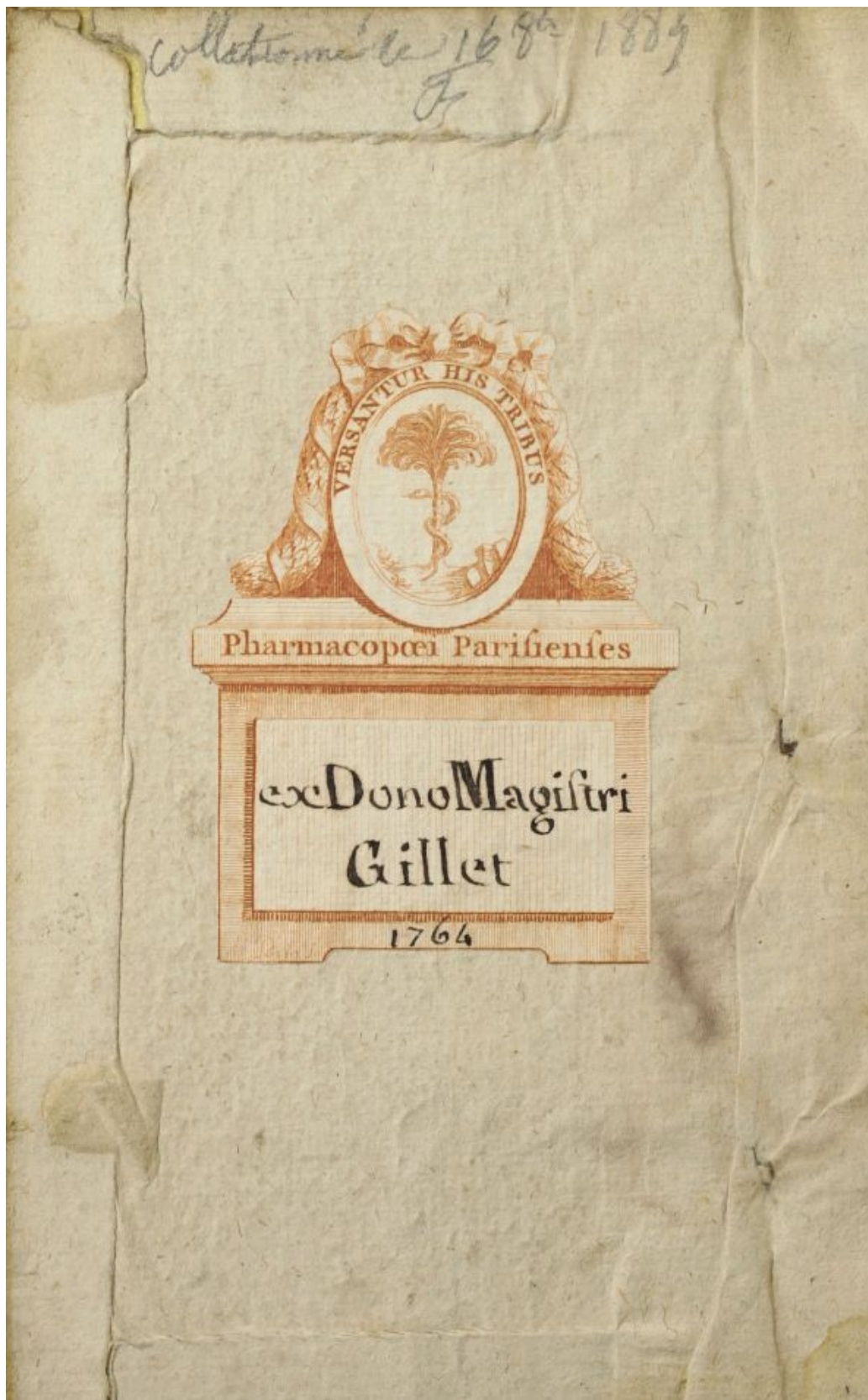
Le Paulmier, Pierre. Lapis philosophicus dogmaticorum. Quo paracelsista Libavius restituitur, Scholæ Medicæ Parisiensis judicium de chymicis declaratur, censura in adulteria & fraudes Parachymicorum deffenditur, asserto veræ alchemiæ honore. Per P. Palmarium doctorem Parisiensem Galeno-chymicum. Ad illustrissimum Cardinalem Perronium. Adjecta est historia læprosæ mulieris persanatæ.

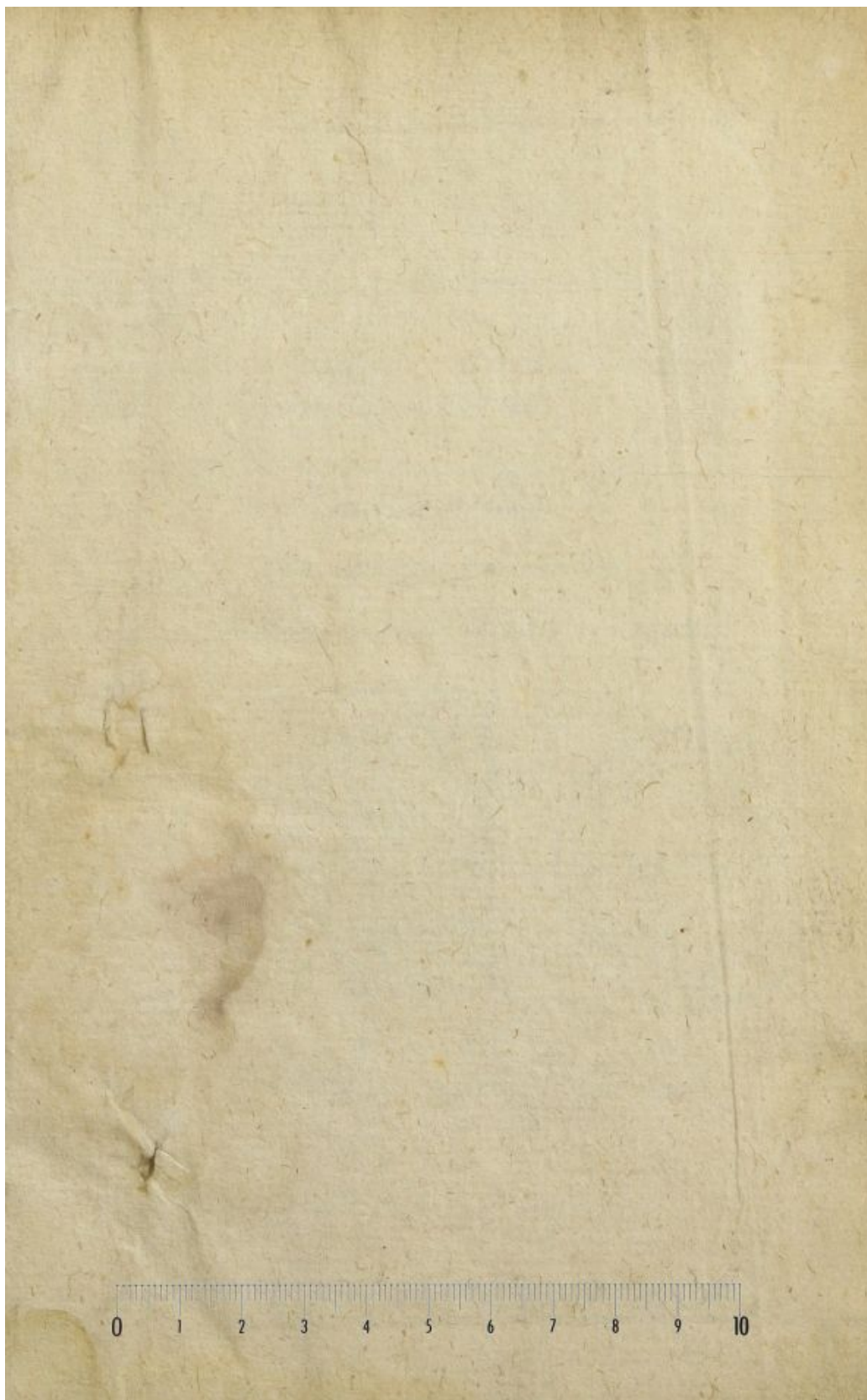
Parisiis. Apud Davidem Doulceur, via Jacobea ad Mercurium involucrem. 1609. Cum privilegio regis., 1609.

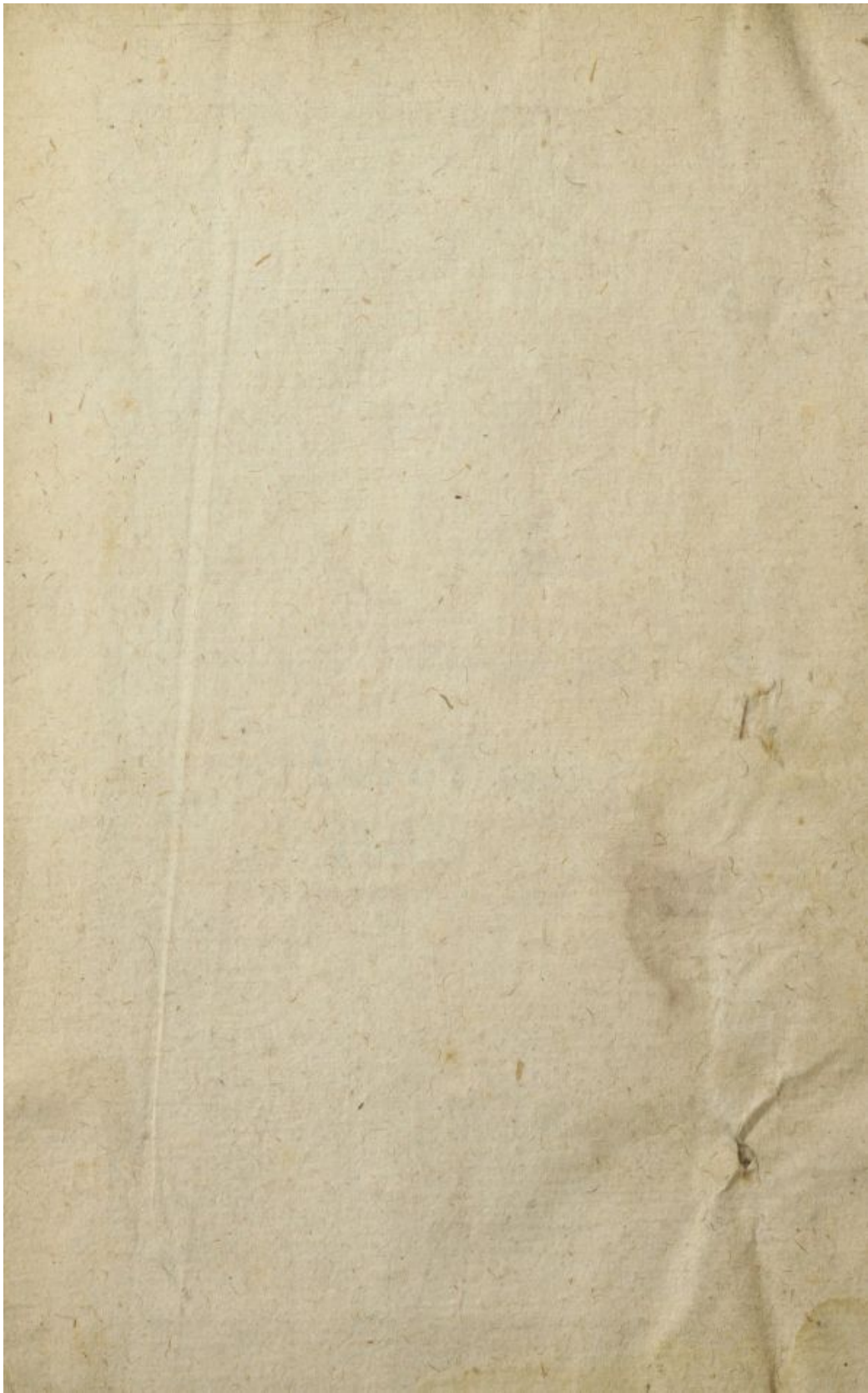
Cote : BIU Santé Pharmacie RES 11398 (1)

Res 11398 11,398 (1)
R.F.
L A P I S
PHILOSOPHICVS
DOGMATICORVM.

*Quo paracelsista Libanius restituitur, Scholæ Medicæ
Parisiensis iudicium de Chymicis declaratur, Censu-
ra in adulteria & fraudes Parachymicorum deffen-
ditur, asserto veræ Alchemiæ honore.*

Per P. Palmarium Doctorem Parisien-
sem Galeno-chymicum.

Ad Illustrissimum Cardinalem Perronium.

Adiecta est Historia Læprosæ Mulieris Perfanatæ.

PARISIIS.
Apud DAVIDEM DOVLCEVR, via Iaco-
bea ad Mercurium inuolucrem.
1609.
CVM PRIVILEGIO REGIS.

Illius Philosophorum lapidis qui scribitur ab alijs diuersimodè, author non sum nec executor, minùs indagator in eo, tanquam de hoc loquerer ex auditu vel ex lectura. Quare cum eius nullam certitudinem habeam, processum illius relinquens, &c. Verum meus iuxta processum eorum non est præparatus cum illum hoc loco non intelligamus, nec etiam cognoscamus, &c.

Libanius Episto. ad Lectorem.

Notabis me de lapide Philosophorum aliquid addidisse ex artificum sententia, etiam si eam nec ego nec tu possimus assequi.

In Antigrammarijs Pa. 375.

Quercetanus, Porta, Dornesius, Paracelsus &c. de sale sulphure oleo & quæ ex facibus eliciunt dum affirmant, necesse est ingentem errorem circa essentias eorum committi, unde consequens est nescire eos quid præbeant. Extractions veterum veræ non id præ se ferunt quod illi stolidi Paracelsici.

ILLVSTRISSIMO AC
Reuerendissimo D.D. Cardinali
Perronio. Senonum Archiepi-
scopo Galliarum & Germaniæ
Primate, Magno Franciæ Elee-
mosynario & Torquati ordinis
Antistite. I.

P. Palmarius.

VM sis in ea muneris di-
gnitate cōstitutus (Cardi-
nalis Illustrissime) ubi nul-
lum tempus excipere possis
quod non grauioribus &
Ecclesiæ totius & Gallia-
rum negotijs surreptum videatur, ne peccem
in Rempublicam, magnopere vereortuis in-
teruenire occupationibus. Inducit nihilomi-
nus tuum illud incredibile scientiarum illas-

ā ŷ

strandarum desiderium, ut ad sublime tuæ eruditionis tribunal afferam, quam medici de suis finibus cum Paracelsistis habent controuersiam. Patieris lubens, spero hanc interpellationem, & si non molestum est, ei te seu arbitrum adhibebis, siue te iudicem feres. Te quem nemo ejurare possit, apud quem peierare nullus ausit, qui sacramento fuerit prouocatus. Ea est tui nominis, tuæ dignitatis, tuæ singularis in omni scientiarum genere doctrinæ atque adeo in sanctissimo Ecclesiæ Apostolicæ Senatu, in augustissimo Regis Christianissimi Consilio, in Gallia non modo, sed & in exteris nationibus cognitæ iamdiu & spectatæ æquitatis authoritas.

Medicina quam Philosophiæ sororem amas & colis, hîc deffenditur à Neophytorum imposturis; adiungitur Alchymia illa veterum, quæ accuratiore & secretiore medicamentorum preparatione Pharmaciâ illustrat. Magna equidem illa & peruetus: non quæ impostorem Paracelsum agnoscat authorem, non quæ patronum Libanum, hominem argutum magis quam doctum, ingentis illius mysterij imperitissimum: sed a veterum sapientissimis exculta, tropis descripta, & fabulis inuoluta, ne improbi tanto thesauro potiren-

tur. Sunt quihuius explicatione Poetarum fig-
menta resoluant adeo aperte, ut nihil faci-
lius videatur. Sic Moly est Homericum, Ne-
penthēs, ἄλυστον Helenes pharmacum. Pollice-
tur enim generale morborum omnium medi-
camentum, orbem remediorum & quasi
ἐγκυκλοφάρμακον. Hoc Medea Aesonem in iuuen-
tutem restituit; Hoc Aesculapius deplora-
tos quasi ad vitam reuocauit; Hoc Phæbus
draconem id est morbos extinxit. Ramus est
aureus a Virgilio descriptus, quo Midas Bac-
cho annuente, omnia in aurum mutabat;
quo Iupiter aquila, id est volatilis factus, in
cælum cum Ganymede subuolauit. Multi ex
Simplicio, veteres interpretantur de princi-
pijs huius operis, contra quos ad literam dis-
putauit Aristoteles. Atomi per aërem volitan-
tes, scintille sunt mercurij & sulphuris, qui-
bus micat eorum materia, quæ futuram te-
stentur generationem, per mutuum congres-
sum. Democriti solutionem & concretionem
arguunt materiae motiones. Plurima sunt his
similia quæ hoc studium non adeo nouum
doceant. Huius autem labores ad sublunaria
translati, Pharmaciam dabunt suis numeris
absolutissimam; dum deleteria omnem ca-
coethiam exuunt, venenata & venena ipsa,

ā iij

vim lethæam permutant salutifera, ingratum saporem, amarum, acrem, acidum, deponunt, ut postea donentur grato & voluntario. Ignem habent huius artis Professores, liquorem mirabilem, tantorum bonorum authorem: ut iam sit tutus medicamentorum usus; ut iam morbi maximi, validissimis expugnentur præsijs, nulla nature illata noxa. Qua fortè causa illi non pauci hætenus insuperabiles habiti sunt.

Tenebrio Paracelsus ex malè intellectis veterum præceptis, in metallurgia nihil proficiens, Physicam & Medicinam subruere conatus est. Alia principia, alia elementa, mundi pro certissimis proclamavit, quod videret illa ex incōcinnis operationibus oriunda, delusus à literalis Doctorum sensu. Afferunt metalla in primam materiam esse resoluenda, id est in sulphur & mercurium; sed mentis non manus operatione id consequi volūt. Et nostri Aristarchi ubi igne calcinante omnia in aquā oleum & salem dederunt, iurant hæc ipsa habuisse Naturam in constituendo. Andreas Libavius, Paracelsi depravationes sequutus, ex talibus imposturis opus condidit Alchemie nomine euulgatum. In illo & medica & metallica deturpantur. Ut vera Alchemia duo pro-

ponit beneficia, sic hæc impostura duo male-
ficia. Vt inde metallorum & hominum sani-
tas, sic hinc horum & illorum morbus, mors.
Schola Medicinæ Parisiensis utrumque dam-
nanit, quod nullus magis impune metallum
laeserit quam hominem. Ex laeso metallo mo-
netarum adulteria, ex laesa sanitate homici-
dia nascuntur. Hic de vitæ, illic de bonorum
amissione agitur. Illic maiestas regia, hic di-
uina attingitur. Libavij artificium tam mul-
torum reus est criminum. In quibus explican-
dis & docendis Aristotelis philosophia explo-
ditur. Hippocratis & Galeni medicina con-
culcatur. Dogmata sunt nexibus Cassioticis
intricata, ita ~~et~~ Doctrina tota tam opa-
ca furnæ circumfusa fuligine, ut neque ip-
sius Appollinis face possit illustrari. His præ-
claris beneficijs quasi præclare de genere hu-
mano meriti Sycophantæ, non solum artem,
sed & artifices eius principes ausi sunt accu-
sare, & multorum criminum subscriptionem
edere. Quæ si vera sunt, causam non dico,
quin postulationem longè grauiorem meriti
sint, & ego qui eorum aduocationem susci-
pio, legum subire sanctiones. Rem cogno-
sces, Cardinalis Illustrissime, & ut soles ni-
hil dabis gratiæ, pro merito sententiam fe-
ci

ã iiij

res. Spero me consequuturum ut fias alter
Hercules ἀλεξικαὶὸς aduersus hoc monſtrum.
Fies & nouo vinculo verè adamantino non
modo Gallias ſed & cæteras Nationes, tuæ
dignitati, tuæ fortitudini deuincies. non
minùs hoc beneficio quam cæterarum rerum
magnitudine, nominis tui memoriam conſe-
crabis immortalitati.

LECTORI PALMARIVS.

MIRABERIS fortasse,
Lector, quod contra
Andream Libauium
scripserim; contra eum
qui Alchimiam, si non
in possessione, saltem
in votis habet; si non tenet, saltem lau-
dat, optat, ambit. Multis persuasum
audis, illum plurimum posse in hac ar-
te. Iactatur exstructa Alchemia eius no-
mine. Vides in auxilium venisse Quer-
cetano, Turqueto, Aurelianensibus,
confectis ab inuicto Riolano. Scilicet hi
artis magnates, si Dijs placet, omnium
maximo, peritissimo, artis textori, tan-
quam Deo Tutelari & ἀλεξικάκῳ, Alche-
mica crediderunt. Huic vni ex asse hæ-
redi, quasi condito testamento & abdi-
cato magistratu, sua delegarunt iura &
officia. Libaii triumphator, victor au-
gustus, μέγας ἄρχος πάντων, supplicū spolia
& epistolia profert. Sic inuocatus &

rogatus, succumbentibus amicis succurrit & occurrit. Dicebatur impar congressus Achillis cum Troilo. Tum stultè exultavit vt Gigas Libavius, venit non de vno Riolano, non de Schola Parisiensi, sed de tota Galenia, sed de seipso, de suis Antigrammanijs, Neo Paracelsicis, de suo Asclepiade rediuiuo, triumphaturus. Insignis scilicet, absoluta victoria, seipsum superare, errores agnoscere confiteri. Hoc magnis ingenijs solemne & gloriosum. Vidisse statim ac vicisse creditur, indicto omnibus silentio, ductis in Triumphum Parisiensibus non Alchemica, sed Libauiana id est Paracelsica refutantibus. Iam

-----*Fortuna ruebat*

Sidonia, ad Rutulos victoria verteret alas.

Iam inuolucrum erat Libauianæ victoriæ simulachrum. Miraberis vero, cur resistam per Chymicæ placita. Ego qui tanti Alchemiam facio; qui possim illam merito laudare, & Libauium vituperare. Annon animus ab hoc dicendi & docendi officio, manus à munere scribendi abstinet? Annon stupefcit

hæretque calamus chymicus, si contra
Chymiam dicendum est? Graue equi-
dem, id fuit nobis quod & medici &
Chymici nomen proferretur. Hoc, fa-
teor, diutius calamum retinuit, tam
diuturni silentij causa fuit.

*Ah querimur calamo crassus quod pendeat
humor,*

Nigra quod infusa vanescat sepiæ Lympha.

Sed zelus, sed studium boni publi-
ci, tantum potuit apud me. Vidi Liba-
uium desertorem veritatis medicæ,
transugam turpissimum, ad factionem
Paracelsistarum deuolasse. Vidi illum
veræ Alchemiæ rudem, ignarum pror-
sus, eam tamen nominando cæteras
scientias arroganter vapulare: quin-
etiam ipsissimam vulnerare imposturâ
in metallicis, qua fallitur bonum pu-
blicum fraude in medicamentis, qua
rei medicæ obest plurimum: Et his ar-
mis indutus audax nebulo, ausus est
Parisienses prouocare, Scholæ saluber-
riæ conuitiari. Creuit tum apud me
ex dignitatis gradu atrocitas iniuriæ, &
in vnius ordinis læsione, multa digni-
tatum nomina & numina simul violata

sunt. Adde quod his nævis, his cicatricibus ita deturpatus, ita confossus est, ut ipsum Libauium in Libauio, id est Galenum in Paracelso non agnosceres. Eheu

----- *Quantum mutatus ab illo.*

Heclore, qui redit exuias indutus Achillis!

Licuit Libauio contra Clauicum chymicum scribere, nulli iniurium, sed artis propugnatorem. Licebit-ne nobis Libauio, & metalla & medicamenta adulteranti resistere? maculas matri honorandæ iniustas, sponsia hac nostra abstergere? Turpe est tacere, inquit Philosophus, cū alter obloquitur; turpissimum silentium, cum veritas opprimitur: damnosum in eo ministerio, quod mortalium vitam & salutem spectat: Medicus est vir bonus. Boni est non solum à malo abstinere, sed omnem illius occasionem præcidere, malum præsens suffocare. Si Alchemia Libauij manet, manet doctrina publica de fallendis medicamentis, monetis, metallis. Iam vbi sanitas Reipublicæ & medicæ? Nostrium ergo fuit, hæc maleficia refellere, calumniatori &

mendaci Libauio, pro Schola Parisien-
fi satisfacere , imò pro bono publico.
Nonnulla de veritate Alchemiæ no-
uimus, pauca degustauimus, sed quæ
sint plusquam satis, contra isthæc por-
tenta. Facile est caduca fundamenta
diruere, solo æquare. corruiet totum ar-
tificium. Falsa proponit Libauius lapi-
dis principia, falsa elementa : non capit
• imò ne videt quidem illius labores, non
materiam, non ignem. Aurum vulgare,
mortuum, fatuum, celebrat; mercu-
rium vulgarem, ouum venti adiungit;
aquas fortes, destruentes, non vitales,
pro igne habet. In medicamentis singu-
laribus falsus quoque est. impura sunt
& sophistica, quæcunque proponit ar-
tificia , sapientibus inaudita. vbique
peccat grauiter. Perderet credulos tali
fidentes aurificio. Perderet medicos ex
his præceptis & vniuersale, & particu-
laria sperantes. Inreest ergo salutis pu-
blicæ in hæc animaduertere. Iam apud
idiotas inualuit opinio de eiusmodi so-
phisticis. Imposturæ & fraudes medica-
mentorum, communi omnium applau-
su exceptæ & receptæ videntur , spre-

ta quasi fereque abiecta salutari veterum methodo. Audias discrimam veteris & nouæ artis.

----- *Cæpit falsæ pietatis imago*
Ire per ignaros nebulofo errore nepotes.

Ex ignorance verborum, admirationem aucupantur impostores. In rebus spinosis sapias imitantur, Rei difficultate capti, symptomatum magnitudine attoniti, atramenti eiaculatione occultantur. Ad Alchemiæ impostoriæ placita recurrunt. Eam iurant veterum Philosophorum decretis probatam. obganniunt impura sulphura, peregrinos sales, agrestes mercurios, quibus natura lacescit. Causantur tartara, marmora, gypsa, alabastra, pro morborum efficientibus. Nihil nisi grande spirant in curatione. Astra de cælo detrahuntur vi plusquam præstigiatrice. Propinant astrales medicamentorum virtutes. Spiritus pollicentur ἐργαδιώκτας veros, a communi elementorum conditione emancipatos. Elementa sordent. Ethnico Galeno relinquuntur. Solum cæleste nominatur, laudatur, venditur, ex Paracelso mutuandum. Nullum

bonum , nihil beatum , quod non sit
Paracelsicum. Libavius huic Hydræ
patrocinator. Propugnat eius placita,
quibus cæteris scientijs bellum facit.
Phyficorum & medicorum theorema-
ta subuertit , de rerum principijs , de
causis morborum & curationum. Axio-
ma vulgatum sanationis per contraria
explodit , mutatque in contrarium.
Quod alimentis debetur, medicamen-
tis tribuit. cum sanitas seruetur simili-
bus, tanquam simile simili, non videt
morbos contrarijs abigendos. Morbos
a plethora, sanat πολύχμοις alimentis: vt
seruetur similitudo naturæ & morbi,
non detrahit sanguinem copiosorem,
sed addit onus oneri, plethoram ple-
thoræ.

Non ita pridem huius farinæ medi-
cus vocatur ad curandam ophthal-
miam sanguineam, in corpore pletho-
rico. De remedijs similibus cogitans,
venæ sectionem contempnit, vitupe-
rat præsidium illis Parisiensibus, adeo
familiare. Aduocatur arcanum Mo-
narchæ non reuelandum, quod mo-
mento morbum similitudine, profliget.

Sic erant docendi Parisienses. Perficariæ admouentur folia oculo inflammato. Incenditur oculus, medicamentum quarto fere gradu calidum admouetur. Ite ergo triumphales circum sua tempora lauri. Nouit secreta Prophetæ Paracelsi. Librum fecit de perficaria, commendatur morbis ocularibus. Sic est medicandum Parisienses: Discite medicinam moniti, & non temnere diuum. At, ô bone Deus, quanto & quam crudeli dolore experitur remedium? Iurauit ægra ignem adfuisse. Intrepidè tamen iubetur iteratio arcani. Symptomata exasperantur. Misella astrale remedium abijcit. Ego vocatus rideo homonymiam ignari discipuli. Moneo Paracelsum nomine perficariæ vitriolum voluisse, quod adstringendi facultate oculis prodest. Tale qui pro quo in Pharmacopæo puniretur. Sanguinem vero bis & ter detraho; cucurbitulas cum scarificatu admoueo; catharticum propino; colliria instituo etiam cum opiaticis in tanto ardore: tandem iustis præsijs cedunt symptomata. Sic sphinges Oedipi sui resoluunt ænigmata. Alius

ta. Alius ad monstrum pollicitator, admirationem ab amico affectans, illum deludit in sperato aurificio, callidè supposito crucibulo aurum continente. Totum se dedisset amicus, arti addiscendæ, nisi ab oculatiore fraus observata fuisset. Perlas quoque vxorias frixit in sartagine, inde calcinationem ratus. Sic non parcunt dilectis. Hesternis diebus aduolauit alius, Corytheo deformior, Alpibus gibbosior *μονογεῖμος*, ex pharmacaria medicastrum simulans, qui & Paracelsum & superiora omnia despiciatus, sola iurat herbarum confortatiua. hoc salutari nomine plebecula luditur confidentius.

Sic nomine diuinæ Alchemiæ, malum pro bono offertur & producitur, contra proprium votum. Sic artium regina traducitur, ab illis Alchemistis nequam. Quid enim illi omnes veri? Dispeream si vnquam honoratissimam virginem reuelatam viderint: si vel aliquantulum pateat ex eorum operibus. Et tamen nihil aliud in ore circumsonant. Essentias rerum clamitant, & corpora vix pura nouerunt. Magisteria .

ẽ

iurant sapientum, & ignorant prorsus
tanta mysteria. Medicamenta nesciunt
præparare cum virium & proprietatum
conseruatione. Totam Alchymiam
constituunt, in separatione aquæ; olei
& salis. Hæc tria proclamant rerum ar-
chitectos, facultatum thesauros, essen-
tias, causas effectrices: Quasi dum lac
abit, in serum, butyrum, & caseum, tres
natæ sint lactis essentia. Quasi butyrum
siue sulphur pro lacte deuoretur. Id-
dem de tinctura, de essentia, de sale co-
ralli, vnionum, quibus nihil habent
frequentius. Dum ergo tibi sal rhabar-
bari offertur, pro ipsius essentia, caue
ab impostura, Lector. Vera Alchymia
taliam non tulit monstra. Sacra sua lon-
gè aliter constant. Diuina sunt & mira-
culis proxima eius beneficia. Quæ ta-
men & suis ex causis pendent, & in na-
turæ sinu requiescunt. sunt in Regno,
in possessione sapientum.

Medici veteres, Mercurius, Osiris,
Appollo, Aesculapius, dii sunt habiti,
quod morbos lethales extirparent, me-
dicamentis validissimis, helleboro, pe-
plio, laureola colocynthide. Fœlices

quod fortis aragroantium ὀπρῆς ho-
rum etiam deleteriorum impetum su-
stinebat ; morborum sæuitiam valen-
tius coercebat ; duo erant contra vnum
etiam Herculeum. Nunc quod sint
contraria omnia Medici viuunt inglo-
rij. At genuina Alchemia, ipsissima pol-
licetur quæ maiores. Imò audet maio-
ra & fœliciora omnia. Alimenta habet
medicamentosa, quibus natura morta-
lium effœta ac labascens restituatur.
Medicamenta illa magna sic præparat,
vt cacoëthia omnis transeat in saluta-
rem facultatem ; Vim lætheam permutat
salutiferæ. Sed facilitate & iucun-
ditate admirabili, dulcedine tanta quæ
vincat non inuitos ; quæ suadeat, non
cogat ad morborum præsentium pu-
gnam, ad futurorum prophylaxim. A-
loë, colocynthis, fenna, helleborus, hoc
artificio mansuescunt, ingratum sapo-
rem & cacoëthiam deponunt, inuiola-
ta purgatrice. Sic naturæ beneficio, lac
nutricis medicatæ fit dulce & purgato-
rium. Sic lac capræ helleboro nutritæ.
Sic anates, gallinæ, sturni, aluntur
serpentibus, cicuta ; & nos demum his

é 7

auibus mentas nostras oneramus innoxie. Sublimatum quod valde vrit, horulæ spatio euadit ἀραιον manente eadem corporis mole, nulla detractio, nulla additione. Arsenicum, sandaracha Græcorum, realgar, quo nullum præsentius venenum, ascendit tamen in Panaceæ locum, ut sit deploratorum affectuum inuictum remedium. Præclara hæc quidem sunt veræ scientiæ iura. quæ qui nouit medicus, verè est ἐχθρος νόσων: talia medicamenta verè, sunt θεῖον χεῖρες. Tantum medicinæ beneficium, medici exaltabit caput. Propter illud à Rege munus accipiet, & in conspectu magnatorum collaudabitur. Annon illud lignum est quo dulcoratur aqua amara? Ignem enim inuenit hæc professio, cuius ope tanta nobis veniunt bona. Nihil eo vtilius, nihil admirabilius excogitauit humana sapientia.

Sed hi nostri Aristarchi, ea-ne possunt? Dic sodes Libaui, hoc ne docetur in tua Alchemia? ô ars sancta; ars beata, itane viribus destituta & intermortua iaces, si illi te possident? Quidni maiora ostentas si cum illis es? Absit

vero vt virgo casta & honoranda his mangonijs violetur, ars diuina his erroribus, his maculis, contaminetur, his nominibus germana & contubernalis medicina offendatur.

Ambæ simul natæ, ab ipsa natura, sua hauserunt fundamenta. Ambæ simul educatæ, conditores habuerunt & cultores veterum sapientissimos. Vocant in auxilium eorum discipulos. Ostendunt violatam pudicitiam. Deffendendæ sunt ab eiusmodi impostoribus, qui ne tantillum vel primoribus labris Alchemiam sapientum degustarunt. Libavius nihil nouit, præter metallorum nobilium adulteria, ignobilium fucos, fraudes, & imposturas. Nihil in medicamentorum præparatione, præter deturpationes & impuras præparationes. Hoc demonstrandum suscepi, exposito prius Scholæ Parisiensis instituto, vt iudices, Lector, quid schola nostra damnarit quam iustè id fecerit. Hinc illæ Libauij lachrymæ. *Quid facis, inquit, Libauj, artem eruditissimæ in tota Europa Scholæ communi suffragio damnatam recudis, & in Europa publicè proponis. Consu-*
ẽ iij

le honori tuo & emolumento communi. Quid
meritum censes cum qui damnatam artem
vulgat? Intellige ergo, Libavi, malè con-
sultum esse honori tuo in operis editio-
ne, pessimè in deffensione. Quod si vt
pollicitus es errorem abiutes & nobis-
cum in gratiam redeas, nos habebis om-
nes amicos & eorum quæ vtrunque ge-
sta sunt facilis erit obliuio. Habet hoc
insitum sollicita æquitatis examinatio:
Habet secundarum cogitationum sub-
tilior exactiorque cura: vt si quid post
impetum primum deliberatio propèra-
ta deliquerit, hoc, consilio propensio-
re reuocetur. Multa iam edita negli-
genter, tractatu maturiore abrogantur,
inquit ille. Si contra placeat intuis erro-
ribus consenescere, senties demum
quam acriter feriât veritatis tela, quam
ignauè se gerant Parisienses, vt puerili-
ter ventilabas, in hac palæstra. Interim
bene vale. Tu vero Lector, memineris
neruos sapientiæ esse non temerè cre-
dere. Lege ergo, & iudica, veterum do-
ctrinâ, tanquam Cynosura ductus. No-
uitatem fuge, ne incipias nouus author
haberi. Quod Comicus de vino, tu de
doctrina habeto.

VETERIS MEDICINAE
προσοποπεία ήνε έμψυχος λόγος.

Qvae Regina fui, priscâ decorata meorum
Nobilitate Patrum; quæ tot miracula mundo
Patrani ratione meâ non sorte medendo.
Tot flores iuuenum, medico tot rore catervas
Ingeniorum alui: varias mihi templa per vires
Clara auro, clara argento gemmisque corusca
Exstruxi, posuique meis altaria dextris,
Queis antistes erat Phœbus, præerantque Machaon,
Summus & Hippocrates: non mendicabula plebis
Admitti in sanctos poterant tam vilia catus.
Pura erat, & castis tantum doctrina patebat
Mentibus: Harpyiæ procul hinc, procul esse volebant.
Nam mea progenies regno demissa Deorum
Nil nisi quod purum nostros adhibebat in usus.
Sic vita inuitis vernabat prospera satis:
Mors vinculis deuincta suis, diræque Sorores,
Et princeps Erebi tetrâ tabescere sensim
Ceperat inuidiâ, consumique vlcere cæco.
Quæ domui generosa truces cum Numine morbos:
Quæ populi oppositis tot tela minantia telis:
Nunc ego destituor; lacerant me pignora matrem
Vberibus satiata meis, quid restat? in oris
Non erit in nostris qui vindicet alicuius sanctâ,
Militet, aut acuat sanas in prælia mentes.
Nullus opem feret innocuæ; tot secula vixi:
Et resplendet adhuc priscæ grauitatis imago,
E. nij

Apparentque simul pulcri vestigia vultus.
Et minimum est: quod tempus edax detraxit: at auxit
Virtutis nivea quâ fulgeo tota, venustas.
Quidni? herbis, radice etiam tot monstra subegi,
Tot spolijs oneraui humeros, & tempora lauro
Cinxi: & adhuc delubra meis ornata triumphis
Sæpius ingeminant voces: Tu sola fuisti
Victrix, humani debellavisse superbos
Corporis affectus merito iactabis ubique?
Quisque silet tamen, heu? deformis inertia regnat.
Nullus erit memor officij: trucidabor Inultus?
Nec saltem iustos solvent in funere honores?
Sic mihi sub mortem misera insultare licebit.
O genus indomitum? quæ gens tam barbara nostras
Quæ velit, aut à se cupiat demittere longè
Artes, quas avidè summi ambiuere potentes.
Heu fata, heu mores? mediâ tumulabor arenâ:
Aut canibus dabor exsanguis laceranda cruentis.
Bella strepunt intus, pax nulla in urbibus ipsis;
Sese conficiunt ciues, franguntque vicissim
Dissidijs, & lite mei: nunc omnia flammis
Et ferro feruent: passim Libitina triumphat.
Plaustra premunt, heu heu, miserâda cadavera: mors mors
Sola mihi præsto est, moriar sine vindice Phæbo.
Ecce venena parant impune libidine summâ
Grassante in mundo: præbetur hydrargyrus omni
Morborum generi: pro peste miserrima proles
Gestandum putat arsenicum, mammaeque sinistra
Appendit. vidi heu vidi? modo lumina tali
Aspectu confusa stupent. Stibium ne paratum,
Ut garrire solent, floresque aut friuola quæque
Cum pompâ & specie laudant? quid us undique morbes

Herentes imis sanasse recessibus ore
Perfricto iurant : pestis leralior omni
Peste meas sensim gens atra profana medullas
Exedens, penetransque vltro in mea viscera gliscit.
Chalcantum caci, bardi, sine mente suaves,
Qui potius verbis quam re, quid plurima, præstant,
Præbunt pueris, gravidis, senibusque caducis.
Vos vos custodes iuris, qui fræna tenetis
In magno Themidis regno indulgebitis isti
Perpetuo errori, non compefcetis inanes
Tot fucos, tandem non confringetis & ense?
Nulla igitur species pœnæ quæ sistat vbique
Gangranam hanc : vereor, ne pars sincera trahatur,
Ecce malum serpit, paulatim carpit & artus,
Alpius & penetrat; quæ sancta decora lacertis,
Viribus egregia, ecce iacent fluitantia tabo.
Non contenti herbas, medicamina certa profanis
Artibus, & nostrum fucis corrumpere corpus
Insuper adicere dolos, quibus ipsa moneta
Calet adulterium, & videatur tinnula, cum sit
Falsa, boni tantum vestita coloribus auri.
Fraudibus his sua nunc farcire volumina gaudent.
O stolidi, o crassi multo qui viscera vino
Mergitis in lucem? quid fas, quid summa potestas
Iustitiæ, prorsus nescitis : carcere ceco
In terrâ ut talpæ torpetis : namque sopore
Atque mero mentem scintillas ætheris alti
Obruitis; facies, rarâ quæ dote micabat,
Nigrescens fumi piceâ fuligine torpet:
Nam rogo quid faciet tenebrosâ in nocte sepultus
Amplius? obstupui certè cum talia vidi,
Horror inanis adest, simul ipsa silentia mentem

*Affecere metu : quid? Iupiter ipse scilicet?
Nec sua cervices in duras fulmina mittet.
Sic queritur Medicina vetus, sic lumina crebris
Debilitat lacrymis: animo sed plura reuolvens
Nos nos deseruit, tenuesque recessit in auras.*

Diony. Guerinus Doctor Medicus
Parif. hæc in veræ medicinæ
pulchritudinem meditabatur.

V. C. FRANC. AMBOESIVS
Eques Hemeri; Malnoæ Dom. Regis
Confil. in Regia Libellor. Magister P.
Palmario Med. doctif. amico Rarif. gra-
tulabatur.

Hoc Palmarium habes, bone ô Machaon
PALMARI, tua quod diserta palma
Diuini auspicijs bonis PERONI
Proscrit, fugat, arcet, vndiquaque
Hos falsos Medicos tumultuantes
Sceptro conterit aureo rebelles
Ergo præcipiti furore cæcos
Istos Andabatas tenebriones
Pruos experientiæ magistrôs
Iubet funditus interire totos
Nervosa lepidaque scriptione.
Sic tu Fæbigena hos domas, ut ipse
Fæbus arcitenens adhuc efæbus
Nervis terri genam peremit anguem.

Clarissimo Medico Parisiensi Pet. Palmario
De sufflone Libanio Palma.

Risu-ne dignius, vel arctâ compede
Sufflons inceptum fuit Libanii?
Conflarat ære, laminâque ductili
Stillante fornaces camino fumidos,
Cinctos suis ventilium spiraculis;
Vnaque folles, forcipes, cucurbitas,
Ollas, retortas vitreas, alembica,
Crates, canales, boccias & cætera
Pararat instrumenta flando commoda:
Promiseratque ducere ex metallicis
Essentias, quibus salutem redderet,
Aduersus æstus grandiores februm,
Et pestium diras vagantium lues,
Quæ Orcus humanum iugis vexat genus.
Hæc sulphur, illic stibium & mercurium
Et calcinat salem soporis ignibus.
Nigrante vultum sordidus fuligine
Hæc instat, illic, crebro anhelans spiritu
Pro talibus remedijs verum dedit
Modo recoctum virus è fornacibus.
Quo vtrumque mundi infecit axem luridum
Quo ingluuiem parit trisauis Cæberi.
Virum genus, casu frequente funerans.
Ignis vicem summum dedit, lucis loco
Fecit tenebras. ô ineptam dogmatum
Scientiam! ô tonsore & elleboro caput
Ceritum egens Hermetici Libanii!
Fecit suis venena pro remedijs

Venena tetrīs sœuiora Thessalis.
Quæ pœna, quæ cruces manent istud scelus
Scelus graue atque incognitum ante-sæculis.
O res cachinnis digna plenioribus!
O res cathenis digna strictioribus!
Quas criminibus Palmari palmas dabunt
Gentes, quod vnus fabricas tetexerit
Sufflons huius improbi Libauij,
Quod luce scriptorum, atque Appollinis face,
Discusserit fumos & atra toxica,
Emissa in auras feruidis fornacibus,
Ne pergerent virum salutem lædere.
Certè triumphales meret, queis Hercules,
Queis sæculis Phœbus cluit prioribus,
Et nominari Chymicæ Libauij
Aeternum potens ἀλχημικῆς metallicæ.
 Francisc. Placetus Medic, Pariensis.

Contra Libauium ob defectionem a doctrina Hippo. & Galeni antiquiore.

C*Vi noua sola placent, antiquaque dogmata sordēt*
Iudicij minimum vel rationis habet
Cornicumque oculos configit quisquis amore
Forte sui, antiquis se quoque prætulit
Et plus se sapuisse putat. Doctrina antiqua parauit
Fundamen primum (ô quam ingeniosa) nouæ
Sunt qui doctrina reliquos se vincere credunt,
Cum pedibus pesium prisca dedere suis.
Libanio Hippocrates visus placuisse, Galenus
Gratus, languidulus nonne refrixit amor?

Quare? quod primis labijs libauit vtrumque,
 At non gustauit : nomine Libauius
 Solum à libando. Pariunt fastidia multa
 Si stomacho haud grati non placuere cibi.
 Palmam nonne dabit Palmarius aut Riolanus,
 Libanio? Palmam victor vterque feret.
 Ille superbus erit priscas qui prægrauat artes,
 Qui contra, hic animi candidioris erit.
 Libanium haud odi : doleo doctum atque peritum
 Erronem veterum deseruisse viam
 Magni est momenti primus qui nascitur error
 Atque parat primam ad deteriora viam.
 Et quod Romano Labieno contigit olim
 Illud Libanio ne eueniat timeo
 Illius vini scripta iniiciuntur in ignem
 Vini & optata sponte sepultus humo est.
 Hinc planctus, lachrymæ, combustis denique libris
 Mortuus haud libris ipse superstes erat.
 At quisquis priscis iustum concessit honorem
 Et noua non spreuit, laude beandus erit.
 Doctrinam veterum antiquam reuocare cadentem
 Id vere humanum, est laudis & ampla seges.
 G. D. B. M. P. D. S.

ANNAGRAMMA

Andreas Libauius

VANA LIBRIS SVADE,

Seu te Moenas agat, seu te phanaticus error
 Interualla mali mens aliquando dabit.
 Perque vices, saniem vultu variante Diana,
 Mitescent mores perque vices furient,
 At tua scripta modo sit lex seruata decenni

*Te spatio insanum consensuisse docent
 Insequeris nudis Phœbumque & Phœbadas armis
 Oblitus generis Cyclopi vsque tui
 Quin furijs audax constringis colla nocentem
 Fune Lymbambæo? vel ruis in puteum?
 Diuidit aut medium pectus te noricus ensis
 Quem seruare nescis, est pretiumque mori.
 Non te morbus habet fallor, sed Parca tenaci
 Omne te vanis versat imaginibus.
 Iudicium titubat sensus rationis & vsus
 Scribendi miserum te tamen vrit amor
 Vota virum nec te, nec te metuenda Deorum
 Numina tam diris eriperent placitis.
 Ergo licenter agas & LIBRIS VANA SVADE,
 Aut ne vana magis te modo Parca necet.*

I. P. M. P.

Ad Clarif. & eruditif. virum D. P. Palma-
 rium. De Rep. nostra medica
 optimè meritum.

*C*um falsas artes proscribis pollice docto,
 Clara struis gentio num monumenta tuo?
 Cum valide vibras Libani in castra sagittas,
 Funditus euertis quæ potiora putat.
 Perge rogo nostri lumen columenque Senatus
 Scribere & sic doctè, nam decus inde feres.

Dionys. Guerini. Doct. Med. Par.
 Veritatis & beneuolentiæ ergo faciebat.

INDEX CAPITVM.

A nima Censura Parisiensis & Paracelsia proscripta idea.	cap. 1. fol. 1.
Protectionis ratio & modus.	cap. 2. fol. 10.
Libavij transmutatio probatur, qua ex Galenico factus est Paracelsicus.	cap. 3. fol. 12.
Comparatio Alchemiae Libavij cum magisterio sapientum.	cap. 4. fol. 20.
Quod ignis philosophicus Chemicarum omnium operationum sit verus author & solus dominus, sine quo irrita sunt omnia.	cap. 5. fol. 24.
Naturae & Chymiae germanum artificium, operationes congeneres.	cap. 6. fol. 28.
Quae & quot sint chymicorum principia & elementa, illisque non excludi communia physicorum ut nec medicorum propria.	cap. 7. fol. 35.
De iure quatuor elementorum contra tria Libaviana.	cap. 8. fol. 41.
De iure quatuor humorum contra isthac tria. c. 9. f. 48.	
De veritate axiomatis, omnia in ea redire ex quibus venerunt.	cap. 10. fol. 54.
Alchymiae necessitas in medendo eiusque beneficia.	cap. 11. fol. 60.
Qualia sint Chymica Libavij medicamenta, an praesent ordinarijs Parisiensium, an contra. c. 12. f. 68.	
Exercitatio nobilis de caelesti essentia, tanquam viventium fundamento, morborum praesidio. c. 13. f. 76.	
Libavij signum de quinta essentia.	cap. 14. fol. 82.
Universale medicamentum eiusque facultates rationibus comprobata.	cap. 15. fol. 85.

INDEX CAPITVM.

<i>An alimentum viuientium dulce.</i>	cap. 16. fol. 90.
<i>Quid Chymia Pharmacia conferat.</i>	cap. 17. fol. 95.
<i>De subiecto facultatis purgantis.</i>	cap. 18. fol. 97.
<i>An benigna medicamenta vehementiorum sint loco, si benignis vtendum semper, etiam in magnis morbis.</i>	cap. 19. fol. 102.
<i>Examen duorum $\pi\epsilon\lambda\upsilon\gamma\epsilon\sigma\omega\iota$ stibij & hydrargyri vulgaris mercurij.</i>	cap. 20. fol. 105.
<i>Destibio.</i>	cap. 21. fol. 14.
<i>Cur Hippocratis temporibus salubrius vivebatur, cur nunc morbi funestiores, aduersus eos quid nunc medicina Chymia adiuta.</i>	cap. 22. fol. 117.
<i>Alchemia Libanij & Agropia, eiusque repudium.</i>	cap. 23. fol. 122.
<i>Ad metalla potabilia.</i>	cap. 24. fol. 127.
<i>Ad saccharum potabile.</i>	cap. 25. fol. 129.
<i>Ad magisterium fixorum.</i>	cap. 26. fol. 131.
<i>Ad Caput de gemmis ex tinctura.</i>	cap. 27. fol. 135.
<i>Ad magisterium saporis.</i>	cap. 28. fol. 138.
<i>Ad Hydrargyri transmutationem, cinnabaris, stibij.</i>	cap. 29. fol. 141.
<i>Ad metalla in hydrargyrum soluenda.</i>	cap. 30. fol. 143.
<i>Ad misturam metallorum cum mineralibus.</i>	cap. 31. fol. 145.
<i>Ad magisteria principiorum & elementorum.</i>	cap. 32. fol. 149.
<i>De extractis.</i>	cap. 33. fol. 156.
<i>Historia Læprosa mulieris per sanata.</i>	cap. 34. fol. 161.

F I N I S.

ANIMA CENSURAE
PARISIENSIS.

ET

PARACELSIAE PROSCRI-
PTAE IDEAE.

CHAP. I.

IOSEPHVS Quercetanus *Quercetanus cum Parisien-
sibus amicè
vinebat.*
Basilienfis medicus Lute-
tiatn venit. Medicinam fa-
cit authoritate Principis
cum medicis Parisiensibus
dogmaticè, id est, ex Hip-
pocratis & Gal. instituto,
adiecto chymicorum medicamentorum suf-
fragio. Amicè omnia. Paulo post librum edi-
dit de veterum medicina, vellus aureum no-
minantem, magnam Philosophorum medi-
cinam. vnicum morborum omnium præfi-
dium. Consilia medica addit quibusdam me-
dicis huius ordinis dicata: factionem propo-
nit quæ alia haberet præcepta medendi, her-

*Primus her-
meticam se-
ctâ quædam.*

A

Dogmaticæ prætulit. medicam nominat & Dogmatica superiorem. illic omnia sunt parabolica, quicquid apertum Paracelsicum est.

Veram esse artem utentem non doctentem. Veterum medicinam simplicem contendit: citat Syracidem ex sacris: altissimus de terra creauit medicinam, id est, medicamentum. Hippocratem de eadem veterum medicina dicentem, facerrimum terræ fundamentum Crateuæ, nominantem. Quo titulo,

In materia in medicamento præparando. non habitum animi, non artem, non scientiam medendi, significasse, cum Paracelso, cum Seuerino; sed medicamentum, simplex quidem, at viribus & facultatib. *πάρεσσι, παρδωσιν* Per hoc artis sacrum iurasse Hippocratem nomine Panaceæ, *πειμαχόν* vocasse Aristotelem. Alios Salamandram, Hippocratem aurum igne sed *μαλακίῳ* fusibile.

Artem esse in ipsa materia verius quam in artifice. Hoc scientiam, artem ipsam habere: Scire quid seruandum, quid expellendum. Lumen esse naturæ, ipsam naturam doctam, *ἀπιδέντω* morborum medicam. Sicque artem, non ex homine, sed ex medicamento pendere; Non ex forma, sed ex materia. Esse artem naturæ, ut naturæ est ars Dei Platoni. Hinc medicos faciunt adeptos, quod de medicamento, non de aliquo homine audiendum.

Sic Elixir à sola est natura, nihil ab artifice. Medicus præparator, omnia adaptatione facit. Mundus factus est meditatione, medicina fit adaptatione vnius materiæ. Hominis historiam ex materiæ natura æstimat. Anatomicen ex illa requirit. Veram Physiologiam inde auspicatur. Certior illis est, cum dialysi

partes essentiales materiae illius contuentur. *Totum à ma-*
 Anatomian sic habent, omni physiologia *terie quæri-*
 priorem. Sed quæ sit localis, non mortua, non *tur, tota ars*
 cadauerosa, quod volebat & Thesſalus, sed *& eius par-*
 viua, vera, effata, qualis confurgit ex artis la- *tes.*
 boribus Dissolutione tanquam prima opera-
 tione, partes illius materiae dislocantur com- *Vt in hac*
 parent vultu triplici; salis, sulphuris, Mercu- *materia sic*
 rij: vnde concludunt eadem & in homine & *& in homine*
 in mundanis omnibus. Ita fuit mundus fa-
 brefactus. Partes sequuntur naturam totius.
 Homo non pars solum, sed & compendium *Et in uni-*
 vniuersi. *uerso mundo.*

Quæ in dissolutione postrema sunt, fue-
 runt in compositione prima. Ergo hæc tria
 sunt vera, viua, formalia, substantialia elemē- *Eius princi-*
 ta. Quod 4. elementis tribuitur, id iustius his *pia mundana*
 tribus conuenit. Communia per omnes en- *sunt & hu-*
 tium familias vagantur. Est sulphur minerale, *mana.*
 vegetale, animale, sal & mercurius item. Ni-
 hil est in mundo, ex quo salem & oleum non
 elicias, etiam ex muro contra diuerbium.
 Manent illa in rebus, illibata, vt possint secer-
 ni, & actu prodire. Denique ea habent iura
 quæ veris mistilibus debentur.

Qualitates vulgaribus tributæ, rellolaceæ *Elementa*
 sunt, steriles, non habent cherionium naturæ, *communia*
 subiecta illarum prima, imaginaria sunt: non *sunt inutilia.*
 videntur non separantur: Quæ ergo notitia
 nunquam visorum? Deinde tria tantum sunt, *Et viribus*
 quæ horum officijs respondent. Ignis nulla *& numero*
 necessitas, nullus est eius fructus, cum tamen *peccant.*

A ij

caterorum sui sint partus. Ergo hæc tria, rerum omnia sunt fontes: ex his sunt omnia, generatione, in ea redeunt singula corruptione.

In tribus illis chymicis sunt omnia. In horum symmetria sanitatem, in ametria morbos collocant, morbos, enim, substantias esse defendunt. Si pondus, numerus, mensura si proportio, violetur, morbus erit, totius substantiæ si tria simul agrotant, si vnicum vnius erit morbus, idque duobus modis; si

Sunt morbi.

congelandum soluitur & si soluendum congelatur. Prima sunt morborum genera, talis est Pathologia & morborum doctrina.

Est curatio.

Therapia respondet facilis, per similia morbus fit & curatur. Eadem sunt creationis & curationis momenta. Morbus a dissolutione congelationem postulat, sal partis dissolutus est, in atonia viscerum, Iecoris in fluxu hepatico, solo sale, salino & consolidante roborante præsidio, curari postulat, mercurius congelatus est, in tumoribus, solo mercurio solui debet. Sic tumores omnis generis etiam ossei & tophacei solvuntur mercurio. Nonne vides ut metalla quæ sunt congelatus mercurius, per eundem solvuntur? Ut autem in morbis, in sanitate hæc insunt, sic & in medicamentis, unde tuto affirmant similia similibus esse persananda.

Sunt signa.

Simeotice etiam a medicamento est. Signaturæ sunt rerum externæ & internæ quibus medicamenta, quasi quadam chiromantia doceant, quibus conueniant naturis, æta-

tibus, temperamentis. Internam signaturam volunt, ab essentialibus principijs: patere experimento, ad quod duces sunt saepe externæ. Paracelsus rerum prædestinationem solet appellare.

Quibus ita constitutis apage omnem artis difficultatem. Tot quæstiones, tot studia *Quomodo medendi* tot labores, sine fructu sunt, sine necessitate. *scientia facili-* sine veritate. Inuenta sunt in crucem animorum & corporum. Iam vita longa, non brevis, ars brevis, non longa, occasio constans non volucris, experientia tuta non periculosa, iudicium facile non difficile. Nulum est medici officium, ægri nullum, nullum adstantium. Externa non possunt vires medicamenti prædestinatas immutare, impedire. Id omne ludus puerorum est. Præparatio tam facilis quæ sit muliercularum.

Schola Parisiensis librum & authorem indignata est. Suum putavit de his statuere. *Schola Parisiensis hæc indicavit.* Quæ prima facultas, in prima ciuitate, coram Rege maximo, Senatu æquissimo, ingeniorum excelsiorum frequentia, silentio probat, accepta & recepta creduntur omnibus. Ne ergo ista authoritas fraudi esset, ne iusta aliorum fides læderetur, nomine ordinis Parisiensis semper saluberrimi, Censorem delegit qui librum videret, facultati renuntiaret ingenium. Quo facto censuram tulit in librum, doctrinam, & authorem. Monuit omnes, ne *Monuit lectores de doctrina genio.* putent à Facultate probari, sapere puram Paracelsiam. Metuit ne vt ignaros & impruden-

tes perdit aurificium, sic & medicos & ægros
medicamenti generalis tam difficile studium.

Nam si verum est *παρὰ τὸν ἀνθρώπον* adeo difficile
& rarum est vt pro nullo haberi debeat, au-
diuit aliquot eius assertores, possessores nul-
Vniuersale non admittit ob raritatem. los: ne ipsum Paracelsum. Laudat vniuersa-
le & totus est in particularibus. Pollicetur
morborum carentiam vitæ diuturnitatem,
& confectus arthritide, nimium matura mor-
te decessit, anno ætatis quinquagesimo. Quæ
ergo fides illi authori debetur, qui proprio
exemplo, falsum promissum significauit.

Nec his stetit facultas. Rationes adiecit
Medendum est & docen- dum ex cer- tis & facili- bus. Censuræ. Risit istam physiologiam, patho-
logiam, simioticem, therapiam, ex tali ana-
tomia eruendam. Falso pronunciauit subni-
xa fundamento hæc omnia. Præparationes
omnes rejecit, & quæ hunc finem intueren-
tur, & quæ leges diuini operis haud sequan-
tur. Talis artis & principiorum vanitatem
docuit, non solum suis calculis, sed & eorum
qui pridem Paracelsiam vicerunt. E quibus
Risit mate- ria artificis. Andræas Libavius pro philosophiæ & medi-
cinæ dignitate sæpius decertauit. Eius mo-
menta Censor reponebat aduersario, quod
eius authoritate se tueretur.

Et quicquid ex tali fun- damento do- cetur. Sic Alchemia damnata est omnis, quæ ta-
lia proponeret: Quæ factionem sibi statuat
particularem in medendo: Quæ de dominio
cum medicina decertet: Quæ sua præcepta
velit, non pharmaceutica, multiplex sublu-
narium præparatio, etiam noua, nouam ar-

tem non constituit. Pharmacia debetur quic-
 quid causa sanitatis elaboratur circa mate-
 riam medicam. Vfus medicus est. Medicus *Malo intelle-
 eto maleque
 explicato.*
 hoc vel illo modo vtitur, pro ægri circun-
 stantijs. Quæ a medio nimium recesserunt,
 summa habet contraria. Abstinet donec ad
 mediocritatem adduxerit. Lapis philosophi-
 cus, ægra metalla persanans, hominem in-
 terficeret. Non habet vsum medicum, post
 fermentationem vltimam. Antè ortum, ve-
 nenum est, buffo, serpens, draco, basiliscus *Etiam in v-
 niuersali me-
 dicamento.*
 sibilo & halitu interficiens. At orto iam sole,
 theriaca est, Hygeia Panacea, Dij Deæque
 omnes Hippocratis, Deorum manus auxilia-
 res Herophyli.

Medicamenta admittit schola, & mine-
 ralia & chymicè, sed legitimè præparata. *Admittit
 autem medi-
 camenta.*
 Pharmacopolia amat his & illis instructa. Illa
 his præfert, & hæc illis pro occasione. A-
 gnoscit suos alumnos Fernelium, Syluium,
 duo clarissima medicinæ sydera & alios mul-
 tos Asclepiadas veros. Laudat Principes Ara-
 bum, Auicennam, Mesuem, Rhafim, eisdem
 vfos remedijs, nulla quarta secta, ne quidem *Chymicæ &
 legitime ela-
 borata.*
 nominata. Ars integra describitur in eorum
 libris adiuta sæpe chymicis. Raymundus do-
 ctor illuminatus, etiam humores à putredine *illis vtitur
 ex præceptis
 veterum.*
 vindicat suo *παρρησιῶ* Democritum inuenit
 Hippocrates, cadauera disseccantem, non ma-
 teriæ principia resoluentem; vt sedem nota-
 ret bilis atræ, & flauæ, non salis & sulphuris.
 Hippocrates quem & suum volunt, etiam in

*Hos & re-
centes imita-
tur etiam
chymicos.*

lib. de veteri medicina, totus ex humoribus est, generatur, nutritur, ægrotat, sanatur. V-
bicunque ille loquitur, ibi humor auditur.
Hippocrates ille quem Trevisanus, insignis
chymicus, spiritum sine corpore non dubita-
uit appellare. Ipse est quidixit vitam breuem,
artem longam. Ipse, qui multa chymica, à
Democrito hausit. Quercetanus ipse, mor-
bos ex humoribus explicat. Illis medicamen-
ta sua accommodat. Iratus tantum, eiusmodi
dogmata defendit: eòque solum consilio vt
remedia chymica admittantur. Quæ cum in-
tellexit a facultate probari, legitima, non fu-
cata, non falsis titulis onerata, non monstro-
sis nominibus enunciata, statim nobiscum
locutus est. Sic Turquetus, Haruetus, Bau-
cynetus, & ingeniosus Renæalmus.

*Quinetiam
imitatur ip-
sum Libaviij
antiparacel-
sicum.*

Olim Libavius similia habuit, contra por-
tenta Paracelsi, Ambaldi, Grammani, Miche-
lij. Fertur tamen Ambaldo scripsisse pro Pa-
naceæ laudibus: cui postea maledixit vt vul-
pecula moris. Iam totus Paracelsicusest. Non
solum suum artificium ex purè Paracelsicis,
ex monstris & vituperijs nostræ artis consuit,
sed & scholæ Parisiensi hæc maleficia confu-
tanti, resistit, vt hominis inconstantia videat-
tur. Doluit fortasse nomine Paracelsi videre
suam Alchemiam, propriaque artificia refu-
tata. Reiecit enim facultas Alchemiam illam
Libavij, & in ea principia aliena elementa, en-
tia, arcana, magisteria, extracta, elixiria, bo-
los, clyllos, tincturas, essentias, decoxit. No-

*Paracelsicum
vero consu-
tat aut Pa-
racelsica in o-
re Libavij.*

mina quidem vidit aliquot sapientibus hieroglyphica, sed perperam à Libauio intellecta, infide explicata, quibus nec præparationes, nec res ipsæ respondeant. Propterea sua censura, tot nánias refecuit, significavit permanendum esse in vera medicina. Isthæc quidem Libauiana criminata est, quanquam ne eo quidem nominato. Cum homine lusit non læsit, vulnera ostendit non impressit, illud putabat antiparacelsicum, quanquam imperitum chymicum.

*Mendacia
vanitates
non possunt
non debent
legi.*

*Authoritate
sapientium.*

His commotus est Libavius, velutque rabie & mania percitus in alium statum defecit. Ita-ne factus est Paracelsicus, vt Lycanthropi & hydrophobi, ingenti moerore? Audio tamen à magno quodam obiurgatum, fidem dedisse Paracelsi: venalem linguam illi consecrasse, statione veritatis deserta, emendicato Galenicæ veritatis titulo, & ausus est omnes medicos rodere. Non aliter potuit inclarescere quam si Scholæ clarissimæ aduersaretur & commenta Paracelsi, iam sua, ad victoriam propugnaret. Schola hominem neglexit, contra seipsum tam grauitè peccantem, sua omnia retractantem quouis flatu concitatum. In eius persona vidit & credidit transmutationem, sed in deterius. Antecessit corruptio destructiua, non perfectiua, vt nihil deesset impiæ mutationi. Restaurationis studio & desiderio, hunc lapidem philosophicum adornauit, cuius est perficere, non destruere, volatilia & inconstantia fige-

*Veritas vi-
get etiam in
mendace.*

*Et sordescit
in verace
mendacium.*

*Confutato
mendacio in-
canduit Li-
bavius.*

*Mendax fa-
elus est &
omniò Pa-
racelsista.*

*Vt Parisien-
sibus aduer-
satur.*

*Sic fuit ille
in deterius
mutatus.*

re & sistere, omnia Libauio necessaria, Placet ergo huius lapidis projectionem experiri, & modum docere, ne longius serpat corruptiua contagio, ne imprudentes lectores vulneret.

PROIECTIONIS RATIO
& modus.

C H A P. II.

*Vt natura
intendit quod
perfectum.*

*Sic nos Liba-
uium perficie-
mus.*

*Pulvere Phi-
losophico.*

*Id necessariū
est ne alios
contaminet.*

VI contra Ambaldum, Grammanum, Michelium, scripserat, pro arte nostra, ille iam Paracelsiam adorat. Non potuit ille veram philosophorum transmutationem intelligere, falsam in seipso demonstrauit, separando, non vniendo, idque in genere diuerso, hoc enim non repugnare dixit. cap. 20. tract. 1. suæ Alchemiæ. Commis- sis inquit asino & equa gignitur mulus, hîc tamen nulla generis diuersitas. Sed maxima est in Libauio. Ex medico Galenico factus est Paracelsista, ex viro bono & verace, impostor mendax & falsarius. Non repugnat quod obseruauit ipse, non valere in grandibus bestiis, imo hinc est fortior, quia Libauius grandis est bestia. Si fit inter asinum & equum quidni ipsum experietur asinus Libauius? Sic fert natura transmutationis, mutatio omnis fit à contrario in contrarium. Quo quid præstantius est, dum naturam seruat, eo fit mutatio-

'LIBAVIVM RESTITVENS.' ¶
 ne deterius. Sic aurum abit, in salem, sulphur,
 mercurium. Sic Libavius in Paracelsitam. *Intentum &*
 Ita deturpatus, suum virus in publicum eru- *signa quia*
 ctat. Artes veterum labore excultas deprava- *conspirant*
 re conatur. Incautos fallere facillimum: mo- *omnia.*
 nitos difficillius. Lectores moneo, ne putent
 eum Libavium, qui tam acriter pro arte no-
 stra decertavit, in contrarium statum muta-
 tus est. Sed adhuc majus est hoc, quod mo-
 lior. Reditum meditor Libavij. Restituam
 projectione lapidis nostri. Sic habebimus il-
 lum medicum Galenicum, imo & Parisien-
 sem, id est nobiscum sentientem. Modum *Libavius do-*
 projectionis aperiemus. Primò ne sit inanis *ceatur egro-*
 opera. Subiectum accommodatum demon- *tare anima*
 strabimus. Dixit Riolanus maniacum Liba- *& corpore.*
 vium. At hoc *παρξισω* morbus omnis fuga-
 tur etiam morbi animi depelluntur. Impurus
 & imperfectus demonstrabitur in sequenti- *Inconstans est*
 bus. Purgandus ergo & perficiendus. Hy- *ut merca-*
 drargyrus commune est subiectum proie- *rius vulgi.*
 ctionis metallicæ, mutatur in album & ru-
 beum, volatilis & inconstans figitur. Eorum *Amat rubrū*
 naturam assumit facile, quibus sociatur. Ta- *& album.*
 lem ego expono Libavium. Inconstans est,
 & volatilis, Nulli est addictus professioni.
 Nullius in verba magistri iuravit, amat ru-
 brum & album est doctor Physicus, Philoso-
 phus, Poëta, medicus, Paracelsista, gymna-
 siarcha, primarius professor, collegij dire- *Præfurgatur*
 ctor vno verbo *παρξισω* & ardelio. Ergo Li- *hoc examine.*
 vius accommodatissimum est nostræ proie-

ctionis subiectum.

Artis veri- Sequenti examine tanquam fale & aceto
satetantquam purgatum offero. Crucibulo datum in furias
pulvere my- egit Riolanus. Iris feruentem & bullientem
stico mutatur fecit : videtur ex Triumpho fumare, spuma-
 re, crepitare, atque in auras ferri exitiosas ni
Proiectione retineatur. Accurrite ergo, Probatores, exa-
ut decet cele- minatores, Aurifabri, puluisculum proijcite,
brata, carbonibus circumtegite, follibus hinc inde
 vrgete flammam, donec ingentem strepitum
 audiat, adsit & virgula coryllina & erit
 ματεμψωδεϊς.

L I B . A V I I T R A N S M U T A T I O
 probatur qua ex Galenico factus est
 Paracelsus.

C A P . I I I .

Paracelsus de Creatione.

MYSTERIVM magnum creati nul-
 lius similitudinē habuit nec etiam
 creatum fuit, fuit nihilominus ma-
 teria prima ex qua omnia prodie-
 runt. Ex Dorneo Moses non dixit
 creationis principium fuisse creatum, sed in
 eo creationem omnem factam esse asserit. A-
 lia habet impia quæ tacebo. Passim inculcant
 lapidis artificium Christo assimilari. Prostant
 ænigmata lapidis Christi cruci affixi imagi-
 ne cum tali acclamatione, hic erat vere fi-

In Paracelsicis quærit an mundus ex aliquo. *Libanius in creatione sens- tit cum Pa- racelso.*
Respondet, quanquam Iohannes videatur aliquid excipere, cum inquit, omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil quod factum est, quasi innueret quoddam non factum esse. producit. 2. Machab. 7. ὅτι ἐξ ἑκ ὧν ἐποίησεν αὐτὰ illud non ens, interpretatur ἐξ ἀοράτων quæ vox, inquit, non tollit substantiam, sed priuat duntaxat aspectabilitate. Liber sapientiæ inquit fabricat ex chao ex materia inuisa. Sic impius creationem negat omnipotentis. Nam si creatio est immediata productio ex nihilo, si mundus habuit præexistentem materiam, inuisam, in- aspectabilem, mundus non fuit creatus, sed factus ex alio: hanc impietatem obijciebat Ambaldus, quam frigide diluit in Panaceæ historia. Christum sic assimilat lapidi vt agyrtis omnino sit similis. Quemadmodum Christus, in sanctum ventrem Mariæ descendit de suo alto Throno pro nostra redemptione, sic *In Christia- nismo.* hic noster lapis descendit in ventrem virginis mercurialis vt fratres liberet ab originali spurcitie. Persequitur de diuinitate sub forma serui de morte & sepultura, de gloria resurrectione ascensu, cum obscuritate Solis dissolutione putrefactione inhumatione coloribus luciditate.

Faxit clementer Deus ne eò desipientiæ vnquam perueniam vt mysteria æternis sæculis tacita, credam typos esse lapidis istius commentitij physicorum aut diuina spiritus sancti effata polluiam inuentis humanis, longè alius scopus est literis sacris quam lapidis designatio.

Paracelsus Libanius de medicina.

*In medicina
& partibus.*

Physiologia duplex, essentialis & elementaris. Illa essentia est hermetica speciei triplicis, tribus grauida principijs sale sulphure mercurio, sale aqua oleo. Tria illa chymicorum principia, sunt in secunda & aduersa valetudine, in partibus corporis, in medicamentis, venenis, alimentis, in morbis & causis. Ex illis sunt prima Physiologiæ fundamenta, in qua primam medicinæ laudem vigere demonstratur. Elementaris tota est in folis mundi elementis, inde sunt quæcunque habent Scholæ, exigua admodum medicinæ particula, & adeo vilis, vt non videatur artis esse. Elementarem crasim curare, superficialium est physicorum, vt & in cortice rerum harere. Galenici in Hermeticos inuehuntur ista omnia per suos humores pollicentur tria principia rejciunt sed brutè & stultè omnia. Elementa ad medendum adhibentur quidem, sed proprietatis remedium non habent. Sic Libanius aliam Physiologiam

In Physiologia.

LIBAVIUM RESTITVENS. 15
fio ὕμνῳ diætā Pathologiam therapiam
habet. Plura sunt in collatione Hermesiæ
cum Galenia.

Seuerinus ex Paracelso idem.

Elementa communia destituta sunt arca-
nis non habent cheirionjum naturæ, habent *Cum Seuerino*
solum steriles qualitates, in quibus nulla est
confluentia, nulla est conspiratio cum astris
morborum, nec vlla medicina ex his confici
potest. Surda & cæca est omnis philosophia
quæ principiorum contemplatione neglecta,
priuationes informes, materias & mortuas
qualitates sectatur, quæ omnes qualitates ca-
lesfaciendi chil. & quod mirum purgantes ex-
ternæ sunt corruptibiles crudæ impuræ infir-
mæ venenatæ.

Libanius Galenicus.

Nostra physica conspirat cum sacris, quæ
nihil sciunt de mercurio, sale, sulphure, nisi
cum pœna sumpta est ab improbis ad princi-
pia Aristo. reuocandæ sunt omnes rationes
scientificæ de essentia. Nam certum est quic-
quid in re est naturali pendere à materia, for-
ma aut eorum concursu priuatione. Ista tria
rancia principia desumpta sunt ab Hollan-
do si vniuersalem physicam spectes, suc-
cumbent mistorum elementorum axiomatis.
Ex illis fatuis faciunt stellas falsas mercuria-
les sulpharatas. Quis putet eiusmodi fatuita-
*Aduersatur
alibi cum Ga-
leno.*

tes in hominem rationis compotem cadere posse? & in examine. Qui nam vero sunt illi chymici qui abhorrent qualitates elementares, qui illas repudiant non dignantur honore chymicorum.

Libanius Paracelsus.

*Vniuersale
admittit Li-
banius.*

Excellit hic medicina quam vniuersalem vocant quia licet non omnes sanet morbos tamen ad omnes sanandum naturam iuuat; sitque veluti generale instrumentum ita familiare naturæ, & morbis in communi fundamento aduersum, vt cum illa contra hos feliciter agere possit.

Seuerinus.

Contendimus esse subiectum aliquod in natura, materiam quandam sensibus obuiam quæ debitè præparata & administrata, morbos omnes auferre possit adeoque medicina rectè appellari: ita enim artes omnes mechanicæ materiam a natura accipunt.

Libanius Gale.

Reijcit ipsum

Risum vix teneo, cum audio vniuersum pharmacopolium vnicum esse simplex. Nec quicquam exigamus aliud quam vt tandem effictam nobis reddant talem medicinam & fortasse cum lubitum erit fatebimur omnia in illa vana esse.

Libanius

Libanius Paracelsicus.

Elementum vini malum, venenum, inutile: bonum omne ab essentia. Diarta ex tribus ^{Consentit Paracelso in preparandis simplicibus;} principijs est, sunt in alimentis. Therapia ex omnibus est sublunaribus ex astris & elementis. parum præsidij est in elementis. Sunt ens Veneni, separantur arte magni magisterij. Pathologia inde affectus depromit, nominibus morborum conuenit iudicio dissentit. Quod ab elementis & primis qualitatibus oritur, vix morbi nomine dignatur, morbi vero ducuntur ex essentiali natura.

Paracelsus & Seuerinus.

Sanguis est elementum aqueum, astris mineraliumque differētibus tincturis ornatum, ^{Sic Seuerinus in idea.} febris non oritur ex bile putrida, sed est sulphur nitrosum accensum, colica non est ex pituita vitrea sed ex mucagine tartarea aluminosa styptica, calculus non ex pituita, sed ex mucagine marmorea, alabastrina, arenosa, bolari, arthritidis non ex sanguine & humoribus sed ex sale mercurio acutissimo subtilissimo. Cancer non ex atra bile, sed ex sale æruginoso ferrugineo. In vino dubitatum est qua ratione vires reficiat lætificet, & diuturnorum morborum sit causa podagræ arthritidis calculi paralyfis colicæ hydropis. Separatione conspeximus liquorem spiritum

B

mercurium naturæ conuenientem, illaudatam aquam copiosam nullo sapore nullo odore, sal tartareum vnde illi morbi.

Libanius Galenicus.

*Cum Caleno
ea explodit.*

Videri voluit Paracelsus principia & elementa physica mutasse, supposito sale, sulphure, mercurio. Idem humores Hippocrati confesos, ex medicina extirpare, & ne quidem in humano corpore ferre. Axioma sanationis per contraria, in contrarium transformare. Causas morborum & sanitatis ex mineralibus petere, abiectis veterum explicationibus. Non opus est sale, ad cōstitutionem substantialem. Elicitur quidem sal ex rebus, sed hoc argumēto non magis principium est vniuersale quam aliud quiduis. Si illa forent rerum initia quæ arte ex mistis euocantur priora sibi vendicarent caput mortuum, halitus, vapor, quia hæc duo sunt vltima. Omne mistum cum corrumpitur non abit in salem, sulphur, mercurium; sed in aquam & στοιχα Elementa καὶ ὕλη verè sunt πανσπερμία quædam seu omni seminarium.

*Spagyri-
no-
men ignomi-
niosum Li-
bani.*

Sexcenta his similia passim offendes in eius scriptis. Sæpè in vna pagina pugnantia loquitur falsa semper, semper ignotam chymix veritatem vulnerat siue cum Paracelso siue contra ipsum loquatur. Artis nomen rejecit, Sibique ignominiosum putat: cum enim Ambaldus objiceret Libauium non esse Spa-

gyrum. Respondet, at nec vult stulto isto titulo innotescere. Lapidem vocat commentitium & nomine potius quàm re ipsa cognitum. Contra Parisienses admittit vniuersale, confutat contra Ambaldum & alios. Nomina quibus artem suam ornauit, alibi confutat. non conueniunt inquit castis Scholis portenta illa vocabulorum, turbith, mercurius, elixir, rebis, & quæ alijs vocibus longè aliud dicuntur iudicare, Sulphur, elementa quinta essentia & similia quæ quātum habent rei, tantum imposturæ. Plura sunt in Asclepiade rediuiuo quæ referre non licet: non sunt bonæ horæ tam malè collocandæ, statim enim vno verbo satisfaciet.

*Ea reijcit
que suam ar-
tem consti-
tuunt.*

Sed ne quis hoc à Libauio alienum putet, ne putet Libauio injuriosam inconstantiam; Gloriosum sibi putat pugnantia loqui. Arma si hinc sumas, inquit, senties te eorundem acie configi, sunt enim instar gladij ancipitis, & hoc est versatile Libauij ingenium, tamque est dexter Libavius, vt possit eodem gladio in vtramque partem vti.

*Confitetur
laudemque
quaerit in
inconstana.*

Modestior tamen factus, & pertæsus tam apertè falsorum, hoc triumphale Palmarium appendit Scholæ Parisiensis imis subsellijs. Quod Libauij authoritatem attinet inquit, tanti ea debet esse, quantum valet argumentorum firmitate. Non pudet ipsum veritatis causa propria placita repudiare. Scit se hominem esse, & non omni tempore, omnium expeditam cognitionem habere: Paratus

*Monitus à
Schola resi-
piscit.*

est cum Sapientibus discere, etiam si alterum pedem in sepulchro haberet, Amo & laudo confessionem, redibit nobis statim Galenochymicus. Deuotā video suam magnam Alchemiam & omnia Paracelsica externo Chymia instrumento igni. Interim igne veritatis depuranda, coquendo calcinando, malum à bono separandum. Iam ergo adseria properemus.

COMPARATIO ALCHEMIÆ

Libavij cum Magisterio Sapientum.

C A P. II II.

*Sapientes
veritatem
mendacijs
contegunt.*

*In scriptis
eorum latet
sed vix erui-
tur.*

*Occultant de
industria.*

ETERES Alchemistæ scientiam secretam occultare rati, plurima scripserunt superflua atque inutilia. Tota paucis lineis continetur, de qua tamen iusta volumina edita sunt. Omnia aduocant mineralia, vegetantia, animantia, omni artificio præparanda; Cum tamen in rei veritate nullum sit artificium, sola natura operetur; Non est magis artificiale quam tritici cultura. Purgationes, destillationes, putrefactiones, dissolutiones, calcinationes, sublimationes, ab vna fiunt natura, vno solum modo, vno igne, vno vase. Iuniores, authorum verbis & sensui literaliter addicti, tot tentarunt artificia in sublu- naribus, haud intelligentes veræ materiæ, familiam, nomen, naturam. Vnde artem con-

diderunt, quam mox medicinæ mox Pyrotechniæ, & metallicæ dederunt. In metallorum sanitate falsi, ad hominis vitam ausi sunt. Medicamenta eiusmodi artificijs præpararunt. Quod certum viderunt, pro artis principijs proclamarunt. Hinc tenebrie Paracelsus & *misadvantages* veræ medicinæ fundamēta diruere conatus est, ut falsa, & diuinæ scientiæ credita substitueret. Transfuga & defector Libavius, similia amplexatus est, ipsa defendit quantum potest. Primus artem descripsit si Dijs placet maximam, quæ & metallorum & medicamentorum sophisticationes continet, nullas aut paucissimas pharmacorum præparationes laudabiles, si non sint ex pharmacia quæsitæ. Cætera deficiunt, quod leges diuinæ scientiæ non sequantur. Ignis philosophici defectu, manca, imperfecta, imo pejora sunt omnia, ut statim subijciam & ex sequentibus patebit. Ridiculum ergo Spagiriæ labores ad illius exempla refferre. Spagiriæ Principia & elementa ex authorum locutionibus confingere. Nulla sunt omnia, si illius veritatis castra excesserint. Ea non continent cum huius artis conditores ignorarint. An Arnaldus Villanouanus Medicus Doctissimus, idemque Alchemista peritissimus, artem medendi ex eiusmodi artificijs condidit? an illustravit? an adiecit Pharmaciæ? noluerunt scilicet arcana patefecere, non potuerunt medicamenta præparare verè & purè sine illis legibus, saltem sine igne philo-

Juniores attētarunt in particularibus quod ille sophisticè.

Vnde extructa est Alchemia Libavij.

Falsa est quod ignota sit veritas.

Falsa ponitur rerum principia.

Aliter statuerunt Sapientes.

Ignis inopia nihil potest consequi.

B iij

*Sapores in-
grati co tol-
luntur.*

*Essentie sa-
lutareshan-
tur.*

*Aque stilla-
tine sine illo
nihil facien-
de.*

*Elementaris
ignis talia
non potest,
imò peiora
facit omnia.*

*Falsò pro
chymicis ta-
lia dantur.*

sophico. Ad cuius imitationem tot menstrua excogitarunt, sed quæ huius non possint supplere vices, ille vnus totum compositum perficit, nihil aut paucum separandum: Separat solus, quod est planè heterogenes etiam non adhibita manu. Eo sapores rerum, mali, ingrati, tolluntur qualitates exuperantes ad mediocritatem adducuntur. Alioquin extracta, olea, essentia, sales, & similia, peiora sunt omnia quo elaboratiora. Colocynthis amaritudine & calore displicet. Succus liquori communicatus, & ad paucum contractus, saporem habet multo nocentiorum, omnia mole sunt parua viribus maxima. Vires sunt & in sapore, & in calore. Quidni ergo ingratis erit extractum? Aquæ stillatitiæ vt plurimum insipida sunt, sed sunt inefficaces, nihil virtutum continent aqua quæ exit, elementaris erat & alimenti vectrix: munere defuncta manet diffuens, sic vrina, sudor, ichor, in animalibus propterea non præstat pluuiæ, si tenuitatem maiorem exceperis, quam ab igne obtinuit. Ignis qui ferè omnia superat, non potest rerum sapores demoliri. Manent in cineribus calcinatorum. At philosophicus ignis, nulla vi illata, tollit, emendat, cicurat dyspepta, dyscresta & ingrata omnia. Sine illius ope irrita sunt omnia Spagirorum opera. Multò sunt integris nocentiora. Fugienda sunt, nisi correctoria addantur, ex vulgarj Pharmacia quærenda. Talia sunt Libauiana & Paracelsica omnia i-

gnem non nouerunt. Vnde patet, vanitas artis eius quàm tanteporè commendant. Reijcienda sunt principia phantastica. Honore, nomine, & numine, diuinæ scientiæ privari æquum est, nec eius authoritate se sustinere sinendum. Iniuriosa illi sunt hæc flagitia, hæc portenta. Inania concinuunt principia quæ nunquam audiuit sapientū magisterium. Nihil est inter ipsa commune. Tantum differunt quantum verum à falso, bonum à malo, purum ab impuro quantum natura ab arte. Cedo vero venenatum aliquod? huius separationem in bonum & malum ostendito: Cedo purum sine impuro, medicamentum sine veneno, in arte tota Libauij. Nam si arsenici dispirant spiritus, noxa fortasse imminetur nec tamen absolutè tolletur quod solum terrenum corpus superstes maneat inefficax vt caput mortuum. Quid si in ista fæce summum sit venenum? Stibium diuapotatum & calcinatum iustis diebus calcem reddit insipidam, sed parum efficacem. Cum tamen integrum, nullo sit sapore. Ergo si isto modo agis, cum malo bonum, simul tollis. Fortasse bonum tollis, relicto malo.

B iiii

QVOD IGNIS PHILOSOPHICVS

*Chymicarum omnium operationum sit verus au-
thor & solus Dominus sine quo irrita
sunt omnia.*

CAP. V.

*Ut sine igne
naturæ nihil
boni habetur*

*Sic eius bene-
ficio prospera
& fausta
sunt omnia.*

*In omnibus
inest è quibus
secerni potest
est enim ar-
tificialis in-
uentio.*

ERE Pontanus in docta Epistola: Signe igne naturæ, nihil perfectum habetur etiam cæteris præsentibus. Initio mundi chaos creatum est inane & vacuum. Deo benedicente viribus fecundatum fuit. Tum Spiritus quasi ignis diuini, vniuersali incubatu, potentia actuata est. Ignis ille, est lux naturæ, quo lucent micantque astra, quo inferiora vigent fouentur, nunquam exuperat, nunquam vitio datur, moderatus omnē excessum tollit, omnia naturæ legibus & imperio adstringit, alius omnino ab elementis est, a quibus non læditur, promiscuè cum his & illis hospitatur, lætatur tamen similibus aut symbolicis, igne & aere magis; ille immistus, illa miscet, mista conseruat tanquam clauus, & cementum missionis. Author est durationis & conuersationis. Amat ὁμοίωσις Per cuncta rerum meabilis, etiam regnat in terræ visceribus. Inæst è quibus æqualiter distributus est rebus, pro dignitate cuiusque: sic natura γεωμετρικῇ In quibusdam alte demersus est, in alijs quasi in actu. Est quoddam subiectum, in quo viget copiosif-

simus. Ex illo erui decet. Est enim artificialis inuentio & extractio. Cum omni genere specie, indiuiduo, cum omni qualitate inuenitur. Vnde calidum, frigid. humid. sicc. animale vegetalē minerale sanguineum, pituitosum, biliosum, melancholicum dixerunt. Facultas eius plurimum mirabilis. Quicquid est in alimentis, in medicamentis, in venenis noxium, & naturæ aduersum, illo corrigitur. Nihil diuinius, nihil eo admirabilius excogitarunt Alchemistæ. Est enim totius magisterij author & verus Dominus.

Ignis & azoc inquiunt tibi sufficiunt. Paucissima de eo scripserunt varijsque in locis & omnino ænigmatica. Huius ope quæcunque

Latet in authorum monumentis.

sumuntur alimenta cuiusvis saporis, insipida euadunt sanguinis nomine. Pisces marini salsa aluntur aqua, sunt fluuiatilibus insulsiore. Medicamenta assumpta ingratum saporem in ventriculo perdunt, sanguinem, & inde lac purgatorium & insipidum reddunt.

Eius beneficio natura nostra laborat in nutritione.

Ignis huius virtute, medicamenta omnia ingratis saporibus spoliantur, maximè purgantia illibata & inuiolata vi purgatrice. Iste naturæ ignis, in manu philosophi, veras chymia operationes potest. Medicamenta parat, nobilitat, cum formarum conseruatione, non corrumpit, non destruit sed conseruat. Nunquam in hæc tria proclamata resoluet corpus physicum. Sed ipsa quidem iam facta exaltabit, nobilitabit, essentiam actionum regnam. Ea omnia destruet, quæ genuinis actio-

Sic & artifex & medicus in arte.

nibus obsunt. Ergo qui sine naturæ igne ignem vstulatorem adhibebit, omnia diruet & denastabit. Nihil laudabile, nihil naturæ amicum molietur. Vim rerum seminalem & actuosam populabitur. Cæcus ergo artifex qui sine illo operatur. Demersus est in densam caliginem, qui illo non illuminatur.

*Pontani consilium.
Libanij audacia.*

Doctus Pontanus ducenties circa legitimam materiam erravit. Quid tu vero, Libavi, artis Chymicæ si dijs placet conditor? Et tu tamen de lapide, de mercurio, de azoto, otiose & oscitanter commentaris? Tu Arnaldum & Lullium interpretaris? Ignorantia scilicet, & impudentia frontem non habet. Ex his agnosce tua artificia, & ea recude, imò supprime, donec sapias, si velis consultum honori tuo. Vt autem fœtum tuum lambendo exornes & perficias, ignis illius philosophorum notitiam accipe ex his paucis sed verè aureis. In medio mari mediterraneo natat pisciculus, sine ossibus & aristis, sine cortice & pelle, viuacissimus tamen & potentissimus, qui mox remora sistit omnia, etiam aues Hermetis, mox avis alcyonia & clavis, omnia in cælum attolit: Sic insunt vires superiorum & inferiorum. veteres ignem & eius operationes cælauerunt. Mesues destillationem nominat, oleū philosophorū & alia quædam. Sed rudis erat huius veritatis. Auritus testis loquitur. An enim oleū est philosophorū quod de lateribus habet, cōmuni oleo saturatis indèque destillato? Et quid est spe-

*Ignis
Philosophici
descriptio.*

*Mesues rudis
erat vere
artis.*

ciem separare a materia quod toties inculcas? Imò laudatur ignis quod speciem in materia conferuet. Commentum hoc est Paracelsi & sectatorum tui similia, forma non agit nisi cum materia. Corpus physicū his constat tanquam essentialibus. Ergo istam separationem aut non intelligit tecum, ex ore philosophorum locutus, aut falsum asserit. Sollicitè movent philosophi de formæ conseruatione, ne pereat opificium. Nam si tollitur vnde erit regeneratio, Si materia, vnde multiplicatio. Dices locutum Mesuæum parabolicè, analogicè. Crassum magma pro materia habere communicatam facultatem pro specie. Sed quid aliud molitur Pharmacopæus noster. Inde nos non superas, non est quod nobis nostrum Mesuæum obijcias, qui nostram pharmaciam descripsit omnium accuratissimè. Arnaldus brevis & sobrius est in his re- medijs, qui tamen alia prolixè explicauit. Habet quidem aquam auri potabilis, sed memineris eam velle ex auro Dei, non alchemistarum nequam tui similia. Habet elixir contra venena, habet sanguinem destillatum sed caue ne deluderis, quis enim vnquam sanguine sanauit leprolos? nisi sit lacertæ sanguis? Eiusmodi labores sunt lapidis omnes, nec vlllo modo ad particularia pertinent.

Forma conseruanda in materia medicamenti per ignem natu-

Arnaldus pauca habet que tamen sunt parabolica.

N A T V R A E E T C H Y M I A E

germanum artificium operationes
congeneres.

C A P. VI.

*Quod natu-
raturando.*

*Id chymia
medendo.*

*Materia v-
traque hete-
rogenes.*

*Scopus utri-
usque assim-
ilatio naturæ
& essentie
puditas.*

QUOD Natura in alimentis pro nutritione, idipsum tentat Chymia in medicamentis pro salute: materiæ circumstantiæ non discrepant, efficiens & finis conueniunt: vt alimentorum sic medicamentorum sylua est, in omni familia; sua sunt mineralibus vegetantibus & animantibus: instrumentum, vasa, nullum creare discrimen iudicauit Aristoteles modo eadem adsint causæ. Vnde, inquit, conueniunt hæc ambo, non solum in subiecto operis sed & in modo, in forma, & fine operandi. Sic artem nominat, simiam, filiam, sociam, naturæ; Sic ars & natura conueniunt, inquit Plato, vt natura ars Dei, Deusque optimus artifex dicatur. Materia tam alimenti quam medicamenti scatet impuritatibus & alienis substantijs, quæ ligant & deuinciunt alibilem in alimento, salubrem & medicatricem in medicamento; constat natura minime sequaci, refractaria, difficili. Vt naturæ sic artis studium, in depuratione, in assimilatione, alimentum inanime, est animandum vt fiat pars nostri, variè tractandum vt idoneum reddatur. Medicamentum

debet spoliari omni crassamento, vt pateat similitudo naturalis, vt veluti præsens sit essentia illa laudabilis, quæ naturæ nostræ adiuncta morbos expugnat. Scopum Naturæ exponam in nutriendo. Qualem artis volumus in medendo. Cognomines erunt artis & naturæ appellationes, vasa operationibus addicta. Alimentum heterogenes expurgatum à communi sorde, & quadam artis manu cicuratum dentibus conteritur, Lingua voluitur, saliuā diluitur: vi glandularum alteratione quadam donatur: excipitur ventriculo, aspergitur liquore conuenienti. Ventriculi figura, exemplum dedit arti, bocia rectæ & incuruæ. Ventriculus hinc inde comprimitur fouetur calore vicinorum Iecoris, lienis, intestinorum, epiploi, peritonei, musculorum epigastrij, panniculi adiposi & vestium indutarum. Iuuatur & excitatur compressa facultas, tanquam moderato fimi, balnei, solis, calore. Ignis naturæ, intus & extra negotiatur. Alimentum tum putrescit, vt volebat Empedocles, vt claustra & ferræ referentur. Salutaris & alibilis facultas libere-
tur, Diuersa abscedant & dislocentur: putredo enim aduersatur generationi, hac diuersa coeunt, illa dearticulantur. Quæ prima est naturæ operatio verè spageirica & separatoria, cuius sunt fæces, magma, caput mortuum, stercus intestinis excludendum.

Supereſt cremor, succus chyloſus, in meſaraicas distribuendus. Hæ capillares suc-

*Alimenti
preparatio.*

*Artis imitanda
in medicamento.*

Calor elementaris.

*Putredine
sive corruptione
diuersa se iungit.*

*Chyli labores
ante Iecoris
operam.*

cum illum in minima diuidunt, vt depuratio fiat in ipsissimis radicibus alimenti. prior enim superficialia tantum erat, hæc profunda & radicalis mundatio. Vt autem solum limpidum & purum transcoletur, natura in foribus capillarium, proposuit spongiosas & glandulosas papillas, quibus sensim sine sensu bibulæ illæ istum humorem prolecent.

Filtratio & depuratio in mesaraicis.

Filtra sunt artis quæ combibunt liquorem separandum & depurandum ab omni excremento. Ingeniosa vero laboriosa, sed plurimum exacta mundificatio arti omnino imitanda? Tùm succus iste iecoris portas pulsatur, ingreditur simas, myriade capillarium constantes, quibus, secundo diuidendus in minima, tantisper retinetur: tot venulis comites dedit natura radices, meatus, ὁληδὸχος quibusquicquid alienum & segregatum condatur asseruandum, sed in cystis ventre.

Diuisio secundum minima ut sit contra eius omnium.

Tùm mirum dictu, sed visu iucundum, venæ simarum cum venis gibbarū ἀνασπομοῦνται sic materiæ transfusio fit & officiorum communicatio. vasa sunt ex aduerso posita quæ mutuo dant & capiunt. Sic ἀποφυλάττειν, ὁμοφυλάττειν exquisitè vniuntur totum exactè mundum relinquitur, sed caloris natui, aut ignis naturæ beneficio, primario altricis instrumento, radicata in Iecore. Depuratio illa, & comes separatio finis est coctionis. Sic duplex excrementum, duplici conditur receptaculo, cysti in dextris appensa, liene ex aduerso posito. Iam succus ille erubescit, ro-

Ανασπομοῦνται & mutua communicatio,

Purgantur aliena.

seo perfunditur rubore, siue quod, tincturam hauriat à Iecoris parenchymate, vt creditur, siue quod occultum pateat, & de proprio corpore alimenti producat, vt volunt Chymici, quod postea problematicè agitur. Succus hic rubicundus diffluit adhuc multo, sero, quo diluatur, & vehatur ad singula, est inquit Hippocrates *ὄχημα τροφῆς*. hoc serum omnem alimenti naturam defecit, incoagulabile est, etiam sale ammoniaco fixo & volatili plenum (vt interim rideatur tertij principij Libauiani proprietas) est inquit Hip. *ἀπὸ σταπν* expers omnis coctionis, propterea simul cum seroso sanguine ad vtrumque renem depellitur, defunctum suo vectoris munere. Renum ventriculis excipitur sanguis: decem in sunt tubuli papillis mammillaribus obstructi, quibus solum serum destillet, sanguis maneat pro renum alimento. Hæc secunda est filtratio, & exquisita sanguinis depuratio. Tum enim commune totius corporis alimentum cum omni nutrimenti conditione, tum facultas vera in pane & carne olim otiosa fere & sepulta iam patet in sanguine; prompta est & facilis eius assimilatio; quia nuda est & spoliata omni obstaculo, similitudo substantialis, qua nobiscum conueniebat; tota dissimilitudo sublata est. Actius iam est spiritus diuinus & cælestis, leuique momento cum implantato partium sociatur. Sic Chymici labores, medicamenta purgant, sic vir-

*Similia vni-
untur calore
nature.*

*Produce-
tur rubor de
materia po-
tentia.*

*Filtratio al-
tera in reni-
bus.*

*Chymie imi-
tatio Libauio
ignota.*

tutes compressas, minusque liberas euocant actuantque : vt tantum sit discrimen inter integra & verè præparata, quantum inter cibos & sanguinem. Sed videndum vt seruetur propria & alibilis substantia in Chymia naturæ, ita seruetur & medicamentosa in artificiali: quod desiderari Libauianis respondet Schola.

*Due substantie
vnius
radicis.*

Sanguis ergo iam nominatus secunda coctione ita depuratus rectificari adhuc & exaltari postulat pro naturæ scopis. Pars abit & absimitur in nutritionem singularum partium, pars verò seruetur ad vsum nobiliorem destinata, dum ex corpulentiore, genituræ corpus elaboratur, ex tenuiore & subtiliore spiritus vitalis, ex quo animalis procreatur. ergo duæ portiones natura & vsibus tam diuersæ, ex vna radice manant, in vnum postea opus reuniendæ, dum semen constituitur tamquam opus magni naturæ magisterij, opus fecundum, multiplicans & generans simile, facta proiectione, quasi elixir esset & lapis naturæ philosophicus.

*Sanguis di-
uisus reu-
nitur.*

Sanguis dictus vena caua ascendente & descendente cohibetur. Descendentis portio (siue quod proximè è Iecore manet, siue quod excrementum tertiæ coctionis de toto sit deciduum, vt placuit veteribus,) vasis generationi dicatis excipitur vt corpus genituræ illic debitè elaboretur, dignumque fiat venturæ cælestis & diuinæ essentia triplici instructæ spiritu subiectum, tum spiritus corpori

pori iungitur, fitque ex duobus vnum rebis
& ouum philosophorum.

Sed vasa spermatica in quibus ista elabo-
ratur materia, intueri postulo, intorta & cir-
cumplexa in tot mæandros, vt materia per-
fectius coquatur, eamque recipiat elabora-
tionem quam decet opus præstantissimum
generationis. ad quorum vasorum simula-
chra efformarunt artifices suas serpentinas,
colla longissima quæ ducunt & reducunt, per
medias & gelidas aquas. In his mæandris, ma-
teria seminalis attenuatur ad spiritus pro-
lifici complexum, cuius occasione tale sym-
bolum præparationis requiritur. Sic ergo se-
minis humidum radicale exactè elaboratum,
permistum, & omni excremento vacuum ha-
betur. Quibus conditionibus genitura, san-
guinem superat commune alimentum. Vnde
fit vt quod perenni caloris actione depopu-
latur humidum feminale, non possit tale nec
tantum restitui ex sanguine non ita depura-
to, ex sanguine, luce & fulgore spiritus di-
uinique caloris, haud collustrato.

Sit hoc naturæ magisterium, arti omninò
imitandum, in depurationibus in coctioni-
bus in circulationibus & exaltationibus, to-
ties continuandis, donec ars supra naturam
etiam ascendat. Quo fortasse respiciunt, qui
ex sanguine tam multa pollicentur naturæ
soli impossibilia. Essentiæ vero modum ex-
plicemus. Vt natura ipsis nominibus & re-
bus sit Chymica.

*Vasa sper-
matica spa-
gyricorum
exempla.*

*Pro materia
seminali.*

*Essentiæ ex
natura arti-
ficio patens.*

C

*In ventricu-
lis cordis.*

Vena caua ascendens, sanguine plena, cordis dexteris ingreditur, cella conditur, arcetur ad sinistras, obtenso dissepimento, interiecta veluti lamina: qua tamen fibrosa poris multis in viuentis peruia, purior dextri sanguinis portio admittitur in sinistras. Hic feruor inest deurens Galeni intromissos digitos. feruor spiritui inest, spiritus a sanguine illo. Talis euasit assiduus & irrequietis motionibus à facultate concitatis, quasi ab artifice. Quibus ita attenuatur, ut naturam corpoream permutet spirituali, corpus fiat spiritus, fixum volatile. motu enim non solum calefcunt, sed tenuantur, rarefiunt omnia, praesertim dum conclusa circulantur, dum ad excelsum naturae gradum & sublimem prouehuntur.

*Animalis
spiritus est
essentia ple-
nus.*

Ex hoc sinu arterias adit. Pars carotidibus fertur sursum, in rete cerebri mirabili arteriolarum myriade composito, elaboratur adhuc perfectius, ut iam non ignis, sed ætheris, & cæli naturam luciditate, perspicuitate, subtilitate æmuletur ferè solutus à corporum legibus: Vnde spiritum dixere: tantus eius ardor qui nisi cerebri frigore moderetur incendium conciperet. Sic ergo tantus calor, tam tenuis tam mobilis & efficax essentia, de re mediocriter calida, imò de frigida de lactuca de aqua elicitur. Quid mirum ergo, si similia arte producantur? an accusandus ignis externus, qui ut plurimum mitis est & blandus? an potius facultas illa

LIBAVIVM RESTITVENS. 35
quæ ab impedimentis libera actu & cum suo
actu emergit, emicat, & sui iuris fit?

QVÆ ET QVOT SINT CHYMI-
corum principia & elementa, illisque non ex-
cludi communia physicorum vt nec
medicorum propria.

C A P. VII.

SI quædam litera occidit, maximè *Authores*
chymica. Verba sunt hieroglyphi- *artis occul-*
ca, locutiones parabolicæ. omnia *tant omnia.*
abstrusiora eo sunt, quo litera cla-
rior. Vbi palam locuti sumus ibi veritatem
occultauius, inquiunt authores. In alijs
scientijs perspicuitas, in hac obscuritas quæ-
ritur. Ambo artem sciebamus, inquit Co-
mes, de modo occultandi cogitabamus. Er-
go authorum sensus literalis, omninò fu- *Literalis sen-*
giendus: præsertim in materia, igne, vase, *sus fugien-*
regimine & similibus. Principij & elementi *us.*
nomine materia & eius labores intelliguntur
vt patebit: ad quorum nomenclaturas so-
lùm respiciebant qui mundana omnia ex tri-
bus principijs sale, sulphure, mercurio, vo- *Libanius &*
luerunt: ab Hermete imprimis decepti, qui *alij litera*
opus lapidis mundi creationi assimilauit. Sic *Hermetis im-*
opus dixerunt ex mercurio & sulphure: sic *itantur.*
metalla ex ijsdem, & in eadem dissoluenda.
Materiam quærebant, quæ in hæc duo solue-
retur actu. Sic sæpè mentitur Libanius vidisse

C ij

auri mercurium, eiusque putrefactionem physicam. Sic delirus Paracelsus audiuit hæc duo principia operis quæ ad mundana omnia accommodauit. Adiecit pro tertio salem, ut nihil deesset hominis ignorantia. Asseruit tria esse, & operis & cæterorum principia aut elementa. Consentit Libavius: sicque & metaphysicam, physicam, astrologiam, medicinam cæterasque scientias & artes hac explanatione deprauarunt, decepti, inquam, à literali Hermete. Hermes, ut Chymici omnes, sulphur & mercurium nominant, sed sua intelligunt, non vulgaria, nec quæ vlllo modo vulgaribus assimilentur. Ita nominarunt ad occultandum, ut significarent ex mineralibus esse, ut materiae proprietates designarent, ut laboris & operis mutationes inuenerent. In ipsis, elementa voluerunt, imò per ipsa meliorem doctrinae partem declararunt. Conuerte elementa & quod quæris inuenies. Fac siccum humidum, molle durum, & habebis magisterium: quasi dixissent, fac terram aquam, aquam terram, sulphur mercurium, mercurium sulphur, utrumque & ex utroque salem. Quanquam enim duo nominent, reuera vnicum est. Duo dicunt, quod vultu duplici videantur successiue tamen, nec simul ambo. Ipsius elementorum nominibus sæpè vocant, semper per aquam mercurium, per terram sulphur & contra intelligunt. Sic duo sunt elementa manifesta, in quibus alia duo recondita sunt. Dicebat

*Libavius sa-
lem alijs duo-
bus addit
cum Paracel-
so.*

*Sic artes mu-
tant deprauant.*

*Quomodo e-
lementa in-
telligant phi-
losophi.*

*Quomodo &
que princi-
pia.*

Comes Treuirensis, duæ sunt substantiæ mercuriales, vnius radicis. Rationes sunt inuictæ, quibus id asseratur. Infinita sunt testimonia, omnium consensus. Multus est Comes, vt doceat remotam materiam ex communibus esse elementis. Ignarus Libavius nihil ab illis conferri putat. Sic illa sunt remota nostræ generationis, proxima verò semen & menstruum, siue quatuor humores, aut vnus sanguis, aliquando seminis aliquando menstrui specie concurrens, mox ad constituendum, mox ad alendum. Menstruo alitur semen vnius radicis, quanquam vultu sit duplici. sic est materia, principium elementum hominis. Quod si mineralium libidine teneris, dic parabolicè cum philosophis sanguineum illud semen, esse sulphur. Rem eandem varijs nominibus designabis. Sic enim duo nominant, vnicum intelligentes. Sic terram & aquam Aristotelis pro metallorum genesi, mercurij & sulphuris nomenclatura occultant. Et ne nimium addictus sit discipulus, dictorum corticibus, ne toties repetita hæc principia duo, putet ex sono intelligenda, monent imprimis sapientes naturæ & artis possibilitatem attendere: videre quid possit illa, ne illi quicquam tribuamus insolitum & supra vires. At ex duobus actu existentibus fieri vnum actu, nec natura potuit vnquam, nec eius interpretes philosophus admisit: esset enim ens per accidens, non per se: esset compositum non simplex

*Elementa
communis
admittunt
que reijcit
Libavius.*

*Humores
mineralibus
explicantur
parabolicè &
contra.*

*Licet duo no-
minent vni-
cum volunt
sapientes.*

*Duo actu na-
ture placitis
repugnant.*

*Sic enim non
esset genera-
tio.*

*Proportio est
solum naturæ.*

*Bonus ferra-
riensis demō-
strat opus ex
Aristotelis
decretis.*

*Non aduer-
santur hu-
mores quibus
audatur non
solus liquor.*

naturæ opus: non esset vna simplex forma, sed composita ex pluribus: fit autem generatio ex actu & potentia: compositio ex actibus hoc artis est, vt domus, illud naturæ, vt homo, vt vitis, vt apis, vt aurū. Sed sint illa duo, actu vt ad literam creditum est, imò sint tria, vt voluerunt Paracelsus, Seuerinus, Libavius & alij multi. Dic sodes qua proportionem illa permiscebis? Es-ne adeo Lynceus vt naturæ pondera, & mensuras in explorato habeas? Quantum sulphuris, quantum mercurij quantum salis dedes? nec tamen dubito, quin eo vsque procedat impudentia & temeritas Adeptorū, vt iurent hæc, soli naturæ cognita tenere. Quos reijciunt Philosophi vno verbo monentes: vbi vnicum, nullum pondus necessarium, nulla proportio obseruanda est, Si duo sumis, alienus es, oleum perdes, ludes operam. Sic ab vno, & per vnum, mundus est factus meditatione vnus. Bonus Ferrariensis opus conuincit ex Aristotele. Non alia habet principia, non alia elementa. Nominat quidem & aliter explicat elementa, sed sunt Chymicorum, sunt lapidis, sunt operis propria, non illa mundi communia, sic Grammatici, Geometrici, Medici sua habent, quibus vulgaria non excludunt. Errarunt Galenici, inquis, quod ex tribus principijs vnicum explicarint, solum humidum, solum mercurium, relictis duobus vtilioribus. At inquam, phanaticus es. Galenici quatuor humores habent, vnus radice,

vnius liquoris, vnius mercurij. vt est in mer-
 curio quicquid quærunt sapientes, sic in hu-
 more quicquid volunt medici. Humor ille,
 dum in semen coquetur, sulphur erit, dum
 in os abibit sal, ita enim partes nostri corpo-
 ris exprimitis. De quibus plura capite de
 principijs medicorum, de humoribus. Er-
 go vnicum erit Chymicorum principium,
 non duo, minùs tria, vt perperam sentiunt
 aduersarij : vt desinant posthac arte diuina
 abuti, in abrogandis cæteris, quas veteres
 suis laboribus excultas dederunt. Dehinc à
 Paracelsi cultu abstineant sectarij, nec in
 eius sputis arcana quærrent. Author est, om-
 nino contemnendus, si quædam medica-
 menta demas, sine arte, sine methodo ho-
 mo *ἄτεχνος καὶ ἀνέμεικτος* suas nugas venditat.
 Quid potest in Chymia qui sapientum ser-
 mones non intelligit? qui naturæ potesta-
 tem spernit, qui scientiæ & artis principia
 non nouit? & ex ijsdem malè intellectis in
 propria scientia nil proficiens, ad cætera-
 rum deprauationem conuolauit? sed quod
 dolendum, eius affectu ex illo toti pen-
 dent. Rationes illi machinantur & quæ-
 runt, quorum nulla reddi potest. Liba-
 uius olim iuratus aduersarius, iam com-
 mentator, iam propugnator eximius. vt
 nullum sit tam absurdum mendacium,
 quod in otiosorum numero patrocinium
 non inueniat. Talis est Chymicæ doctrina,

Et illi.

de principijs, deque elementis. Ex quibus authores noluerunt vniuersum fabricare, vt ex Chymia, physica & medicina sit addiscenda, vt Deus fuerit Chymicus, vt nihil potuerit Aristoteles, nihil Plato, nihil Hippocrates, nihil Galenus, sine ea professione. Sic locuti sunt de materia lapidis natura, de preparationibus, de regimine, vt medicus de hominis generatione nutritione, & medicatione: principia habent & elementa quibus id doceant.

*Spagyria
quoque va-
na nisi phar-
macia, sit
pars.*

*Principia
habet sed cō-
positionum.*

Sic ergo explosa est physica parachymica, sic medicina id est quæ ad parachymicorum mentem hominem & vniuersum alat & foueat. Superest spagyria, ea præparatio medicamentorum quæ meliora reddat, & morbis expugnandis vtiliora. De qua in processu examinis prolixius. Eius principia artis sunt, pendet ex pharmacia, simplicia naturæ opera assumit elaboranda, si velis oleum, sal, essentia, sint principia siue prima opera, vt in pharmacia puluis, decoctum, aqua sunt elementa compositionum. Nam ex eo quod medicamentum in illa tria soluatur, ex ijsdem à natura non esse conditum, statim docebimus, vt nullum superfit trium phantasticorum principiorum perfugium.

DE IVRE QVATVOR ELEMEN-
torum contra tria Libaviana.

CAP. VIII.

QVOD naturæ placuit legis habet
 vigorem, omnia enim natura &
 lege cognoscuntur: at consensus
 sapientum pro lege habetur. Te-
 meritatis argumentum est à viris
 sapientibus dissentire. A Deo, natura, à sapien-
 tibus lex est. Natura in rebus quærenda, lex
 in intellectu. Nomina autem media sunt. Res
 naturæ de sinu suo promunt nomina. Rerum
 conceptus nominibus exprimuntur. Scien-
 tiæ & Artes animi habitus, naturæ sunt si-
 mulachra, solent nomina conceptibus, &
 conceptus rebus ipsis adaptare. Atqui scien-
 tiarum & artium magistri, elementorum no-
 minibus & rebus perpetuò vti sunt à nata na-
 tura, à prima mundi creatione. Natura tota
 ex his & in his est. In alijs tribus, potius de-
 finit esse. Tota quatuor summis generibus
 integratur. Horum quodlibet quatuor illa
 mundi semina pro parentibus agnoscit: in ip-
 sa terra terrena sunt omnia. Mineralia, me-
 tallæ. his potiùs constant, quàm sulphure &
 mercurio. Imò sal sulphur, mercurius, ex ip-
 sis sunt elementis. Mineralium qualitates e-
 lementares id conuincunt. Quatuor primæ
 formales actiue, imò & secundæ siue mate-

Consensus est
pro lege.

Nomina
dantur pro
natura rei.

Sapientum
consilio.

Omnēs vtun-
tur elemento-
rum nomini-
bus.

Quare
rebus.

riales sola elementa habent prima subiecta.

*Natura tot
dedit exem-
pla quod ge-
nera & in-
diuidua.* Tria alia, veluti inutiles reijciunt, nolunt
illis pro primis subiectis esse. Inter vegetantia
temperamentorum classes, classium gradus,
& graduum ordines id docent. In vnica plan-
ta, diuersæ partes suis elementis adscribun-
tur. Radix terræ, folium aquæ, flos aëri, fru-
ctus igni. Ex animalibus sunt terrestria aqua-
tica, aëria & ignea, non tam hospitio quàm
temperamento, & vita. sic Sapienti quædam
vaporem igneum spirant. Animalium partes
particularius. Quin & animæ facultates di-
uo Augustino. Intellectus ignis est, ratio
aër, imaginatio aqua, sensus terra. Visus
igneus est. oculus est igneæ naturæ, lucentis
non vrentis, vt cælum. Hipparchus animum
volebat igneum. Heraclyto Deus erat igneus.

*Et animæ fa-
cultates te-
stantur.*

*Veteres in
omnibus.*

Iuno aëre exprimitur. Iuppiter igne. Ignea
est mundi anima. Zoroastro *ἐκ πυρός εἰς* enim
ἢ τῷ κόσμῳ ψυχή Ab vno igne omnia sunt nata.
Trismegisto, *εἰς πάντα πῦρ ἐκ γένεσός τε.*

Theologia.

Theologia Christiana elementorum no-
minibus sua declarat mysteria. Initio mundi
chaos aqueum erat, non mercuriale. Deus
creauit cælum & terram, non salem. Diuisæ
sunt aquæ ab aquis, non mercurius à mercu-
rio. Spiritus ferebatur super aquas. Spiritus
sanctus ignis est non sulphur, descendit in
linguis igneis. Terra homo est non sal, in
terram redibit, non in salem, nisi reus in-
cendio pereat. Deus ignis est, ignis erat in
rubo ardenti : facit ministros suos flam-

*Deum ipsum
& diuina.*

mam ignis : qui lux & ardor est. Lauacrum
 peccati Adamici , aqua instituitur, non mer-
 curio. Ignis aër , aqua , terra , Hebraicè,
 Græcè & Latinè nominantur. Vxor Lothi in
 statuam salis mutata est, sed in peccati pœ-
 nam, & ignis præcessit. Sunt lacus sulphuris
 in pœnas peccatorum. Quomodo destru-
 unt illa potius quàm ædificent : quomodo
 ergo naturæ principia ? Astrologia & ipsissi-
 ma habet, sed præstanti & cœlesti modo. A-
 strorum quædam sunt ignea, vt Mars & Sol,
 aërea Iuppiter , Venus, aquea Saturnus &
 Mercurius, terrea, vt fixa omnia cœli octa-
 ui & Luna. Signa quoque & triplicitates his
 exprimuntur. Est cœlum crystallinum ab a-
 qua, Empyreum ab igne, æther ab incendio.
 Seraphin ignei sunt, Cherubin terrei, Thro-
 ni aquei, dominationes & principatus aërei.
 Magia ipsa à Paracelso supra Neronem cele-
 brata spiritus facit igneos aëreos, aqueos &
 terreos. His luxuriat Paracelsus. Mirum
 quomodo ex suis principijs non dixerit sali-
 nos, sulphureos, mercuriales. Diuinatricem
 omnem nostris non suis describit nominibus
 Mirum, inquam, cum principia velit omninò
 generalia, quæ conueniant superis & imis.
 Physica tota pendet ab elementis, his mun-
 dum & mundana omnia facit, fouet, alit, tue-
 tur. Medicina eadem habet quæ physica de-
 monstrauit. Humores quatuor, elementis a-
 nalogos docet. Denique ipsa elemēta à mun-
 do cōdito principatū obtinuerunt. Veteres e-
 lemēta volebant solo numero dissentiebant.

*Astrologia,
 astra, signa,
 triplicitates.*

*Magia ipsa
 Paracelsica
 elementis ex-
 primitur.*

*Non illis tri-
 bus.*

*Physica &
 omnes phy-
 sici.*

Pars melior literaliter locuta est : Simplicius
asseruit dissentire & ab Aristotele penes li-
teram tantum.

*Ipsa Alche-
mia sapien-
tium.*

*Malè ergo
Paracelsus
& Libanius.*

*In Genesi
creatione er-
rant.*

*Ex ipsis ver-
bis & nomi-
nibus elemē-
torum non il-
lorum trium.*

At Alchemia quam tenere videri volunt
factiosi, nonne stabit pro illis : minimè equi-
dem. Falsa est & spuria quæ illis tribus patro-
cinatur. Doctiores probati omnes eam di-
cunt elementorum scientiam, conuerte ele-
menta & quod quæris inuenies. Libanius
cum Paracelso & Seuerino elementorum do-
ctrinam contemnit, pro illis sulphur imò bi-
tumen mercurium reponit & salem. Si quan-
do elementorum mentionem facit ex dicendi
consuetudine inania putat & sterilia, nisi suis
tribus fœcundentur. Quasi duplex creatio
fuerit, vna principiorum & elementorum Li-
bauij, altera elementorum philosophi. Quasi
verò non potuerit Deus sua benedictione no-
stra elementa fœcundare & vitalia reddere,
cur potius sua tria quàm nostra quatuor? Spi-
ritus domini ferebatur super aquas, volunt
mercurium esse, licet nominetur aqua. A-
quæ illæ non mercurij; spiritu animatæ sunt,
Spiritus ille erat - ne triplex? Erat ne sal, sul-
phur, mercurius? volunt aquas cœlestes esse
mercuriales, à quibus vt à cœlo hic mercurij,
generentur, generati foueantur. Sed his aquis
cœli sunt designati. Aquæ sunt sed cœlestes
id est præstantes & cœlesti modo se habentes,
quod si aliud in terris haberent, elementare
esset. Scilicet hic sunt impura & fœculenta
omnia, illic puriora & lucidiora. Detur a-

quas superiores, has inferiores gubernare, erunt-ne propterea mercuriales, si mercuriales erunt aut fixæ aut volatiles, si fixæ ex illis nihil defluet deorsum, si volatiles sursum potius ferentur quam deorsum. Satis-ne fuerit aquas inferiores à superioribus regi tanquam ignobiles à nobilioribus? Diuisæ sunt aquæ ab aquis, quasi mercurius siue aqua cœlestis ab elementari: sed si diuisæ sunt non sunt mixtæ simul, non erunt mercurij cum aquis nostris, sed secretæ sunt per obtensum, firmamentum. Deinde spiritus non minùs fecundauit elementares quàm cœlestes aquas. Terra erat inanis & vacua, sed Deus sua benedictione nobilitauit. Incubuit aquis antequam diuiderentur. Si chaos aqueum erat, si vniuersali incubatu illud chaos animauit, non minus hæc quàm illa vitalia erunt. Non sunt multiplicanda entia sine necessitate, sed sunt & erant initio quatuor elementa non minus benedictionis diuinæ capacia quàm alia, ergo satis illa fuere, à benedictione enim est spiritus, latione vires communicari volunt, sed cur elementa his orbantur? non est præceptum in factis. Quasi verò illa benedictio fecerit sal sulphur mercurium. Sit crystallina substantia cur his tribus nominibus exprimitur? cur mercurialis? An Paracelsus Deo prudentior? cur mineralium nominibus? nam simul cum terra mineralia sunt separata à firmamento. Præstat vnicum his quatuor addere, quod naturam crystallinam sapiat

Fecunditas spirituum nihil concludit.

Facultas est impressa subiecto indiget.

Quæ & communibus est communicata nulla itaque aliorum necessitas.

Subiectum autem sit vnum & cœleste.

Crystallinum aqueum non mercuriale.

*Quod unum
est simplex
non triplex.*

quod sit alterum aquæ genus: reuera enim est aquea & crySTALLINA substantia in omnibus sublunaribus, quæ quasi cœlestis illa essentia, totius indiuidui retineat proprietates. Sed nec triplex illa est nec excludit alia quatuor, sed vnica & quinta essentia quæ non erit impurius imi cœli portio, vt malè dixit Libavius facem nominando, sed est crySTALLINA substantia cœli crySTALLINI æmula, aut aquarum quæ sunt supra firmamentum, vt est in Genesi declaratum. Huic substantiæ Fernelius calorem cœlestem dedit, natura illa & facultate diuina plenum, hic immixtus miscet elementa, vt sit author & seruator mixtionis.

*Cum sint
quatuor ele-
menta, super-
flua sunt illa
tria.*

Quatuor esse elementa inuictis duobus argumentis demonstrauit Aristoteles. Primo, quod sit in rerum natura corpus absolute leue, & alterum absolute graue: in singulis generibus veniendum est ad aliquod natura tale, cuius participatione cætera sint talia. At summum leue ignis est: quia sursum tendit, Cælum non est tale, mouetur enim in orbem: situs naturalis eorum, ordo naturæ id conuincit. Terra grauior in imo, ignis leuior in summo. Interijciuntur duo media aqua & aër: non enim fit transitus ab extremo ad extremum nisi per medium. Extrema non congregiuntur nisi ad pugnam alliciantur symbolicis.

*At esse illa
Aristoteles
demonstrauit.*

*A situ, à ma-
terie condi-
tionibus.*

Secundo argumento, quod in rebus omnibus manifestæ sint quatuor qualitates. Accidentia sunt, ergo subiecta requirunt quibus primò & naturaliter in sint, cæteris propter il-

*A qualita-
tum subiectis*

la, & quibus perpetuò inhareant. Nunquam
 nativa qualitas, suum subiectum deserit, vt
 alienum induat. Non fit qualitatum migra-
 tio, sed sola communicatio, Ergo necessarium
 est cuiusque qualitatis *πρώτον δεκτικόν* pri-
 mum subiectum. Quis stupor mentem op- *Necessarius*
 pressit eorum qui ignem expungunt? cum *est ignis cum*
 tam manifestò se prodat? Nam si illum tol- *sic calor.*
 lunt, tollant & aquam oportet, primum frigi-
 dum. Vnum enim vni est contrarium, solo
 frigori aduersatur solus calor, aqua igni. Sic
 duo tantum erunt. Falsò quoque cælum eius *Cælum non*
 loco substituunt, differt enim toto genere. *debet substi-*
tui.
 Quæ congregiuntur genere cōueniant oportet.
 materia sit communis in qua decertant
 qualitates. At cœli materia omninò ab elemē-
 tari alia est. Cœli qualitates sensus nostros nō *Quia non*
 ferunt, non excedunt ille, nō corrumpuntur, *miscetur.*
 totæ sunt beneficæ, vitales & salutare. Essen- *Quia non*
 tiæ rerum cœlestes & diuinæ ab illis qualita- *habet cōtra-*
 tibus liberantur facilè. Essentiales propieta- *rium.*
 tes seorsum existunt ab illis: at diuersa sunt
 quorum vno pereunte, alterum nihilominus *Quicquid à*
 manet. Diuersa quæ alia sine alijs esse possūt. *cælo est, non*
destruit.
 Vis purgadi fociatur his aut illis sapèque cō-
 trarijs. In senna iungitur calori, in hydrargyro
 frigori: scammonium nullo ferè est sapore, ra- *Essentia ni-*
 dix mechoacana nullo: cremor tartari acidus *hil habet*
 est, cassia dulcis, colocynthis amarissima: ad- *cum elemen-*
 dam artis inuictum testimonium, quod pos- *tis commune.*
 sint tolli eiusmodi qualitates manente in-
 uiolata cœlesti facultate: Ergo non potest
 cælum igni substitui, Ergo quatuor sunt

Neque cum elementorum qualitatibus. *Cælum est quintum elementum, non quartum pro igne.* elementa quatuor facultatibus formalibus instructa, quin & materialibus, ut sublunaria omnia penes materiam nascantur. Cœlestis verò substantia desideratur pro forma & essentia, quæ non quarta, sed quinta debet appellari, & cælum quintum elementum ut doctè Aristoteles libris cœli, Ergo falsò tria illa phantastica subrogantur pro illis communibus, falsò quod & arte habeantur non insint natura, & dum habentur communium operas & officia requirunt. Non eliciuntur sine igne, non sine aqua, aëris & terræ vultu sæpius conspiciuntur, id est salis aut olei.

DE IVRE QVATVOR HVMO RV M
contra isthæc tria.

C A P. IX.

*Omnia sibi
mutuò infer-
uiunt.*

*Nobile orna-
mentum igno-
bili confert à
quo alimen-
tum.*

VÆCVNQVE cœli circumplexu teguntur in quatuor familias partita sunt, sunt aut animantia, aut vegetantia aut mineralia, aut simpliciter mixta. Hæc mutuis sibi stant auxilijs. Nobilius alitur ignobili, compositum simplici: vicissimque nobile inferiori ornamento est, hospitio superioris exceptum infimum, nobilitatur, exaltatur, corrigitur, perficitur. Prima sunt & proxima generis cuiusque principia: his mutationibus & veluti transplantationibus mutuò commeant, non

non sine præuijs mutationibus, absoluntur
 hospitij nobilitate. In omnibus principijs
 magnæ insunt virtutes: maiores verò prout *Animalium*
 maiorem & nobiliorem mutationem susti- *principia*
 nuerunt, prout impressionem perfectiorem *sunt quatuor*
 receperunt à nobiliori genere: sic quatuor *humores.*
 humores animalium proxima principia, a-
 ctionum multitudine, nobilitate & præstan-
 tia, superant inferiora. Neque enim conci-
 piuntur nudæ voces humorum, vt malè sunt
 opinati aduersarij; non humores essentia *Propria essen-*
 destituti, spiritu, balsamo: ipsamet retinent *tia efficaces.*
 quæ habebant, de quibus prodierunt ali-
 menta: nisi quod generis nobilitate meliora *Habent quod*
 & nobis similia sunt: tales sunt humores, *ab alimentis*
 qualia assumuntur alimenta. Et quo abiere *sunt mutatis*
 nisi vno sanguine continentur qui totus ex
 alimento est? Est-ne semen, sanguis men-
 struus, sulphur, sal & hydrargyrus potiùs
 quàm dicti humores? Et tamen menstruum
 est sanguis ipse, quatuor humoribus plenus.
 Semen, ipse est sanguis coctior purior, ela-
 boratior, spiritibus plenior. Vbi sal, vbi so-
 lidum ptincipium vbi sulphur, nisi in illis? &
 cur potiùs in his, quàm in humoribus alibi-
 libus? Ergo Dogmatici medici vulgarem li-
 quorem non audiunt istis nominibus, sed hu-
 morum massa vires & facultates contineri *Humores ea*
 credunt, quæ totam corporis anatomiam *retinent quæ*
 potestate habent. In semine inest potestate *ad generatio-*
 totus homo: at semen ex ipsis est humoribus *nem sunt sa-*
 ex his spiritus ipse prolificus *eiδοντες*, gigni-
 tis.

D

*Sunt in ge-
nerato.*

In nascente.

In grandiore.

In egroto.

In percurato.

*Humorum
conditiones
sed docent.
Consistentia.
Color.
Sapor.*

*Delirus Li-
bavius dum
bitumen de-
fendit princi-
pium.*

tius, qui corpus genituræ animet, ut tunc sit verum semen. Ergo his corpus generatur, generatum alitur, augefcit, feruatur, ægrotat, sanatnr. Grandior homo non prius alimenta assimilat quàm in sanguinem sint mutata : si metallis aleretur, si hydrargyro, sulphure, sale, correctis, præparatis, deberent illa prius in sanguinem, in quatuor humores mutari, quàm nos nutrire possint. Ergo humores animalium non sunt humores aquei omni facultate orbati : sua habent coagulationis semina, quibus solidescunt, cambiunt, & in naturam partis mutantur : non sunt inania humorum nomina : ipsissimas continent virtutes, mineralibus improprie tributas. In mineralibus quæ insunt, crudiora, impura, imperfecta sunt. Cur ergo nouatores isti tam salutares humores repudiant? Quia, inquiunt, humorum nomine, solus corporum mercurius explicatur. At inquam falluntur, hoc nomine humor animalium proprius intelligitur, sanguis colore ruber, sapore dulcis, consistentia mediocris : vnde autem consistentia nisi à permixtione necessariorum? Vnde color erubescens, nisi à tinctura producta, ab essentia aperta? Vnde sapor dulcis, nisi à symmetria substantiarum à natura depuratarum?

Apage ergo sulphura, sales, mercurios, pro animalium exordiis : apage bitumen Libavij quod sulphuri substituit, ut quinta secta

exoriatur? Siccine insanire licebit omnibus,
 & bonas artes inanibus cogitationibus one-
 rare, deprauare? secundæ stultitiæ sunt sem-
 per imprudentiores. Verè Hippocrates nos *Humores*
 ex humoribus fecit, nutriuit, & ægrotantes *sunt retinen-*
 sanauit, cum illis viuimus, valemus, ægro- *di in anima-*
 tamus, sanamur. In nobis dominantur cer- *libus.*
 tis dierum horis, septimanis, annis, anni
 partibus, quin & vitæ curriculis, ætatibus.
 Horum quis ferat per isthæc mineralia ex-
 plicationes? Ipsi & in morbis victores sic
 indicantur. Priuatione cognoscitur habitus.
 Quod præsens facit, absens tollit, morbo *Cathartica*
 defæuiente exhibito cathartico, humor fa- *illos educunt*
 miliaris educitur & morbificus: tunc mor- *non tria mi-*
 bus cessat: nullus detrahitur mercurius, nul- *neralia.*
 lum sulphur. An cathartica sunt quædam
 istis mineralibus familiaria, quibus proprie-
 rate obsequantur: si dicas ipsa esse animalia,
 humoribus contenta petis principium iam
 excussum, & postea copiosius refutandum. *Hydrargyrum*
 Qui Venerici mercurio peruncti sunt, qui *in corpore*
 bus etiam in corpus internum sese insinua- *nullo educitur*
 uit, vt ex vrinis, ex salina docetur, datum *medicamento*
 catharticum, illum-ne proliciet? cedo vni-
 cum, nunquam enim respectus euentus,
 solum aurum, solum sulphur, possunt il-
 lum comprehendere, non attrahere, non
 euacuare. At dicent non solum vulgaria
 quæ iactamus pro principijs: sunt illa
 naturæ & sapientum magisterio nota:

D iij

*Ergo nullum
est illi fami-
liare.*

*Vasculis ex-
cipitur san-
guis non sul-
phur non
mercurius.
Medicus hu-
mores videt,
agnoscit non
illa tria.*

*In morbis il-
li euacuantur
non illa.*

*Medicamen-
ta eos ducunt.*

Inquam ego hoc falsum docui. Quod si bile
sulphur intelligis, si melancholia salem, si
pituita mercurium, cui bono ista metonymia,
ista nominum μεταβολή? Qui vasculis excipi-
tur sanguis vena incisa, an manifestius ista
tria quam quatuor humores refert? Medicus
est sensualis physicus, iudicat & nominat ex
sensu apparentibus: sanguis videtur non ista
tria. Vnde hæc conijcies? quid obseruas in
nobis quod à sanguine non habeas longè
perfectius? An reliqua duo principia in parti-
bus quæris? An horum affectus euacurtio-
nem non requirunt: sed restaurationem &
simili restitutionem. fabulæ. Quasi quicquid
est in parte non ex vno sanguine profluat.
Quasi sanguis non sit alimentum solidi &
humidi. Si simile nutritur simili, ergo est
quid solidum in sanguine, quod in os mute-
tur nutriendo?

Dato rhabarbaro in morbo bilioso,
elicietur bilis: bilis igne non ardet, non
concipit incendium, cum tamen sulphur eo-
rum non vulgare olei nomine expressum i-
gnem concipiat facilè. Febre tertiana mini-
tante da rhabarbarum, bilis educetur, febris
cessabit. Natura ipsa initijs accessionum bi-
lem copiosam reddit. Ergo febris illa à bile
erat. Tu verò da sulphur, da oleum quoduis,
incendium augebis. Quid ergo porrigendum
in hoc affectu? stibium dices, minerale est, &
hæc principia habet efficacissima, citiùs se-
dabit febrem quàm exhibitum rhabarbarum.

At inquam, si sedat febrem id fit ratione euacuata bilis: natura laceflita, expellit noxium *Imò & ipsa* quantum potest. Non negatur ex minerali- *mineralia fo-* bus peti medicamenta, quæ etiam istos prole- *los humores* ctent humores. Dicitur aliquando mineralia *pellunt, ut* vires habere fortiores, an propterea sequitur *stibium bi-* conclusio? non inquam, quia stibium sanat *lem.* euacuando, euacuando humorem, principium illud quod nobis solitarium obijcitis. Nec sulphur putatis, cum tamen bilem ex sulphure generetis: si sulphur partis fuerit, oportet retrahi ut euacuetur, quandoquidem salus euacuatione habetur, Sed quis tandem erit delirantium finis? Non est rheum familiare sulphuri, sed bili, non senna sali, sed *Dantur hy-* melancholiæ, non agaricus mercurio, sed pi- *dragoga in* *mercuriali-* *bus morbis.* tuitæ, Morborum historia id patet. In ferinis & falsis destillationibus, in doloribus arthriticis dantur - ne senna & helleborus? minimè, quia crassa ducerent non tenuia, sed hydragogon, sed semen ebuli, sed radix Me- *Dantur &* *in salinis.* choacana, quæ aquas copiosas euacuant. At sunt illæ mercurius, & dolores arthritici fiunt illis à sale dissoluto, sal trahi deberet sennæ decocto, extracto, sale, & similibus. Ergo hæc impropria nomina sine ratione, sine necessitate, in animalium lithurgia introducta reijciantur, reijciantur ad mineralium classẽ. Retineantur humores quatuor, in animalibus pro eorum principiis proximis, quibus constant, quibus valent, quibus ægrotant & persanantur.

DE VERITATE AXIOMATIS

omnia in ea redire ex quibus venerant.

CAP. X.

ACTENVS pugnatum est inter Aristotelem & Hollandum, inter Hippocratem & Paracelsum, inter Galenum & Seuerinum, inter Riolanum & Libauium, de rerum constitutione, deque earundem resolutione. Commune & vulgatum axioma ad placitum interpretatur, malè à multis intellectum, monstrosis opinionibus dedit exordia, quæ vix iam possis euertere. Sensuum citant testimonia, artis exempla porrigunt, è quibus concludunt naturalia mixtioni simplici & dissolutioni peculiaria generationi & corruptioni tribuunt, concludunt vt omnia resoluantur in salem, sulphur, mercurium, sic omnia ex ipsis cõdita esse. Naturæ & artis iura confundunt, sine distinctione naturam arti, artémque naturæ tribuunt. Quemadmodum ergo ex axioma malè intellecto lis exorta est, sic omnes conueniunt bene distincto & explicato. Qui ergo volet conuenire Solem cum mercurio, Apollinem cum Hermete, medicos cum Chymistis sic interpretetur.

*Axiomatis
sensus & ac-
ceptio.*

*vt decet ap-
riatur.*

*Communia
sunt omnium
elementa.*

Reuera communia sunt sublunarium omnium principia, communes sunt omnium matrices, Eadem his & illis elementa.

Proxima verò tantùm variant, quantum ipsa genera. Sua sunt mineralium, plantarum, & animalium. Mineralia primis elementis viciniora, ipsa habent pro principijs. Aquam & Terram dixit Aristoteles, Chymici compositius, sulphur & mercurium. Stultus Paracelsus salem adiecit. Plantæ succos habent iam ex elementis, si velis ex ipsis mineralibus mutuatos: Animalia quatuor humores. Paracelsus vt omnia perturbavit, sic confusè communia proxima fecit. Quæ omnibus dedit in genere, particularibus etiam dedit in specie & in individuo. Nec distinguit communia à proximis. Reijcit quatuor elementa, quatuor humores, hæc tria substituit. Quod quàm benè & verè videndum. Age ergo, Libavi, argumentare. Omnia his constant, in quæ resoluuntur, sed omnia solvantur in hæc tria, Ergo sunt omnia ex his tribus. Maioris explicationem requiro. Dic, Si constitutionem naturalem intelligis, ita esse puto: agitur enim de resolutione rerum naturalium. Itaque nego assumptum, quod artem naturæ opponas, quod resolutionem arte fieri velis. Contendo eiusdem esse dissolvere & miscere: quæ natura miscuit non potest ars disiungere. Nunquam fit resolutio vsque ad elementa. Imò tria ista si vrgeas, in alia simpliciora abeunt. Quæ tamen non sunt elementa, ex quibus natura res miscuit. Verè pura assumit natura, verè summa & summè contraria,

D iij

*Proxima
minimè, sed
variant pro
speciebus, imò
& indivi-
duis.*

*Sic mineralia
habent sul-
phur & mer-
curium.*

*Animalia,
semen men-
struum.*

*Plantæ, semi-
na herma-
phrodita.*

*Non possunt
autem singu-
la redire in
proxima.*

Possunt in communia, neque tamen omnino nec arte. Summis qualitatibus prædita illi nota sunt. Ars talia ferre nequit, sensus istis destruerentur. Nam si paulò excedentibus qualitatibus destruuntur sensus, quid erit in omnino summis? Sit ergo dissolutio in postrema, & vera *Sola natura quæ miscuit.* elementa omnino impossibilis. Deinde ab initio mundi res mixtæ sunt ut decuit, de nouo non miscentur. Fit perpetuitas & duratio per generationem & corruptionem. Mixta sunt & proxima cuiusque principia, putà quatuor humores, quæ generatione hominem efficiunt. Iam propone argumentum.

Eiusdem est dissoluere cuius fuit generare, miscere.

His generati sumus, in quæ corrumpimur, sed corruptione in hæc tria reducimur, ergo generatione ex his tribus veneramus. Falsa sunt omnia, ut aliud pro mixtione naturæ & artis resolutione. His constamus natura, in quæ resolvimur. Sed in generationem & corruptionem agamus: nam proxima cuiusque principia habere contendit Libavius. simulque de mixtilibus pauca.

Corruptio generatiua solius est nature.

Scitur illud corruptionem vnius, esse alterius generationem. At corruptio generatiua solius est naturæ. Quod si mixtionem nouam supponat illi soli nota erit, non arti. Videtur mixtio necessaria: est vnio eorum quæ disiuncta fuerant. Scilicet corruptione diuersa separantur, sed per minima fit, ut denuo secundum minima vniantur: vbi mixtilia soluta sunt, à contrarijs, omnino pura sunt & simplicia. Sunt verè primis & secundis qualitatibus efficacia. At sola natura hæc mo-

Destruclia artis.

menta potest, ars minimè: sola natura diuisionem nouit minimorum, ars nullomodo: Sola ferre potest qualitates primas in primis subiectis, ars non item, quia vtitur sensuum ministerio. Sensisteria mixta sunt, nihil nisi mixtum iudicant, ergo non possunt eadem esse naturæ & artis principia, & elementa. Nec potest concludi, Arte hæc prostrema inueniuntur, ergo dum natura miscebat, hæc habuit prima. *Corruptio* *naturæ terminatur sequente generatione.* Corruptio quam procurat artificium laborando, à naturali omninò alia est: vna ad corruptionem, ad destructionem tendit, ad generationem, ad pefectionem alia. Dum natura corrumpit triticum, non cessat eius motus, donec accesserit noua forma priori omnino similis: sic generatur simile, sic corruptio vnius est generatio alterius. *Nunquam vna est sine alia similis.* Quod si ipsa restitueretur forma, si eadem numero, quæ dissolutione deperijt, redderetur, non esset similis generatio, sed eiusdem repositio: vt interim constet, ne naturæ quidem id esse possibile. Ergo malè assumis de artis labore naturæ opificium.

Deinde natura res suas facit ex actu & potentia per generationem. Mixtione si res primum coaluerunt, iam mixtæ aliæ ex alijs procedunt generando: potentia actuatur, fit quod poterat esse: vetus forma decedit, noua inducitur. Non prior reducitur, quia non datur regressus. Est corruptio: non esset, si maneret forma: maneret si redderetur. *Generacione autem quia totum mutatur.* Dum *Nec redit quod decessit.* conceptus, fœtus, embryo ex semine est for-

Nunquam ma feminis perit : potestas ad fœtum quæ la-
poterunt pro- tebat, actuatur. Fœtus forma succedit in lo-
xima gene- cum feminis & menstrui. Sic de ouo & pul-
rationis prin- lo, sic de seminibus vegetantium. Propterea
cipia restitui.

Quomodo
falsum est a-
xioma de pro-
ximis princi-
pijs genera-
tionis.

nunquam resolues fœtum in semen, pullum
 in albumen & luteum. Ergo hoc modo fal-
 sum axioma. Nec potest intelligi de proxi-
 mis generationis principijs, ne quidem natu-
 raliter, quantò minùs arte, quod tamen pas-
 sim respondebat Libavius. Quæ opus consti-
 tuunt ita absumentur ita transmutantur, vt
 nullo modo postea existant, ne potentia qui-
 dem. Mixtilia quidem manent potentia in

Quod tamen
contendunt
pseudochy-
mici.

mixto, generatiua nullo modo: ampliùs non
 sunt, perierunt omninò, nomen, naturam,
 definitionem amiserunt. Totum hoc in hoc
 totum mutatur, quod non erat, factum est,
 quod erat corruptum est. Vipera naturæ pri-
 uatio dicit vnus ruinam in alterius ortu.

Nam si com-
munia solum
requirunt.

Non possunt duo actus simul regnare,
 simul esse : humores quatuor sangui-
 nis nomine, sic in semen transmutantur
 vt denuò non possint ex semine redire. Na-
 тура nescit regressum, non reciprocatur suos
 fœtus, it prorsum non retrorsum, pergit à
 simplici ad compositum: dum ex oui luteo
 & albumine pullus emergit, ita mutantur am-
 bo vt nihil omninò veteris actus maneat.

Nihil præ-
stabit sepa-
ratis elemen-
tis.

Vires habe-
bunt nudas
& simplices.

Ouum definit esse, pullus existit, Omnia o-
 ui in pullum sunt transmutata : amiserunt
 omnem potentiam ex qua peti possit regres-
 sus. Materia eorum omnem exuit appeti-

tum ad ipsam formam, Satiata est & expleta nobiliori & perfectiore pulli.

Id ipsum de vegetantibus, de medicamen-
tis conclude & iudica, si omnia arte, corru-
ptione, dissolutione in aquam, oleum & sa-
lem abeunt, Argumentum esse certissimum
ex illis non venisse. Quod si quædam veritas
subsit axiomati, erit in communibus mixto-
rum elementis, non in proximis generato-
rum; At generata sunt quæ eleborantur,
Mixtilia manent actu, aut potentia, quæ fa-
cile actuantur, dum mixtilia suas resumunt
vires & restituuntur vniuersitati vt placuit
Hippocrati: Sed ita tamen vt natura sit quæ
misceat & resoluat. Non potest ars hoc mu-
nus, Vnde corrumpit tota Paracelsi & Libavij
Physica, tota physiologia, his innixa funda-
mentis. Metheora quæ mixta sunt imperfe-
cte, arte non possis reducere, quantò minus
ergo generata. fortasse quæ ars componet
poterit dissolvere, sed hoc nihil ad propo-
situm. Naturale est quod quæritur.

*Peribit for-
ma quæ mix-
tionis merito
aduenit.*

*Aqua potio-
res virtutes
vt ab essen-
tia.*

*Sic destruitur
tota Paracel-
si & Libavij
doctrina, fun-
data in hoc
axiomate ma-
le intellecto.*

Supradictis audio responsionem: nempe
tria commemorata esse vera mixtilia. Mix-
tionem ex illis esse non generationem. Sub-
stituuntur elementis vulgaribus. Generatio-
ne non læduntur. non mutantur. Manent aut
actu aut potentia proxima. Sola arte separan-
tur ipsis quatuor verius. Generatio & corru-
ptio est compositorum non simplicium.
Quæstio est de principijs, de mixtilibus
de elementis, non de generantibus.

*Non obstat
quod respon-
dent.*

*Sua tria pro
elementis esse*

Nam hoc ne- que concedi- tur elementis receptis. Contendimus, inquiunt, hæc vera esse ele-
menta, vera mixtilia, veram dare mixtio-
nem. Illa in mixtis ligata sunt, mixti forma:
resolui possunt & suis quæque naturis resti-
tui.

Neque dici- tur axioma de communi- bus sed de proximis. Sed iam dictum est, mixtionem esse natu-
ræ, proinde & mixti resolutionem. Eiusdem
esse constituere & dissolvere. Deinde in sin-
gulari generatione denuo non concurrunt
mixtilia, in corruptione non separantur: non
fit resolutio usque ad prima. Primæua mixtio
nunc satis est. Rerum semina ex illis mixtili-
bus sunt, per quæ cōtinuantur generationes.
Non de mix- tilibus, sed de generatiuis. Oportuit ergo hæc tria semina rerum om-
nium, sic ab initio esse permixta. Quod si vt
dictum est generatione, pereunt actus, for-
mæ, vultus: sal nomen, officium vires pro-
prietates salis amisit, amissa forma. Amitti-
tur corrupta. Eam deponit per quam erat.

Primæua mixtio habuit pura.

Ex ea iam generationes cōtinuantur nec corruptiones ad illam contendunt.

Non potest illa restitui corruptione compo-
siti, in alia enim corrumpitur. Ergo quæ cor-
ruptione habentur alia sunt à generatiuis. Er-
go non habebis illud sal rhabarbari quod de-
derat natura, in generando rhabarbaro, quod
fuerat absumptum, transmutatum & καὶ ὁλόως
immutatum. Vnde apparet vanitas huius res-
ponfionis.

Communia non habebunt vires dome- sticas singu- larium.

Addam ita plus artem deprimere quàm
iuuare. Nam principia rei vires totius non
habent. Si opus in ea redit, vires singula-
rium erunt simplices. An semini ea insunt
quæ singulis partibus? An semen iuuabit epi-

LIBAVIVM RĒSTITVENS. 61
 lepticos vt cranium, vt Alces vngula? An se-
 men citri, refrigerat vt succus. An eadem po-
 test quæ caro & cortex? Si ita est, assumenda
 sunt rerum semina, in quibus solis laboran-
 dum. Apage frdões, flores, folia, cortices. Scio
 hæc deliria Paracelsicorum esse, sed quàm
 verè patuit ex antedictis & sensus ipse iudica-
 bit. Quasi verò ex glandis cineribus cauteria
 parentur vt ex ligno? Propterea etiam si eui-
 cisses, hæc tria esse rerum omnium semina,
 non tamen sequeretur medicamenta in ea re-
 soluenda esse vt vires præstò essent. Alia sunt
 compositorum, alia simplicium iura. Alia
 principiorum & principiatorum, mixtilium
 & mixtorum. Ergo quocunque se vertat au-
 thor, inanis est labor. Si proxima vis, dictum
 est non dari in ea redditum. Si communia &
 restituantur, vt non erant ante, singulariter
 determinata, sic nunc non erunt, Nam vt
 voluit Hippocrates redduntur vniuersitati.
 Ergo resolutorum vires erunt communes,
 non particulares, non ad hoc vel illud defi-
 nitæ. Tantum poterit sal cichorij, lactucæ,
 quantum absinthij & similium. Cum tamen
 morbi sint singulares, & particulares requirāt
 functiones. Tantum de illo axioma.

Sulphur & commune non iuat epilepticos.

Non ignis communis.

*Sed essentia & facultas que in pro-
na est.*

*Ergo si res-
ceris in con-
stituendo, vi-
ctus eris in
laborando.*

CAP. XI.

Medicus
Chymicus
ἰσοθεός

Quia scruta-
tatur, querit
essentiam in
rebus.

Qua efficacia
sunt omnia.

Qua cathar-
tica agunt.

IPPOCRATES medicum phi-
losophum ἰσοθεόν existimavit,
quòd ad ea quæ ad sapientiam re-
quiruntur vna contineantur me-
dicina. Dixit illum admirabilem, qui quod
est in morbis diuinum, in medicamentis, in
natura ipsa præuiderit. vnius Chymicæ asso-
ciatione, Medicina id potest: Quasi medi-
cus Chymicus ille sit ἰσοθεός. Non est enim
medicina, quæ id non potest non est quæ so-
lis inhæret corticibus rerum. Quæ in rebus
nihil elementis diuinius, nihil præstantius
quærit. Vera scientia, vera medicina τῆς
σοφίας ζύωντος altius quid meditatatur, pro-
prias rerum essentias quærit, actionum fon-
tes. Nam sine hac diuinitate, potest-ne con-
tinere ea omnia quæ ad sapientiam requirun-
tur? potest-ne medicus esse ἰσοθεός & solis
corruptibilibus affixus, nihil diuinius exqui-
rere? Quo quid præstabilius, eo maio-
rem requirit sapientiam, eo maior difficul-
tas. Quæ autem erit in arte, si omnem sustu-
leris diuinitatem, Tum ars erit brevis non
longa, experientia tuta & facilis, si sola ma-
nifestarum rerum ducitur cognitione. Sic-
ne Thessalus iurabat, trimestri spatio, abso-
lutum medicum formare? formarum & for-

malium instrumentorum notitia, melior pars est medicinæ. Inde certitudo & constantia omnis. hinc omnis effectus eruitur laudabilis. Et quid possunt cathartica si formæ considerationem sustuleris? quid alexipharmaca, cardiaca? imò quid medicamenta quid alimenta? Et hæc sunt tamen arma ad debellandos hostes, hæc sunt *διὰ τὸν χεῖρος* hi *πόσων ἔχθροι*. Omnia, Galenus iunior ad temperiem reuocauit, sed rerum usu, doctrina, & ætate sapientior, istam agnouit diuinitatem, asseuerauit & alimenta & medicamenta plurima, substantiæ similitudine agere. fecit commentarium de ijs quæ formaliter agunt: quem vidit Trallianus, cuius meminit ipse Galenus commentario in 6. Epid. Rhazis vidit librum de venenis, vt est 20. conti. c. 2.

De qua Galenus.

Multis præterea nominibus laudatur & in medicina exoptatur Chymia. quod doceat medicamentum vniuersale, non solum morborum omnium præsidium, sed sublunarium omnium fomentum, ornamentum: vt in omnibus inest, sic omnibus conuenit. Quia tamen homini omnia sic illi hoc vnum. Vniuersale inquam, quo sanitas seruetur, vita beata atque tranquilla traducatur, morbi imminentes arceantur, præsentēs demoliantur. Quo sufficiente tot particularia cessant. Parat autem ex quinta essentia in rebus omnibus contenta, qua natura nostra effæta, labascens, ægrotans, iuuatur, fouetur, sustinetur.

Quia celebrat medicamentum vniuersale.

Quod ipsa fere est natura.

Aucta & roborata natura morbos per se pro-
 sternit. Omnes scilicet ab eius impotentia.
 Demonstrat autem quintam essentiam non
 solum hoc opere, sed & ratione. Cœli opera
ipsa essentia non est inutilis : Agendo in inferiora, con-
efficacissima. seruat, generat, fotu viuersali ac veluti in
 cubatu. Actio fit tantum inter symbolica.
 Cœlum & elementa, diuinum & corruptibili-
 le, differunt plus quam genere. Ergo medio
 vinculo copulantur. Interponitur spiritus
 mundi : natura illa vniuersalis, diffusa per v-
In rebus om-
nibus conspi-
cua. niuersum : cuius est particulares naturas fo-
 uere, restaurare. Est in magno, vt in paruo
In vniuerso. mundo. Singulis partibus iuuata est, implan-
In homine. tata diuina essentia, quæ simili à corde per ar-
 terias allapsa nutritur, restauratur : A cere-
 bro per neruos decidua animatur, agitur.
 In singulis mundi indiuiduis, inest spiritus
 innatus, implantatus, qui vniuersali illa na-
 tura continuo renouatur. Sol & astra, sunt
 maioris mundi partes principes, suis irradia-
 tionibus, influxibus, sublunaria omnia illu-
 strant. Sol non oculus, sed cor mundi est.
 Diffundit viuificum nectar in subiecta om-
 nia. Ergo quædam permanens substantia, cœ-
 lestis, diuina, ab elementorum concreione
 alienissima : quæ singulorum ortui vt acced-
 fit, sic per eorundem dissolutionem, cur non
A cœlo oriū
da est nō pe-
nes qualita-
tem, sed penes
substantiam. educetur ? fundata est in subiecto tena-
 ci, plus minus, pro rerum conditione. Cum
 illo manet, abit, dispirat, redit, recedit, in-
 ducitur, extrahitur. Neque enim pura con-
 sistit

sistit & ab omni subiecto nudata. Vt non nuda nascitur, sic nuda non extrahitur. Non ergo cœlum solam qualitatem impertit, sed & ^{Nec detrimentum patitur cœlum.} permanentem essentiam, diuinam substantiam: nec propterea imminuitur. Cur enim potius quàm elementa corruptibilia? Quod vni decedit, accedit alteri. Nunquam fit generatio sine corruptione, nec contrà. Nihil ^{Quare non est generatio sine corruptione.} de nouo generatur. Nihil in totum perit. Nulla est rerum annihilatio. Nec erit in generali mundi cataclysmo, In vniuersali & iudiciali conflagratione. Est in natura mortali, aliquid diuinum & immortale quod annihilationem nescit. Quod æternum durat.

Laudatur præterea quod medicamenta ^{Laudatur etiam in labore particularium.} particularia reddat, tutiora, gratiora, efficaciora. Præstat autem medicus qui citò, tutò, & iucundè; qui ægrotantium ^{εὐφορία} minori pretio, sanat. At hæc cuncta in his sunt medicamentis. Citius agunt, quia crasso corpore quo tardatur actio soluta sunt. Tuta, quia ^{Quò præstantiora multò sunt.} naturæ similia minùs illi negotium faciunt: Quia sunt ^{ἰμωφύλα}: quia certò scias quem humorem, quantum, qua via ducant. Constans enim est essentia à qua actio: nescit mutationem. Tuta, quia his carent peregrinis, quæ aut naturam lædunt, aut actionem essentiæ impediunt. Iucunda dosis exiguitate, sumendi facilitate. Gratia in sapore voluntario, ^{εὐφορία} in operationis facilitate.

Efficaciora sunt, quia depuratiora, quia ^{Efficaciora Tutiora.} formæ viciniora. Formæ essentiæ non solum

E

Similiora.

sunt liberiores, sed sunt etiam supra materiam euectæ, exaltatæ, sublimatæ. Materia ubi necesse est, spiritui assimilatur. tunc est sequacior. Similiora sunt, nam natura nostra posita est in calore & spiritui: at hæc talia sunt aut ad ea accedunt proximè. natura est quæ valens morbos sanat, eius impotentia morbi fiunt. His potens, valens, fortis redditur. Ex qualitatibus elementarijs cœlestes iudicantur: nam si elementares in excelsiorem gradum prouehuntur, quidni & cœlestes, quæ nullo possunt imminui, labefactari?

*Elaborata
integris præ-
stantiora
sunt.*

Sic spiritus vitrioli, calor, & materiæ tenuitas, multò maior, quàm eiusdem integri. Therebinthinæ aqua, oleum, essentia, integræ plurimum præstat. Sic toti ceræ eius oleum. Iddem de thymo, lauro, iunipero, carryophilis & similibus. Quæ alterando seipsa integra plurimum superant, calore, materiæ tenuitate. Nec est propterea calor cœlestis,

*Non quod
cœleste fiat e-
lementare.*

in ignem mutatus, quod Grammano obiebat Libavius. Vt nec cœlum in elementa, nec cœli portio. Eadem est ratio totius & partium. Nulla est proportio, cœlestis ad elementare: Cœlum est incomparabile elementis, Impossibilis ergo commutatio. Ca-

*Id enim est
impossibile.*

lor natiuus, & essentialis, idest essentiæ diuinæ proprius moderatus est, nunquam excedit, nunquam vitio datur nec potest, Quo vbe-

*Non possunt
obesse quali-
tatibus ma-
nifestis.*

rior, eo omnia fœliciora. Est materia elementi, ita attenuata, calor eius adedò auctus, vt ad elementi summitatem accedat, nec

propterea nocentior est. Nam illa exuperans *Quare nisi*
 qualitas aliquando necessaria: quando nocet *sint necessa-*
 igne proprio mitescet, integra manente ef- *ria tolluntur.*
 sentia quod nullum habeat contrarium quo
 labefactetur. Non patitur ab elementis. Na-
 tura, de industria calori dedit spiritum æthe-
 rium, ut esset obsequentior. In utroque in-
 est natura, & facultas vera essentia. At cor-
 pus illud spirituosum præparationibus magis
 ac magis attenuatur, unde calor maior. tunc
 in tali subiecto collocata essentia multa po-
 test efficacissimè.

Purgantia & suum inuenient locum. Ut *Cathartica id*
 maior eorum necessitas, sic beneficia maio- *ipsum testan-*
 ra. Ingrato sapore displicent integra, admi- *tar.*
 stæ sunt impuritates. Hæc tolluntur separa-
 tione & depuratione. Multò magis igne na-
 turæ adiecto, qui tum perfectionem addit la-
 bori. Menstrua nobilia animalium, vegetan- *Deponunt*
 tium, auxiliantur. Opus absoluitur, si dictum *noxium, reti-*
 ignem contineant, quanquam solus illa po- *nent utile his*
 test potentiùs & celerius. Tunc hæc medica- *laboribus.*
 menta in menstruis illis, quasi in animalium
 ventriculis, feritatem, cacoëthiam, depo-
 nunt, puritatem assequuntur. Sic lac eua-
 dit purgatorium nutricis medicatæ. Sic ca-
 præ belleboro nutritæ.

Neque enim purgandi facultas necessa- *Sapor ingra-*
 rio coniuncta est cum ingrato sapore. Hos- *tus est sepa-*
 pitatur illa in diuiniori subiecto. Pendet à *rabilis ab es-*
 cœlesti essentia quæ promiscuè, huic *vel sentia,*

E ij

illi peregrino adiungitur. Non mutatur illa, illo permutato & alterato. Constans manet, casta & inuiolata, quia nequit ab elementis perpeti, alterari, immutari. Scilicet effectus certa sunt causarum argumenta: sed cathartica istis elaborata artificijs, eadem edunt munia, quæ integra. Extractum, essentia, rhabarbari, sennæ, agarici, humores purgabunt congeneres, analogos, non aliter ac infusa & decocta. Ergo in his eadem retinentur quæ in illis, nisi quod perfectiora sunt omnia.

QUALIA SINT CHYMICA LIBAVII
medicamenta, an præsent ordinarijs
Parisiensium, an contra.

C A P. XII.

*Libavius est
prestigiator,
& falsus iatro-
chymicus.*

*Falsa veris
substituit, &
artificialia
naturalibus.*

*Suis non præ-
stat quod pol-
licebatur.*

Q M NE tulit punctum in medendo, qui citò, tutò & iucundè. Gale-
no-chymicus si quis alius id po-
test: non Paracelsista qui falsus
medicus, qui falsus Chymicus, non præsti-
giator qui falsa pro veris colit, qui artificia-
lia naturalibus supponit. Talis Libavius est.
Præstigiator est testimonio Martini del Rio
in opere de disquisitionibus magicis. Talis
patebit ex sequentibus. Maximè verò ex ca-
pite de gemmis Alchemiæ suæ. Medicamen-
tis suis non præstat quod pollicetur. Dete-
riora multò sunt integris. Tantùm sunt me-

tuenda quantum elaborata. Exempla sint cathartica. Pro cæteris sint colocynthidis principia, elemēta, ens primum, ens secundum, prima & proxima materia, arcanum, mysterium, essentia, quinta natura, astrum, cælum, magisterium, extractum, sal, oleum, balsamum, mumia, & si quod aliud fingi potest dementiæ propinquius vocabulum. Talia enim, si Dijs placet Alchemiam Libavij constituunt: Ex ipso Paracelso deprompta sunt omnia. Omnia cum Parisiensium vulgaribus cōferamus. Chymica enim Parisiensium longo superant interuallo Libauiana. Nolunt cum illis conferri. Duellum negat, nobile ignobili, verum falso. Integra quidem & ordinaria defectum docebunt. Tria omninò sunt quibus displicet catharticum, excedens temperamentum, sapor ingratus, & cacoëthia. Vna exoptatur purgandi facultas, à cælo oriunda, si Mesuæo credimus, non Libauio. Chymicum erit medicamentum, id est citum, tutum & iucundum, cum cæleste donum reddet his tribus spoliatum. Salubrius erit & præstabilius quod accedet proprius. Parisienses compositionibus suis ea tollunt quibus nocent integra. Adijciuntur mitia quæ dosim quidem augent, sed feruorem reprimunt: celeritatem retardant adstringentia siue styptica: cacoëthiam tollunt alexiteria: ingratum saporem demulcent alia. Experientia rerum magistra effectis probat omnia.

Id docent colocynthidis labore, Libaviani

Quibus quod nocet fit nocentissimum.

Parisienses minora reddunt omnia.

Dum nature compositioni artificialem addunt.

*In Libauia-
nis magna
sunt omnia.
Vnicum bo-
num plura
mala.*

*Tot mala si
exaltentur
pessima erunt*

*Et quia tuta
non sunt soli-
taria, corre-
ctoria requi-
runt ut alia.*

*Sic labor in
damno est.*

*Quod fili-
quore soluas
ut malum
aliquatur.*

Libauianorum exigua quidem est moles, sed vires maximæ, vires tam malæ quàm bonæ: ut non minùs sit in exiguo corpore magna noxa quàm magna utilitas. Sic natura maxima est in minimis. Extractum colocynthis ex mente Libauij elaboratum fidem faciet. In integro pomo, calor, amaritudo, cacoëthia, per vastum corpus disseminata, minùs necent, virtutes sunt dispersæ, minùs efficaces. corpore, magmate, crassamento, obtunduntur: liberatæ fortiores sunt, malæ pessimæ sunt, calor vrit, cacoëthia necat, amaritudo ingratisissima est: tantum naturam lædit, quantum amica dulcedo iuuat.

Age verò Libau, vncia ex libra reducta talis est, summè calida, summè amara, summè maligna. Nec propterea pura & impermixta audeas porrigere. Repetis integrorum condiciones, quas auersabaris. Verbo reijcis quod operibus cogeris amplexari? Itane Parisienses catapotia habent, quæ colocynthidem innoxiam admittunt? An præstabit extractum, quod & correctoria requirit, quibus dicta mala moderentur? Si solitarium detur, erit quidem moles exigua, sed cacoëthia nocentior. Sola gratia erit in paruitate: tantulum tamen bonum, malis pluribus & maioribus obscuratur. Tum periculi plena, liberior cacoëthia, caliditas, amaritudo. Nocent visceribus, ori & ventriculo displicent. Sed multò magis si opus *ἡ ἐργον* exaltetur. Si secundum totum, vires auge-

fcant. Si calor, acrimonia, amaritudo, malignitas, digestionibus, circulationibus in altiore gradum euehantur. Quidni enim *Incredibilis* malum vt bonum exaltabitur, cum non se- *erit copia li-* parentur in tuis? Gustu explora extractum *quoris, tum-* colocynthidis etiam exaltatum, erit longè *que moles* fernidius, acius amarius integro. Si eo solo *amplior quod* vtaris, cardiogmo, nausea, vomitione, vi- *tamen reijcie-* rium exolutione, confici te percipies. Propre- *bas.* rea dum præscribis, correctoria non omittis. *Sic mala &* Si verò potio requiritur, incredibilis copia *mole & vir-* liquoris adijcietur quæ gustum fallat. Ergo *tute erunt.* quo iuuare putabas, eo noce plurimum. Quibus tua commendabas, iisdem reijcienda sunt. Quæ respondēbis de separatione boni *Vana est bo-* à malo, verba sunt sine veritate. Demonstra- *ni à malo, pu-* re decebat in arte tua: in qua tamen omnia *ri ab impuro* enumeratis malis onerantur. Purum & im- *separatio.* purum, indoctè & ἀχρηστὸς inculcas. Et hæc tamen ad ostentationem dicuntur, non ad rei veritatem. Quomodo dabis magiste- *Nihil tale* rium si separes? Ita-ne desumptum iuras ab *habent sapiē-* opere sapientum? Clamant tamen omnes, *tes.* nihil esse superfluum, nihil abijciendum. *Nec ita erit* Materia eorum est similis. Falso in tria di- *magisterium.* uidis, vt antè monuimus, in salem, sulphur, *Separatio-* mercurium. Vnico illa constat, quod vario *nem non ad-* naturæ motu, vario vultu apparet. Sal non *mittit.* est nisi ignis, nec ignis nisi sulphur nec sul- *Unionem non* phur nisi argentum viuum. Hæc aurea verba *diuisionem* Alphidij ex schola Parisiensi collige. Hoc ip- *amat natura.* sum ad reliqua sublunaria transfer. *Ignis nature* *hoc munus* *est.*

Magisteria vera habebis, totum purificando, totum perficiendo. Si venenum tollis quomodo inde summum construes medicamentum? Cur dicetur theriaca, si non adfuit venenum? Vbi serpens, vbi basilicus, vbi buffo, si separetur purum ab impuro, venenum ab alimento? Quid si medicamenta omnia habent aliquid cacoethes? Mihi crede, tot peccata tua sunt, vnius ignis ignoratione. Et audes huius lumine destitutus, artificia chymica condere? Et audes probis insultare, & tua maleficia pro veris operibus veditare? Huius enim defectu talia sunt. Malim ego Parisiensium & omnium Dogmaticorum vulgaria pharmaceutica, quàm tua, cùm illo beata non sint. Tua sine eo parata, venena sunt. Audisti sapientes venenum nominantes in prima operatione. Vin tu tibi & tuis credam? labora philosophicè. Exalta bonum sublatum si velis mutato malo. Destrue malum, sublima bonum. Pereant feruor, acrimonia, amaritudo, cacoëthia, simulque vim purgantem exalta. Tum dicam te Chymicum eximium. Tum Parisienses habebis fautores. Donec id præstiteris, sine vt te nominem cum del Rio præstigiatores non Alchemistas. Laudabo interim Parisienses qui, quod nocet corrigunt, meliorum additione: tantum abest vt malum exaltent, vt frænum tollant. Inuestiga ignem nominatum, in eo enim sitæ sunt Chymicæ opes.

Omnia debent elaborari cum formæ con-

Venenum, impurum, retinet & mutat alexiterio

Huius ignoratione mala Libaniana.

Venena sunt tanquam in prima operatione.

Sic manet Libanius præstigator.

Vincunt Parisienses Libanum.

servatione. Solus ille ignis id potest. Sine il- *Nam retinet*
 lo cætera corumpuntur. Prioris corruptione *in suis formâ*
 multa exoriuntur. Essentia quinta vna est, si- *proprium*
 milaris & indiuidua. Quomodo in tria abi- *que perit in*
 ret? Sic quæ fingis impossibilia sunt. Non *Libanianis.*
 est enim artificialis essentia, non est ex tribus
 illis, sed diuina & cælestis, primitus à Crea-
 tore rebus omnibus indita. Quid ni verò &
 ipsis elementis? Cælestis est, quod cælestem *Falsa est*
 lucem æmuletur. Cæli nomine intelligitur *quinta natu-*
 ex creatione. Non ergo debet, imò nec po- *ra Libanij.*
 test separari. Formæ physicæ, qualis illa est, *Vera cælestis*
 sunt à materia inseparabiles. Earum actio est *est, non arti-*
 corporea. Non possunt sine corpore confi- *ficialis, non*
 sttere, inquit Aristoteles. In ipso separationis *composita.*
 opere perirent singula. Pro vna multæ resti- *Non potest*
 tuentur. Non datur regressus ad habitum. *nec debet se-*
 Non redit forma quæ decessit: imò nec simi- *parari.*
 lis. Non accedit talis forma, nisi sub tali ma-
 teria. Materix præparatio allicit formam.
οὐκ ἔστιν ἡ φύσις natura, nobis dedit tot, talia, tan- *Imò retinenda*
 ta, quæ in medendo sint satis. Deus naturæ *& conserva-*
 omnia fecit, in pondere, numero & mensu- *ri ut monent*
 ra. Non deficit, nec abundat in necessarijs. *philosophi.*
 Corruptione integri in illa tria, non solum
 natura rei perit, sed contraria reponitur. Mu- *Separatio*
 tatio est à contrario in contrarium, à bono in *corruptio est.*
 malum, ab utili in nociturum. Ita acetum ex
 vino, Ita ex sanguine & semine, morbi ve-
 nenati. Quid si separatio fieri nulla debet? *Corruptum*
 Natura de industria, ex pluribus constare vo- *contrarium*
 luit medicamentum. Potest-ne ignis mode- *est integro.*

Integrum ex rate calfacere, nisi contrario moderetur? Scri-
solis necessa- *plit Hippocrates morbos fieri cum humores*
rijs constat. *separantur. Signum est pessimum syncera de-*
iectio. Consultò iuncta sunt crassa subtilibus,
corpora essentijs, ut in agendo mutuis sibi
starent auxilijs. Tales sunt tui labores, Liba-
ui, quos posthac sapientum magisterio velata
ne obtrudas moneo.

Quæ coniun-
cta bona sunt
separata sunt
possima.
Magisterium
odit separa-
tionem.
 Qui autem sunt illi tui Chymici, qui ex
 tuo modulo laborant? Qui illi quos Consen-
 tes adhibuisti in fabricanda censura? Satis-ne
 fuerit dicere Chymici hoc dicunt, Hermeti-
 ci hoc asserunt, sine autoritate, sine demon-
 stratione. Abstine deinceps ab eius-modi im-
 posturis, quibus scientiam diuinam depri-
 mis, probatos authores lædis, ea imponis
 quæ nunquam cogitarunt. Ne putes tamen,
 me ea decoxisse quæ laborando nascuntur
 medicamenta. Laudo sales, olea & similia.

Omnium præ-
stantissimum
habetur, na-
turam omni-
um imitatur.
Nec tamen
separata sunt
sine usu.
 Suos habent usus, suas vires, sed nullo modo
 similes rebus à quibus decesserunt. Non pos-
 sunt pro illis substitui. Non potest ex tritico,
 ex pane, sal, oleum, aqua, separari, quæ
 denuò coniuncta panem restituant. Aptè
 quidem diuiditur vinum, in phlegma, salem,
 spiritum: sed si reunias non vini gratiam, non
 usum, non beneficia proferent: etiam arte
 depurata singula. Febris in medendo suos

Sed non ha-
bent nature
vires ut vo-
lebat Liba-
uius.
Vrentissima
ut olea mul-
ta hoc ardore
essentia repu-
gnant.
 habet usus, morbis quibusdam salutare.
 Sales plurimi sunt caustici, pro cauterijs po-
 tentialibus vtiliter vsurpantur. In oleis re-
 rum calidarum cinamomi, caryophilli thy-

mi, caloris exuperantia metuitur, qui tutus erat in integris. Qua ergo fronte, pro essentijs ista venditas, cum laudatissima essentia diuina & cœlestis sit mitis & blanda. non exuperet, non detur vitio eius calor?

Quod si totum elaboretur philosophicè nulla constituentium *διασπορῶν* dearticulatione, ignis diuini, diuino nutu, totum perficietur, totius vires salutares essentielles exaltabuntur, multiplicabuntur quantitate & viribus, in vnico & Hermeticè obsignato vase. Sic erit essentia supra corpus plurimum euecta, vires erunt admirandæ, tantum opus hoc distabit ab integro, quantum sanguis, ros, gluten, cambium, spiritus animalis à pane, carne, vino, insculo. Tantum à tuis artificijs quantum opus sapientum, ab improborum maleficijs, quantum natura ab artificio. Nulla erit *ἐμπόνη*, nulla *τελευ*, ne quidem monarchica. Sic verum erit magistrum. Sic sacrum nomen merebitur, non tua impura, de quibus verè in Epistola. 29. lib. 1. antequam transmutatus esses, dixisti. Artificana magisteria & reliqua, iudicem esse otiosa nomina Paracelsicæ superstitionis. Vide ergo quam herbam expectes ex Riolano his armis deuicta. Ego pro Riolano porrigo has rosas, quibus asinus etiam Apulei posset restitui. patere si non sunt sine spinis; spinas nobis dedisti sine rosis.

Essentia cœlestis est ætios.

Vires eius

vero magisterio exaltantur & multiplicantur.

Nullus probatus author cum Libauio loquitur.

Imponit arti- & artificibus

Ergo Libauius non herbam, sed rosas habebit.

Que sint sacra nomina Paracelsicæ superstitionis. Vide Eforia Symbola.

EXERCITATIO NOBILIS DE
cælesti essentia tanquam viventium fundamen-
to, morborum præsidio.

C A P. XIII.

Corpus non
animatur nõ
vivit, nisi
fuerit confor-
matum.

Per
διαπλαστικὴν
& instrumē-
ta.

Que quinta
est essentia si-
ve natura.

Materiam
conformans
& preparās
formæ aduen-
tanti.

ut in femini-
bus rerum,
quæ ob id di-
vina dicuntur.

Preparatio
sive cōforma-
tio vinculum
est superioris
& inferioris.

ITA est animæ permanentia in corpore conformato. Est lux corporis, ut mors tenebræ. Anima ignis est. Ignis naturæ ardet, in humido oleoso. Corpus conformatur, non instrumentorum multitudine, sed virtute formatrice, quæ sua habet instrumenta. Conformato corpus, dignum reddit formæ venturæ habitaculum. De hac, non de anima, audiendus Aphrodisæus, sibi architectari domicilium. Divina est essentia, rebus omnibus à Creatore data, cæli nomine in creatione mundi expressa. Hac turgent semina. In hac, inquit Trismegistus, τὰ σπέρματα τῆς παλιγγενεσίας ἐν αὐτοῖς ἐσπερμολογῶν. Propterea & θεοὶ πάντες καὶ διερῶσι φύσεως ἐν αὐτοῖς. Animam præcedit in feminibus. Materiam καὶ σκέυη est Fernelij. hic est materiæ appetitus, divini illices Synesij, symbolicæ illecebræ quibus materia formam, corpus animam, tanquam formina marem expetit. Sic medium est vinculum, copulans cælestia terrenis. Hac gravidus superiorum spiritus, fit concivis elementorum. hoc est cæli Opisque matrimonium. Hi sunt Platonis annuli, hæc Homeri cathe-

na aurea, hæc cœlestis essentia, quæ absente anima opus servat & moderatur. Præsente illam iuvat in agendo. Multa facit anima eius ope, quæ sola non posset. Dum semina animantur ac viuunt, anima imperat essentiæ, essentia nobiliori mancipatur. At extincta vegetans vt in radicibus, folijs, animalium partibus, vni formatrici, quasi condito testamento, quasi abdicato magistratu, suas delegat functiones. Tunc medicamenta viuunt sibi. Assumptorū nostra anima essentiam mouet. Est nostra natura rheo, sennæ, pani, vino, loco propriæ vegetantis. Tunc illa viuunt nobis. Viuere enim dicuntur quæ agunt, vt mortua, quæ omni prorsus agendi potestate destituta sunt, latè vsurpato vitæ significato. Sic inanima animantur. Sic plantæ, bruta, fiunt partes nostri. Sic medicamenta proprias exerunt virtutes. Quæ potestas latebat actuatur. Ex ferijs ad opus confurgit. Cum præcedit animam vt in feminibus, ad hoc vel illud indiuiduata est. Symbolum habet cum forma adueniente. At in emortuis, amisit illam hæceitatem Scoti. Vna hominis natura, in his & illis, hanc energiam excitat. Anima brutorum iddem potest.

Hanc essentiam Aristoteles dixit naturam & facultatem. Vitale spirans & actiuum principium non languidum, non otiosum. Manus autem habet, quibus efficiat, instrumenta dixere. Calorem dico, spiritum & humidum primigenium, Coniuncta omnia to-

*Symbolum est
agentium &
patientium
mutuo.*

*Anima non-
dum præse-
ntis
formatricis
imperat.*

*Præse-
ntis
re-
sequitur,
& iuvat plu-
rimum.*

*Absente siue
pereunte ve-
getante, for-
matricis est to-
tus rector.*

*Cum suis in-
strumentis
constituit to-
tam rei sub-
stantiam.
Calidum in-
natum.*

*Partem siue
substantiā
solidam.*

*Hinc tota
virtus partis
Medicamenti
Alimenti.
Veneni.*

*Cum instru-
mentis, ut
nascitur, sic
elicitur.
Semper cum
spiritu, sæpe
cum oleo.*

*Ut et per
insolatum o-
leum.
Sol, est ignis
naturæ pater.*

*Instrumento-
rum autem
virtutes sunt
auxilia.*

tā rei substantiā cōplent. Hinc manat occulta
proprietas, Occulta illis qui manifestis qua-
litatibus tribuūt omnia. Fernelius vno nomi-
ne cæli di innati designauit. Eodē Galenus si-
gnificauit substantiā seipsā mouentē. Hippo-
crates quid immortale. Cū autē partiū simu-
lariū, solidū sit fundamētum, sic Galenus: Vis
omnis corporis nostri in solidis partibus cōfi-
stit, in ipsīs sanitas est, nec morbus alijs expel-
litur præsidij, quā patiū solidarū integritate.
Talis facultas in medicamento est, à qua vis
omnis morbicida ducitur. Talis in alimentis,
cuius simili nectare, partium corporis nostri
substātia pascitur. Talis in venenis, cuius per-
niciē balsamum nostrū, vitalēsque spiritus in
proprio fonte corrūpuntur. Nuda autem non
nascitur, solitaria non venit, sed suis stipata
instrumētis. Nec etiam nuda & solitaria elici-
tur, sed suis perpetuò sociata ministris. Sæper
cum spiritu habetur, sæpius vtrūque cum o-
leo, quod optabilius. Nam fugax spiritus, o-
leo sustinetur, retinetur. Sic habetur tota to-
tius rei facultas, si cōseruator naturæ ignis ad-
hibeatur. Rudimentū & argumentum videa-
tur in oleo præstanti è rebus extracto, vase cō-
clusis, Hermeticè obsignato, & Soli expo-
sito, donec oleum diffluet, solius naturæ, so-
laris ignis ministerio. Ipse calor est, qui in v-
niuerso maturat omnia, qui in nobis bona
omnia facit. Sic autem mutuò se fouent iu-
uantque singula. Neque contrarietas in illis
est, ut in elementis, sed amabilis concordia,
vniō indissolubilis. Calor qualitas est, subie-

ctum habet analogum, tenuissimum, nobilissimum lucidissimum. Spiritus est, mediam naturā participans. Qua corpus, cum corpore elementari conuenit. Quā substantia per spicua, cum cœlis. Ambo subiectū volebant cōstantius, quo eorum pernecitas sisteretur. Nō decebat vitam animantiū, in tam lubrico subiecto collocare. Datum est humidū, oleosum, tenax, viscidum, in quo dum constanter arderent & lucerent calor & spiritus, vitam, toti corpori quasi lucem, impertirent. Humor ergo his duobus animatur. Illa duo humore nutriuntur & fulciuntur. Vt calor non fuit elementaris, sed diuinus, cœlestis, Solaris, sic nec quiuus humor. Aërius spiritui conuenit, putredini aduersatur, durat diutiùs. Fouet calorem similē. Aqueus calori iūctus, author fuisset putredinis, citò exsiccaretur, calorē extingueret. Ergo humidum fuit, oleosum, tenax, viscidum, vix dissipabile, perparū exhalabile. Calor mitis blandus, non acer, non incendiarius. Spiritus tenuis, mobilis, lucidus, essentia intestinus. Talis est tota rerum substantia. Vnde occulta omnis proprietas, quæ non calore, nō frigore sese manifestat, sed his suis & reconditis viribus. Sic ergo in omnibus latet τὸ θεῖον Hippocratis. Deorum plena sunt omnia. In vilibus rerum excrementis, In casa Heraclyti dii in sunt. Hæc est quinta essentia in re qualibet conclusa. Ignis cœlestis, in abiectissima animante inclusus, hic infusus calor diuinus: Impressa & infixæ diuina essentia, quam iubet Hippocrates obseruare, etiam in morbis.

Spiritus volans oleo constanti sistitur.

Humor duobus animatur illuminatur. Duo humore nutriuntur.

Fauor quodque est à mutuis conditionibus.

Alienis ledentur.

Ergo ut omnia miscentur

Unde omnium materia preparatur & disponitur ad formæ receptitatem.

*Sic in omni-
bus inest for-
matrice, &
eius instru-
menta.*

*Est in morbis
In generatio-
ne.*

In forma.

*Argumenta
dant cæli.*

Salamandra.

Phoenix.

Alcion.

Aquila.

Cervus.

Plantæ.

Aurum.

Gemma.

Quam Aristoteles dixit in omni forma, quam Plato significauit in omni generatione. Quæ est in omni mixtione. Eius vestigia, vbique prostant, in magno & paruo mundo. Vbi-que est, vbique inuenitur. In paupere, vt in diuite, Sed in vno plus in altero minus. Dispensatur inæqualiter, sed iustè. Sic natura γενετήρ. Infinita sunt exempla æternitatis. Cæli actiui & efficaces sunt incorruptibiles. Salamandra quæcunque tandem sit, siue elixir philosophorum siue quid aliud, τοιοῦταχίαν instituit. In igne viuit, nutritur, augefcit, non frigore ignem extinguente. Nam igneæ naturæ est. Vnū quodque nutritur simili. Phoenix per latentem essentiam renouatur. Alcion carnem habet ἀφθάπν. Aquila ætate confecta, senio reflorescit. Cervus ter Nestoreos viuit annos. Plantarum plurimæ semper virent vt ἀδιάρθων & ἀπερματῶν genera. Inter metalla, aurum inuictum ignibus est. Lapides pretiosos in sæcula durabiles testatur Hermetis tabula smaragdina, ditata aurificio. In singulis generibus, est aliquod vnum quod sui generis, decus & palmarium sustinet. In brutis apis, in vegetantibus vitis, in mineralibus aurum, essentiam præbent χρῶμα edacissimo haud cessuram.

*Rationes tes-
tantur.*

*Abeffectuum
generibus.*

Idipsum his rationibus suadetur, vt maneat inuicta hæc veritas, ratione experientia & autoritate asserta. Quot sunt effectuum diuersa genera, tot sunt eorum causæ. In similaribus enim, vnum est vnus principium
9. metaphysi.

9. metaphysi. Inuictis argumentis quatuor
 elementa demonstravit Aristoteles. Cælum *A superiorum*
 quintum elementum non sine causa dixit lib. *inferioris*
 cæli. *τοῦ χειρόν ἔστιν ἔπερον τοῦ πεσσεύων ἀκίνητον τε καὶ* *actione &*
θεῖον. quidni ergo erit in mixtis cælestis por- *passione.*
 tio? Inferiora reguntur à superioribus, motu,
 influxu, & lumine: actio non fit nisi median- *A symbolo*
 te symbolo. Non erit scientia de rebus natu- *agentium.*
 ralibus, nisi aliquid habeat animæ simile. In- *Quod est &*
 telligit scibilia, sibi assimilando quantum po- *in rebus sci-*
 test. Materia sublunarium ab elementis est, *bilibus cum*
 forma verò ab ijs quæ semper mouentur i. *animo.*
 meteor. Formam à cælis esse pluribus demõ-
 stravit diuinus Fernelius libris de abditis re-
 rum causis. Sic autem ego.

Forma rei, ab elementis est aut à cælis. Si *Cælestis non*
 ab elementis, aut ab eorum qualitatibus, aut *elementaris*
 à substantijs. Si primum, forma erit in acci- *demonstratur*
 dentium genere, quæ tamen potissima est
 substantia. Nunquam mille accidentia vnam *Quia sub-*
 constituerent substantiam. Imo nullum ac- *stantia non*
 cidens potest, sua virtute attingere, formæ *accidens.*
 aut substantiæ productionem. Nihil enim ex *Quia sim-*
 se, agit supra vires suas. Sunt rerum omnium *plex non*
 definiti actionum termini. Non etiam ex v- *compositus*
 nione formarum elementarium. Tum quòd
 illæ sint actu. Ex pluribus autem actu, non fit
 vnum simplex, sed compositum: sicque for-
 ma esset composita, generaretur in tempore
 & per partes, non in instanti. Tum quod na-
 tura generet ex actu & potentia, esset mixtio
 simplex non generatio. Et per consequens

non omnino, forma est ab elementis, sed à cœ-
Quia dum fit lis, quos inutiles non esse, æquum est estima-
actio aliquid re. Deinde, inferiora omnia, materia constant
intelligen- & forma. Nunquam autem, formæ aptabi-
dum est. tur materia, nisi sit proxima, nisi determina-
Quod moueat ta velutique indiuiduata ad hoc vel illud. Ni-
agentia & si symbolum habeat ad formam. Neque e-
patientia. nim ex quolibet ligno fit mercurius. Materia
autem fit proxima, multiplici præparatione.
Sicque mate- Præparatur non per formam, quæ nondum
riam præpa- est. Non per materiam quæ non agit in seip-
raret. sam, quæ est pura potentia, sed ab externo
Nihil enim principio. A natura illa vniuersali, quæ ex-
agit in seip- terna quidem est materiæ in quam agit, sed
sum. fit interna absoluto opere & formam indu-
Non agit cendo. Ergo in re constituta manet aliquod
quod nondum quintum, quod conseruet opus, & sine quo
est. ruat pereatque.

L I B A V I I F I G M E N T A
de quinta essentia.

C A P. X I I I .

Pag. 99.
Triumph. ma-
le Libanio
corruptibilis
& mixta di-
citur.

Divina &
cœlestis &
quinta doce-
tur ex Bono
Ferrariensi.

CHYMICI probabilius loquentes non
dicunt essentiam purum cælum esse,
sed corpus analogicum, ut pote mix-
tum & corruptibile, sed elementis pu-
rius nobilisque Resp. Dictum est supra desi-
derari chymicos quos fingit ad placitum lo-
quentes, veri enim & probati aduersantur.
Censemus, inquit Bonus, hunc lapidem esse
perpetuum super ignem, non solum propter
adæquationem quatuor elementorum, sed
& propter coniunctionem quinti elementi.
Sicut mundus maior ex quatuor elementis

LIBAVIVM RESTITVENS. 83
 corruptibilibus & vno incorruptibili est
 quod dicitur quintum, sic & ars diuina virtu-
 te, quatuor elementa lapidis corruptibilia ne-
 xu & modo vnus incorruptibilis, quod quin-
 ta essentia dicitur in hoc mundo, indissolubi-
 liter copulauit. vnde Auicennas, hoc est vnum
 quinque elementorum. Deinde si non est à
 cælo hoc corpus, si nobilius tamen elemen-
 tis, vnde, erit quæso? erit-ne aliquod tertium?
 Quod si mixtum, dic ex quibus? si corruptibi-
 le, dic in quæ abeat corruptione? Et dic etiam
 illorum mixtilium originem? dic naturam? *Malè Liba-
 uius fingit*
 eodem enim redeundum erit. Quibus sic sa-
 tisfecit pag. 268. Triumph. *Materiale cæli cor-
 pus adduci in aliquid præstantius, quod quintum est* *fecem cæli
 pro illa.*
 & *essentiale.* vocat facem cæli, seu partem
 crassiorem, elementis cognatam, in quam a-
 gat virtus cæli. Ecce verò Paracelsi commen-
 ta: tantum profecit discipulus. *Quasi cælum* *Cæli nulla est
 fac.*
 aluum deponat crassum stercus, ex quo elicia-
 tur quinta essentia Libauij. Haftenus enim au-
 diuerā cælum, esse corpus simile & *quoyers* *Cælum non
 ageret in il-
 lam facem.*
 pars crassior non minus est cælestis, quàm
 subtilior. Ex parte formali & materiali, tan-
 quam essentialibus cælum constat, ambabus
 coniunctis actio tribuitur: actio enim est sup-
 positi, Si forma cæli agit in materiam, nonne
 idem ager in seipsum? cuius nutu forma inci-
 tabitur? quo subiecto sustinebitur in agendo? *Non est por-
 tio materialis
 cæli.*
 sic tandem cælum erit hoc nostrum, longè
 præstantius veteri: in dies enim agendo, hanc
 materiam perficiet.

F ij

*Vas require-
retur.*

*Non est arti-
ficialis extra-
cta à toto.*

*Ut quinta
qualitas A-
vicennæ pro
temperamen-
to.*

*Confutavit
hoc Fernelius.*

Quasi verò in toto essentiali actio tribua-
tur formæ, aut materiæ separatae, non toti,
non ambobus coniunctis? quando canis cur-
rit, non currit anima, non forma, non ma-
teria canis, imò non corpus, sed totus canis.
Atque hæc ut rejiciatur materialis portio
pro essentia. Sed instabit, faciem cœli intel-
ligere, non propriam cœli materiam, sed ali-
quid extra proprium cœli corpus. Dum cœ-
lum agit, hanc faciem depurat, depurata ve-
rò fit portio essentialis sublunarium. Ergo
cœlum suo Vulcano chymicè laborat, peritus
est operator, sed vasa defunt accommodata,
nisi adfuisset Libavij cranium, in quo tan-
quam in capitello fiat operatio: ita enim me-
dici caput nominant in destillationibus mor-
bosus. Pudet persequi tot nugamenta, quæ
otiosum commentatorem deceant. Sic licet
folis desertoribus delirare. Plura qui volet
& magis ridicula bonas horas perdat in Liba-
vij scriptis legendis. Alibi naturam essentia
repetit ab ipsis rebus. materiam esse totum
compositum, formam verò agendo & labo-
rando induci. Exempli gratia, rhabarbarum
elaboratum & depuratum, aliquid deponit
seipso integro purius, quod eminenter & virtu-
tute omnes totius rhabarbari vires comple-
ctatur: ita enim plurimi interpretantur: quo-
modo essentia erit artificialis, tota pende-
bit ab operatore. Quod si velit Libavius, per
cœlum agens siue purificans, menstruum ali-
quod nobile intelligere, cuius virtute talis

LIBAVIUM RESTITVENS. 85
 substantia producat, qui sibi ipsi satis-
 faciet, asserenti alijs in locis essentiam illam à
 Deo creatam fuisse & rebus ipsis inditam?
 Hæc opinio euertitur rationibus Fernelij,
 quibus temperamentum Auicennæ explosit.
 Duo enim hæc figmenta plurimùm inter se
 conueniunt. Alia sunt multa & admodum
 varia, quibusvt in cæteris, sic in quinta es-
 sentia varius & inconstans est.

VNIVERSALE, EIVS QVE FA-
 cultates rationibus comprobata.

C A P. XV.

MINERALIA foris & intus salu-
 taria iam pridem experti sunt ve-
 teres. Hoc tanquam receptum &
 confessum recipimus. vniuersale
 è mineralium familia criundum hac condi-
 tione non reijciatur. Imò mineralia, vires
 habent omninò maiores & constantiores.
 Docendum artem experta primas tenere, in-
 ter medicamenta. Etiam naturæ documentis
 ascendere in alimentorum classem. Omitto
 naturæ placitum, quæ mineralibus alit ve-
 getantia, vegetantibus animalia, his ipsis
 nos ipsos mediatè immediatè.

*Vniuersale
 cum sit ex
 mineralibus.*

*Vires habet
 maiores me-
 dicamentosas*

Alimentosas.

*Sic tempestiuus ex imbris humida tellus,
 Vertit se primùm in frondes, & pabula leta
 In pecudes, vertunt pecudes in corpora nostra
 Naturam.*

*Mineralia
 fortiora la-
 bore susti-
 nent.*

F iij

Perfectiorē. Nutritio non in totum mutat. Tales sumus qualia assumuntur. Ignobilia nobiliorum clementi hospitio excepta beantur, feritatem & cacoëthiam deponunt, & salutari permutant. Præferuntur autem quæ similio-
Longiorem. ra & durabiliora. Talia sunt quæ vitæ principia habent cum his conditionibus, calorem, spiritum, copiosum, vegetum, lucentem in humido radicali, seminali aut analogo, puro, tenaci, constanti, exactè permixto, multiplici coctione, iterata circulatione depurato, quinta & diuina essentia multoties animato,
Ut possint exactius per- viribus multiplicato, à spiritibus potentissimis, è triplici regiarum fonte prorumpentibus. Talis quæ reponitur substantia in locum
miseri augeri vacuatæ, durabilior, constantior, & viuacior erit. Talis amica naturæ, naturam roborat
Multiplica- eximiè, sicque secundariò morbos exterminat. Sic corpus æquabili succorum consisten-
vi viribus & tia donatur : Humores nimium fugaces & labiles, tam citò dissipabiles sistuntur, velu-
quantitare. tique glutinoso vinculo retinentur : Humo-
Humor eorū res hydropicorum serosi sic solidescunt : sic
constantior. vigor languenti iecori restituitur, sic Ele-
Arte perfi- phanticorum iecur putrefactum redintegra-
ciur. tur : corrupti succi restituuntur, calor nati-
Coquitur. nus marcescens restauratur, intermortua al-
Miscetur. trix fereque deuicta, nouis & audacioribus copijs recreatur. Sed & proprio fulgore niger & obscænus sanguis, rutilat, & amabili luce splendet. Quæ lucent magis, cæteris præstant : hoc in elementis est, hoc in cœlis.

Astra ignibus fulgidis micantia, vt partes orbium splendidiore, sic actuosiores. Theologis Angeli, potentissimi spiritus, ex luce sunt. *Luminosa actus ceteris*
 Aristoteli intellectus est τὸ φῶς Platonis oculus est igneæ naturæ, vt cælum, intelligit *lunt vt Elementia.*
 ignem lucentem non vrentem. Rerum omnium basis & fundamentum lucet; semina humore oleoso, pingui, lucido diffuunt. *Cæli.*
 Omnia calcinatione in crystallum lucidum abeunt. Sunt qui crystallinam mundi faciem *Astra.*
 asserant, vbi igne calcinante, opificium dirueretur in iudiciali conflagratione. Est cælum crystallinum, quo significant aquas in mundi *Semina terræ.*
 genesi memoratas. Inter partus terræ, aurum, *Gemma.*
 argentum, gemmæ omnes, vt luce sic præstantia excellunt. Hinc humanus animus τὸ φῶς earum quasi conformi, idest lucida *Animi luce*
 substantia recreatur. Hinc tantum gemmarum prætium. Hinc tacita animorum cum *Latantur.*
 luminosis necessitudo, & amabilis delectatio. *Candent melancholico-rum consortio.*
 Latantur animi cælestes, lucido domicilio, auersantur tenebras & obscura omnia. Cur dæmones latantur melancholicorum hospitio? nisi quod enumeratæ conditiones reliquis succis veniunt ab humore melancholico? Vnde animus sagacior sapientior melancholicis. Nullum vidit Aristoteles ingenio præstantem qui non melancholicus fuerit. *Propter humorem lucidum talem*
 Addo naturam prædicti succi fixam esse, minus patet illa mutationibus. Essentiæ quæ *Vnde & sagacitas melancholicis.*
 sunt fixæ & immutabiles, sunt incorruptibiles. *Quia spiritus animæ instrumentum.*
 Ista fixitas retinet latentem essentiam,

impeditque tam citum defluuium. Nec hinc soli corpori, sed & animo vigor, robur, sanitas. Scitur animum, instrumentorum conditionibus iuari plurimum aut cohiberi. Causa cur homines excellant hominibus, artifices artificibus in instrumenta reijcitur. Animus peræque disciplinarum capax. alius tamen alio citius & perfectius excolitur. Vitiatis sensorijs functiones culpantur. Animus est vbique potens, & vbique totus, in toto & in qualibet parte. Si oculus esset in digito videret digitus. Si seni esset oculus iuuenis videret vt iuuenis: Febricitante, quibus lingua bile perfusa, iudicant amara omnia. Quibus auriginosi oculi, flaua videntur omnia. Therfiti, erat acuminatum caput. Cur *μετεμύχως* Pythagoræ impossibilis, Cur Sagarum vana sunt philtrea demutatoria? Quia si animus de corpore intemperato decedit in morbis exitialibus, si non potest agere sine proportionato instrumento, si non potuit philosophari in Therfitis capite, quomodo anima culicis reget elephantem? quomodo humanis animus ratiocinabitur in capite asini Apuleij, muscæ porci? Lætatur animus omninoque adiuuatur instrumento conformi. Conforme erit & simile quod animi conditiones habebit maiores. Actio maior est felicior inter symbolica. Animus est formalis immateriatus. Instrumentum eius proximum est spiritus. Ergo tenuior mobilior, similior erit animo. At tales euadunt spiritus,

*Animo simili-
iores inde
fuit.*

*Agit omnia
pro instrumē-
tis.*

*Nihil corpo-
reum potest
sine corpore.*

*Bene disposi-
to.
In dispropor-
tionato nihil.*

*Vnde nulla
est metempsy-
chosis.*

prædicto succo sociati & nutriti. Sic clariores tenuiores, defæcatiores, & lucidiores fiunt. Vnde animus tam obsequioso satellitio fretus, vehementer indagat, multùm meditat, comprehendit, nec lassatur aliud ex alio quæritans.

Hæc ergo diuina & cœlestis substantia, hoc magnum elixir philosophorum, hoc sapientum magisterium, multa & maxima potest. Temperamenti synceritate calorem nostrum fouet, substantiæ densitate, tenacitate, permixtione absoluta, humidum radicale constantius, copiosius, minùs dissipabile reddit. Hinc vitæ diuturnitas, sanitatis tutela, & morborum fuga. Longior vita est, à calore plurimo, humore copioso, tenaci. Sanitas & alacritas ab eodem puro, lucido. Morbi expugnantur naturæ robore aucto, spirituosa & essentiali substantia. Sic partes principes, mirum in modum roborantur vi adstringente & roborante. Sanguis purus, vegetus, rutilus euadit, à quo talis substantia per nutritionem. Hic liquor diuinus tot facultatibus grauidus ab effectu cœlum nominatur. Vt cœlum causa est vniuersalis, tamque multa & varia potest, sic in corpore humano, imò in cæteris omnibus, morbos ex diametro contrarios demolitur. Scilicet agens omne agit pro symbolo & conuenientia cum primo actiuo. Adeo conuenit cœlo hic liquor, vt non solum cœlestis, sed & cœlum ipsum dicatur. Conuenit ergo & con-

Nulle sagarum artes.

Spiritus autem depurantur hoc præsidio.

Humorem perficit.

Calorem fouet.

Animat.

Principes partes roborat.

Naturam & vires multiplicat.

Hic contraria facit. Vt cœlum.

cordat vt viribus, sic & operibus.

AN ALIMENTVM

viuentium dulce.

CAP. XVI.

Si sale constamus, & nutrimur.

Erit falsum aliquod alimentum, aliquis sanguis falsus.

Sed dulcis est omnis.

Non obsunt, que falsa.

Salsis nutrita.

Dulcedo non est in gratia. In familiaritate.

VONIAM supra diximus Chymicum artificium naturale esse, eiusque opera naturalibus affinia, hæc quæstio explicationem interponit opportunè. Nam si alimentum dulce, non erit falsum, non acre, quod contendit Paracelsus Libauij in generatione & nutritione. Paracelsi mancipia, paucis à difficili quæstione sese expediunt. Negant saporem, acidum, acrem, falsum in sale naturæ esse, in constituyente & nutriente principio. Sale intelligunt quod manet, quod firmat & roborat, quod humido soluitur, sicco congelatur: tale promiscuè hospitari cum sapore quouis, falso, amaro, acido, dulci: vnde saccharum sal est, E plumbo est saccharum, siue sal dulce. Supra diximus hæc omnia esse vnius principij, non potius sali quàm sulphuri, quàm mercurio conuenire. Cautiores itaque vt recentiores, inter quos Libauius pertinaciter falsedinem defendunt, in alimento, in sanguine, in principio, in semine. Exempla producant in testimonium. Plantas esse salsas, amaras, acres, proinde & falsas ali. At quæ nos alunt, ipsa nos fecerunt, ergo & ex falsis sumus. Lupinos ferunt agricolæ, vt quicquid amarum inest: fugatur, pro nutritione Lupini. Solum restet dulce triti-

co. Ergo & falsum & amarum est, non dulce *sed in sapore*
tantum, viventium alimentum. Addunt prio- *tali.*

res, dulce alimētum non sapore, sed gratia &
familiaritate æstimandum, cum qua liceat sa-
pores omnes coniunctos obseruare. Appeti-

tus animalium duplex, animalis in ore & æso-
phago: cuius est discernere salutaria à pestife-

ris: sapores gratos ab ingratis, quod animæ o-
pus est. Naturalis alter singulis partibus insi-

tus, sine consilio, sine ratione, quod adest pel-
licit, etiam illaudatum melioris inopia, non

potest dulce ab amaro distinguere, amat quod
alibile quod transmutabile. familiaritas est in

tribus principijs, quæ aliquando dulcia, amara
falsa, pro substantiæ conditionibus, proque a-

limenti mixtione. Nam si sapores sunt ab ali-
mētis ita permixtis, si dulcedo est ex tali mix-

tilium proportionem, est ne alimentorum om-
nium vnus mixtionis modus, vna temperies,

vna qualitatū principū, cum secundis, for-
maliū cum materialibus proportio ad dulce-

dinē necessaria? Absit cum tam multa alimo-
niā nobis suggerant, calida, frigida, falsa, ama-

ra, acris, dulcia. Deinde corpus nostrū constat
quatuor humoribus qualitate & sapore con-

trarijs. Ex his alimentū est mox nutriturū; ex
his semen, menstruū, pulmo nutritur bilioso

sanguine: amaro, acris, cystis felle, lien, melan-
cholicus succo, accido. Hippocr. vetat sanos

purgare, quod cathartica violenter de sano
corpore analogos humores, iam impactos re-
uellant, puta rheum bilem amaram. Ergo

bilis amara in partis substantiam facefferat.

*Quoquo-
modo fe-
ratur aut tra-
hatur alimē-
tum.*

*Non obstat
alimenti re-
moti varie-
ta.
Variamixtio
et sapor va-
rietat.*

*Non dulcedi-
nis vna, et
similis mixtio
in omnibus,
et in omni
alimento.*

*Nā ignis na-
tura istas tol-
lit exuperan-
tias.*

Ergo aut falsum est nos aliis dulcibus, non falsis; aut dulcedo intelligitur de symbolo, de familiaritate, ut sit alimentum dulce, quod gratum, quod iucundum. Plantæ innumeræ nutriuntur amaro, & falso: Venenatæ plantæ aluntur sibi salutari, nobis pestifero, quod etiam dulce, nos enecaret.

Dulcedo naturæ placet, quia symmetros & gratia, ratione caloris.

Calor igneus sapores intendit, natiuus tollit.

Arte gubernatus medicamenta corrigit, insipida reddit aut dulcia.

Ergo falsum naturæ adversum.

Sed tamen id omne naturæ infensum est, quod à mediocritate recessit. Omnem excessum natura respuit aut tollit. Dulcedo à mediocritate, à proportionē æquabili, à commoderatione: licet enim paulò ad caliditatem inclinet, id tamen naturæ placet, quia calidum naturæ amicum. Omnes naturæ functiones calore obeuntur: primus effectus prima qualitas, est calor. Omne viuens est calidum. Est naturæ ignis, qui sapores infensos dulcedine permutat: Coctione dulcescunt amara, falsa, acria. Coctio à calore, non quouis, sed natiuo. falsa, amara, igneo non dulcescunt, imò verò intenduntur omnia; naturæ ignis mitificat omnia. Cur quæ manum vrunt, ore continentur innoxie, nisi quod regnet in ore dictus calor? Ipse ignis arte adhibitus, ingratos medicamentorum sapores tollit? quantò magis à natura ipsa gubernatus dum circa alimentum negotiatur? At arte id fieri & sapientes literis mandarunt, & certo experimento comprobatum est. Amaritudo, falsedo, acrimonia, naturæ defecerunt mediocritatem. Nimum acria simulata si deuorentur interficiunt. Salsum, si

placet naturæ ipsa falsedine, gratius erit, quod falsius. In principijs magna & summa sunt omnia: quo quid falsius, eo melius erit alimentum. Quod tamen esse alienum ipsa convincit veritas. Sanguis sanorum, omnino dulcis est, non falsus, non acris, non amarus. Hæ conditiones sunt in morbo, non in sano. Tātum abest ut sint naturæ principia. Imò ex alimentis falsis, acris, generatur sanguis dulcis. Multiplici coctione bilis atra, & flava, secernuntur à dulci sanguine: quod falsum est, cum vrina diebus singulis expurgatur. Non prius alunt falsa, amara, quam istos excessus deposuerint.

Solent respondere, has rationes valere contra vnicum salem & immixtum alijs duobus, à quibus temperatur: dulcedinem esse ex illis tribus, sic permixtis. Audio quendam iurare mellis dulcedinem à falso & amaro oriundam: addunt easdem rationes valere contra elementa seorsim considerata. At enim agitur de alimento in quo tria illa sunt, ita tamen ut alicuius conditiones dominentur, ubi falsum, amarum, acre. Iam quæritur post triplicem coctionem quo abeunt isti excessus, quibus nocebant, sal, acetum & similia? Nam alimenta puta edulia erant talia idest falsa. Quò inquam, si sal manet in sanguine dulci? falsedo enim à falso est inseparabilis quatenus tali. Potest-ne tolli manente subiecto? Illud tamen expurgari docet vrina. Si inquam sal amicum, cur vrina falsa,

Quod si principia sunt omnia habere summa debet. At tantum abest, cum natura suis laboribus tollat.

Salsedinem.

depellit ad vesicam urinam falsam.

Ad cystimibilem amarum.

Ad lienem atrum succum accidum.

Ut supersit dulcedo amica grata.

cur bilis amara? Deinde sapor est affectus mixti, non simplicis & similis corporis ut elementi, proinde superiora non valent contra elementa. Pisces in alto mari degentes sunt fluuiatilibus insulfiores: animalia quæ falsis nutriuntur, sanguinem habent dulcem nunquam falsum. Plantarum quidem succus, animalium sanguini respondens, sæpe falsus, acris, amarus: quod non insit valida secretrix, quæ foris excernat inutilia nutrimentis excrementa, ut in sanguine præditis. Quod autem affertur de lupinis amaris, de plantis falsis quæ nutriuntur similibus, contrarium omnino probat. Nam si alimentum omne, dissimile est antequam nutriat, aut lupinus non proliciet amarum, planta non falsum, aut assimilatione desinet esse tale: tunc transmutatur, & in nutriendi naturam vertitur. Dulcia edulia, tantum abest ut talia maneant assumpta, quin potius bilescunt. Lac ipsum matris in puero, mutatur antequam assimiletur. Non est nutritio sine illa transmutatione, in qua vetera omnia pereunt. fit mutatio huius totius in hoc totum. malè ergo parachymici tria illa in nobis requirunt, Nôque ex illis condunt. Verè Aristoteles & Galenus, verè Dogmatici pronunciarunt nos nutriri dulcibus, esseque alimentum viventium omnium dulce, non falsum, non amarum.

Pisces marini sunt insulfiores.

Id non percipitur in plantis, quod desit Valensexcretrix quæ expellat ista aliena.

Denique cum alimentum assimiletur si Edulia sunt amara.

Debent aut deponere aut assumere.

Sicque non concludit, lupini falsedo amatorum argumentum.

PHARMACIA vulgaris tota est in medicamento electione & præparatione. Vtramque laudat pharmacochymia, sed præparationem & correctionem vt admittit, sic sæpè accusat impotentia, imperfectionis: cum probat triturationem, coctionem, lotionem, infusionem, hic nunquam conquiescit, nunquam in his *πέλος ἔχει*. sed vltius progreditur, donec quicquid præsentis necessitati inutile sustulerit, malignam facultatem salutare permutauerit. Ratum habet in omni naturæ factu, nihil esse vsquequaque beatum: Omnia constant substantijs diuersis, inquit Galenus, sæpèque contrarijs. Dum viuebat totum integrum, partes integrantes & essentielles, vna vegetante regebantur, in commune officium conspirabant singula: vbi emigravit vegetans manent diuersa sui iuris. Potest rhabarbarum adstringere, aluum & vrinam mouere, non poterat dum viuebat. Dum purgare est animus, inutilis est adstringens. Dum aluum sistere, nocet purgans. Hic torretur, exhalatur spiritus purgatorius, vt supersit terrestris portio. Illic infunditur vt magma terrestre abijciatur. ita in cæteris contrarietatibus. Hic & illic Chymia diligentior exaltat & sublimat, magis propriam & necessariam substantiam, viribus multiplicat, saporem ingratum simul cum cacoëthia tollit

Pharmaciam

præcedit

chymiam.

Chymia exor-

nat & dicitur

Pharmaciam

Diligentius

laborat.

Pharmaciam

conclusiones

sunt initia

Chymia.

Diuersa tollit

& secer nit.

Secreta a-

gunt specia-

liter.

Seruat vires

res in labo-

rando.

ut restet medicamentum, naturæ amicum, tutum & facile, genuinæque virtute præditum.

*Beneficio
ignis naturæ.*

Dum nutritur *purè* manent nec excluduntur reliquæ nutritionis, toto corpore diffuant, assimilatur familiare, relinquitur inutile excrementosum. Vnde reiectanea sunt infusio- num magmata, sed & maximè sapes ingra- ti, & malignæ qualitates. talia genuinæ fa- cultati ob sunt, & nostræ naturæ aduersan- tur. Ob id integra cum integris composita non ita laudantur. vtrumque enim hoc vitio laborat: ut bonum est compositione multi- plex, sic & malum.

*In metallis
maior chymie
necessitas.*

*Vulgò non
rectè, nec ritè
parantur.*

Correctoria vim sæpe contrariam occul- tant in profundo, nec explicant nisi accurra- tius elaborentur. Hac causa damnata sunt metallica, quod vires non essent in explora- to, in aperto. Non respondit euentus, mi- scentis & componentis medici intentioni, infracto manente minerali. Vegetantia mi- nori negotio possunt, licet nec omnia nec semper. multas enim ignis gehennas, & pri- mos artis labores respuunt: cuiusque sui sunt labores, alia alijs delectantur, alios contem- nunt, alijs depereunt: alia solam infusio- nem, nullam coctionem sustinent, alià & co- ctionem & ipsam calcinationem superant, ni- si comes veniat putrefactio. Sed inuentio mi- rabilis ignis philosophici chymica est, qui absolvit & perficit omnia, etiam integra & quacunque ratione composita. Defectus omnes supplet, redundantias tollit, quo sal- tem

*Vegetalia cer-
tos amant la-
bores.*

*Chymia his
& illis luxu-
riat.*

LIBAVIVM RESTITVENS. 97
 tem vno, si nullo alio Chymia vulgarem
 pharmaciam superat. Adde & mineralia ita
 demum præparare, vt eorum præsto sint vi-
 res, & in compositis adhibita non sint sine
 viribus. Sic aurum addetur non foliatum,
 non puluerisatum, sed liquore conuenienti
 solutum, sic vitriolum non integrum sed ar-
 te illa in dulcedinem adductum, vt tuto &
 citò possit exhiberi foris intus. Non mino-
 ra cæteris omnibus veniunt auxilia.

*Hoc & illò
 modo præpa-
 ratis.*

DE SVBIECTO FACVL-
 tatis purgantis.

C A P. XVIII.

VRGANDI proprietatem tem-
 periei sobolem multi cõtendunt. Alij spirituofam substantiam vo-
 lunt. Interest autem plurimùm
 fcire quæ sententia fit verior. Non solùm ad
 benè medendum sed magis ad debitè præpa-
 randum medicamentum. Si qualitas, non po-
 terit ignis sustinere conatus, non poterit se-
 parari, fortior erit, & tutior in integris, nul-
 la in separatis. Nam temperamentum mul-
 torum est, & contrariorum, vnitorum est &
 coniunctorum, non manet, sed perit in se-
 paratis elementis. Elementa vini sunt ignis
 ardens, siue aër ignescens, aqua phlegmatica,
 & sal tartarinus siue terrestris portio. Vinum
 integrum his vnitis constans, temperamenti

*Vis purgan-
 di similis est.*

*Alimentis,
 magneti, odo-
 ratis, conta-
 gijs.*

*Agunt om-
 nia similiter.*

Q

Interest scire quid subsit. proprietate moderatè calefacit, non potest ignescere non inflammari: at in aëre separato inest ignis quasi in actu, nulla inibi temperies, sed pura & simplex ferè qualitas, qualis in igne quæritur. sic moderatus calor, ex omnium permixtione oriundus, in eorundem separatione perit: quodlibet separatum, summa habet sua: sic vinum ardens, sic phlegma frigidissimum quod creditur hydropem inducere, suo frigore natium calorem conficiens. An sennæ pulvis fortiùs purgat infuso? an chymicè elaborata, purgant solum irritando, non illa temperamenti nativi benignitate, succum familiarem amicè seligendo, selectum euacuando? acres enim sunt sales chymici, & quæ ignem experta sunt quandam agentis retinent impressionem. Omne agens sibi assimilât patiens quantum potest.

Qualitas probatur ex magnete. Quod si contra: spiritus sit purgandi potens, solutus à corpore, id meliùs & puriùs præstabit & efficacius: vnde laboris chymici summa necessitas. Horum & illorum momenta proposito priùs quæstionis statu, paucis perstringamus. Quæ de contagijs, de odoribus, quæri solent, huius sunt loci. Monuit sæpe Galenus medicamenta eadem facultate *Exstibio.* humores trahere quæ magnes ferrum; succinum paleas, similitudine eadem qua alimenta mutantur in nostram substantiam à partibus pellecta. Omne agens agit eo fine ut fruatur tracto: ubi magnes ferrum traxit, quiescit, eoque cupito fruitur, sic alimentum à

Calore igneo.

Odoribus.

Contagij.

parte : sic ferrum à magnete : sic humor à me- *affectibus a-*
dicamento, præsertim remoto impedimen- *nimi.*
to. Calor noster agendo, quicquid est pere-
grinum separat, ut sit aperta & evidens si-
militudo. Magnes, succinum, asperiore af-
frictu ad trahendum promptiora fiunt, solli-
citata & excitata facultate. Hoc ipsum est à
contagijs odoribus &, per diu delitescunt
& otiantur, nisi accedat impulsor, qui agiter
quietos odores, vapores.

Qualitatem non substantiam esse, ex eo im- *A duratione*
primis constat, quod magnes electrum, odo- *eorum.*
rata, contagia, per diu agant illæsa & inculpa-
ta. scitur tamen physicas substantias ut spiri- *Ab agendi*
tus, esse finitas, detractioe imminui tan- *natura.*
dem & annihilari. magnes solo contactu a-
cus innumeras sua proprietate perfundit, qua *Cathartico-*
& ferrum trahant & polum adspiciant. nec *rum.*
potest qualitas recepta aliam similem produ- *Temperamen-*
cere. posset autem si à spiritu, si à substantiali *torum.*
facultate ubique potente. tot absurda decli- *Odoratorum.*
nantur admissa qualitate pura, sine vlla sub- *Contagionum.*
stantia. Ignis calorem aquæ communicat, o-
leo, ferro, qui ut ignis ipse deurit, sine spiri-
tu igneo : odor receptus, vicina loca simili
beat fragrantia. contagium ad distans, ab vno
in aliud transuolat, tantum potest mediatè,
quantum immediatè. Ipsa similitudo tempe-
ramenti amicitiam conciliat, affectum inter
corpus & alimentum quasi ut in ratione præ-
ditis. At affectus animi, virtutes, vitia, qua-
litates esse non substantias pridem contra

Stoicos fuit demonstratum. Sit ergo vis purgatrix pura qualitas, separata ab omni corpore, sed quouis alio recepta, verè agat. Sit inquam temperamenti soboles, quæ non aliter communicatur sanguini in nobis, & liquori cuilibet extra nos quam igneus calor aquæ superpositæ, ferro vicino, & similibus.

Alia opinio sic prioris momenta proster-
Substantia nit: verum est inquit finitum omne detra-
docetur. ab ctione aboleri, sed cathartica, odorata, immi-
imminuto nuuntur. Si aliquoties sennam infuderis aut
pondere. incoxeris, magna restitans orbatur faculta-
Cathartici dere. Rosæ in aëre libero fragrantiam relin-
infusio cocti. quunt. Magnes, quia substantia durior est
perdiu perstat efficax, pauca enim fit *στρογγύλα*
Ab odore. si desit ferrum. Sic folia, fructus, radices, pur-
gantes sua habent durationis tempora, si de-
Magnete. sit liquor. Vitrum antimonij inexhaustam
ferè ostendit vim purgantem: ita de mercurio.
Sed quid mirum cum sint spiritus? Im-
perceptibilis ferè est diminutio, eadem de
causa: cum tamen tandem detrimentum per-
cipiatur manifestum, quin etiam illa omnia
vetustate languent. Sunt quidem in multis
rebus virtutes ferè inexhaustæ, nullibi tamen
Duratione. infinitæ. Quæ qualitates puræ alienis subie-
ctis communicantur, breui pereunt, vt calor
igneus aquæ, ferro, & alijs: cum tamen virtus
purgans perdiu duret in liquore excipiente,
nisi ad eius corruptionem depereat aut exo-
luatur. Quod de odoratis, de magnetinæ

virtute, iddem cum proprio corpore faciente *Contagionis*
 affertur, fidem addit substantiæ conciliatæ, *natura.*
 detrahit qualitati. Nam si qualitas, & exole-
 scat quomodo generabit simile? adde gene- *Nutritione*
 rationem esse substantiæ, non qualitatibus: *per odorata.*
 communicatur non generatur qualitas, ge-
 neratur non communicatur substantialis pro-
 prietas. De odoratis eadem fides. Nam si *Seminario*
 nostri spiritus odoratis nutriuntur, cer- *contagionis*
 tum est illinc defluere aliquid spirituale, vt *similis produ-*
 similitudo sit nutriti cum nutriente. Quod *clino.*
 additur de amore, de affectu, de similitudi-
 ne, de symbolo, maiora erunt omnia, si non
 sola qualitas, sed substantia adiuncta sit. Non
 possunt migrare qualitates essentielles, de sub-
 iecto in subiectum. Genuina qualitas nun-
 quam proprium subiectum deserit, perit in *Cœlesti facul-*
 alieno, servatur in solo germano. Imò verò *tate Mesuei*
 non est separabilis. Ergo non sola qualitas ca- *& cæterorum*
 thartici communicatur liquori infusionis, sed
 inserta est & firmata in peculiari substantia,
 quæ purgationis & omnis operationis socia
 est. Contagionum seminaria spirituosæ esse
 demonstravit Fracastorius, quia generant si-
 milem perniciem. Mesueus magister explo-
 rat temperamentum, & cum eo sapientiores
 Græci, Arabes, Latini. Ergo purgandi facul-
 tas non est à qualitate elementari, non à tem-
 peramento, sed à cœlesti & divina essentia,
 quæ in domestico hospitatur subiecto, vt an-
 te declaratum est.

AN BENIGNA MEDICAMENTA

vehementiorum sint loco, si benignis uten-
dum semper, etiam in magnis
morbis.

CAP. XVIII.

Chirurgicum
opus mutatur
pro necessita-
te.

Quidni &
medicamen-
tum?

Cum sola na-
tura ducatur
in agendo.

VXILII genus omne, aut manu
aut medicamento perficitur. ma-
nus munus, à consilio & ratione
est. augetur, minuitur, citatur, tar-
datur ad arbitrium. Ferrum, ignis, foris, intus
ad mouentur, sanguis, pus, vrina, aqua plus
minus euacuatur. opus χειρουργία ex benigno
in vehemens, ex miti in crudele, ex paruo in
magnum, mutat mali conditio. Qui morbi
non cedunt medicamentis, ferro attingendi
sunt, qui ferrum respuunt, igne sanantur,
qui & ignem superant prognosi relinquun-
tur immedicabiles. Sic diuinus senex quæ-
stionem resoluit, non semper medicamento
morborum rebellium curam cogit. inef-
ficax medicamentum blandum ratus, ad
fortiora confugit: extrema extremis adhi-
bet. Quod si ita est in chirurgicis quæ ra-
tione & consilio ducuntur, quantò magis
in medicamento quod sola natura regitur:
quod constitutos habet actionum terminos,

LIBAVIVM RESTITVENS. 103
gradus definitos, quos non potest transcen-
dere?

Non pauci tamen suadent contrarium. *Vnum simi-*
Euacuatio fit non tantum trahente medi- *lare non po-*
camento, sed multo magis expellente natu- *test contraria*
ra. Fuga vacui superus humor ad inferi lo- *ut quod ra-*
cum descendit: facultas onerata, stimula- *tioneregitur.*
tur, iuuatque opus excernendo: sic san-
guis natura grauis, ascendit sursum: sic
clyster sola exonerans intestina, consecu-
tione tamen & ipsum caput, & ipsum ha-
bitum exonerat: Natura ad locum vacua- *Non obstat*
ti deponit quod noxium. Sic medicamen- *fuga vacui.*
tum regionis primæ, secundam quin &
tertiam quoque expurgat. Vomitus solum *Non consecu-*
ventriculum primò & per se euacuat, *tio.*
perseuerans & vicina hypochondria, quin
& corpus vniuersum leuat. Optabilis ve- *Non cacœ-*
rò curatio, quæ non solum fautricem, sed *thia cathar-*
ducem habeat naturam, quæ fiat paula- *tici.*
tim. Nimium omne natura odit. Exagi-
tatoria medicamenta corpus inflammant,
colliquant carnes, noxios humores quos
natura vtiliter separauerat, frugi permi-
scent, & confundunt. Gutta cauat lapi- *Nam & ipse*
dem non vi, sed sæpe cadendo. Lima in *ignis adhihe-*
pollinem comminuit metallum, assidua *tur sæpe.*
confricatione. Cur ergo benignum me-
dicamentum, forti non substituetur vti-
liter? Quod non vna vice, sed ite-
ratis pluribus id præstet quod ex

G iij

forti sperabatur? Scilicet tutiora sunt medicamenta quæ naturam sociam habent non aduersam. Quæ ventriculo, cordi, visceribus haud obsunt. quæ omnes sunt clementiorum dotes, validioribus omnibus denegatæ.

*In fronte
morbo talia
valent.*

Non in factis

*Medicamen-
tum agit pro
viribus.*

*Sint vires in
tertio gradu.*

*Cinamomum
non potest
urere, ita est
de purganti-
bus.*

*Phlegmagogum non est
cholagogum.
Multo minus
benignum
vehemens.*

Diffidium sic componitur. Morbi fientes, nondum firmati, qui ferè ex causis pendent, etiam in habitu, in tertia regione demoliri possunt blando medicamento, quantum satis repetito. Quinetiam natura spontinis vacuationibus sola sæpe sanat. At morbi facti, constantes, stabiles, etiam in prima regione, medicamenti benigni conatum adspernuntur vel decies repetiti. Aloë solas primæ coctionis reliquias deturbat. Nunquam humorem affixum erradicabit. Causæ naturales vno semper modo agunt. Habent actionum definitos terminos & virium gradus. Omnia facta sunt in numero pondere & mensura. Non est artificis rerum naturam ad maiora cogere. Potest-ne cinamomum etiam centies iteratum escharam inducere, vesicas excitare? urere vt ignis? At cathartica substantiali facultate humores proliciunt, Non vndeunque omnes, sed certos ex certis. Quæ primæ regioni dicata sunt, nunquam vim suam ad tertiam promouebunt. Sine ordine & confuse faciet, qui alia pro alijs vsurpabit. Irrita & infausta illi erunt omnia. Quæ secundam regionem eluunt, indeque bilem vtramque, crassamque & affixam pituitam detra-

hunc, nequaquam serum exundans in capite,
in habitu euacuabunt. Hydragoga sunt quæ
naturaliter id possunt. Rheum nunquam se- *Nocebit in*
rum de ventre hydropicorum proliciet. In *magnis mitè*
morbis magnis benigna mouent camarinam *mouebit non*
non expurgant. Dum materia turget, initijs *expurgabit.*
morborum mouendum est. tum qui citò tuto
agit. Non opus est cunctatione vbi pernicio-
sior est quies.

EXAMEN DVORVM FOAT-
gens a Stibij & hydrargyri, vul-
garis mercurij.

C A P. XX.

T iniuste reus, alieni peccati pœ- *Mineralia*
nas luit, sic duo hæc mineralia cæ- *omnia vene-*
terorum vituperijs iniquè asper- *na non sunt.*
guntur. Consuetudo tyrannus est.
In more positum video, vehementiam me-
dicamenti cuiusvis, stibio imputare. Imò & *Vt nec vege-*
symptomata terrifica, à causis delitescenti- *tantia salu-*
bus oriunda. Audias & post decem annos na- *taria omnia.*
ta vitia, stibio olim vsurpato commendari.
Sit bonum præsens, damnum emergens Qui
hydrargyro percurati sunt, infames putan-
tur, & improba valetudine. Quod morbo
debetur, datur medicamento sæpè. Semper
imperitè adhibitum, malè præparatum, infæ-

Non est hy- mat laudabile alioquin præsidium. Cuius-
drargyrus ar- que suæ sunt dotes, sua incommoda. Ca-
tificialis sed lumniatores mala obiectant, tacent com-
natiuus. moda. Deceret vituperia detegere, & re-
Nullus arte mouere maleficia, vt fructuosis beneficijs
è mineralibus frueremur. Hoc ipsum est quod medita-
elicitur. mur: dicendum, si venena sint, & etiam talia,
 si non possunt humana industria commen-
 dari.

Hydrargyrus, argentum viuum Plinij,
 mercurius Chymicorum, vna & eadem res
 est. Ex sponte est nascentibus, vt Galeni du-
 bium tollatur. Nullus est artificialis, nullus
 è metallis è mineralibus eruitur. Multò mi-
Generatur nus è vegetalibus, vt trifolio, berula, peto,
cum propria staphisagria & similibus. Si inde manat, actu
gleba. & immixtus continebatur non potestate, &
Vt cætera permixtus illic erat, tanquam miscibilium
mineralia. aliquod. Inania sunt Paracelsi & mancipio-
 rum eiusmodi figmenta. Eruitur è cinnabari
 minerali, vt verè Plinius. Sed actu & di-
 stinctè illic continetur, vt sola concussione,
 & forti mallei ictu excutiat. De quo plura
 peculiari capite reprehensionum Libanij.
 An metalia dicuntur artificialia, quod à la-
 pide minerali expurgata & depurata sint? An
 & cætera mineralla, sulphur, vitriolum &
Non est ve- similia? Imò si quædam Chymistarum labo-
nenum nec ribus è naturæ possibilitate eruuntur, vt au-
venenatus rum & argentum, nusquam artificialia, sed
mercurius. purè naturalia sunt. Ars nihil quicquam ad-

dit, Totum negotium naturæ committitur. Sic nec tritici cultura artificialis est. Sed ad rem

Primus Dioscorides hydrargyrum inter erodentia collocavit. Hunc secuti omnes *Quicquid dixerint Cræ-* Græci, antidota dederunt, quæ rosioni *ci.* mederentur. Nimiùm sanè perfunctoriè, omnes de huius medicamenti admirandis vi- *Temperamē-* ribus dixerunt. Eius naturam ut decebat *to est frigidus* non æstimarunt. Diuinus Galenus fuit in cæteris simplicibus admirabilis & inimitabi- *Sola quanti-* lis. De hoc solo loquitur dubius. Si affirma- *tate esset ve-* re cogas, venenum pronuntiat Anazarbæi *nenum, ut a-* exemplo. In alijs iudicium cohibuit, ante- *lia multa.* quam manu, oculo, lingua, quæ essent ex-
plorasset. Hic testis auritus loquitur. Ea pronunciat quæ sagaciores Arabes falsa signi-
ficarunt. Dioscorides, aut sublimatum in- *Ergo non ro-* tellexit aut ex forti præcipitatum, calcina- *dit non exul-* tum, minime elotis salibus. Sic enim rodit, *cerat.* ulcerat, inflammat, quanquam non ponde-
re sed calore acri. At de crudo quis talia ausit? Inuictis argumentis Iulianus Pal- *Non corpora* marius patruus noster frigidum humidum *nostra.* in 4. gradu demonstraui, in peculiari o-
pere. Venena autem manifestis qualitati- *Ab illis po-* bus sola quantitate noxia sunt præsertim *tius patitur* frigida. Pharmacopæus Conciliatoris mul- *quam agat in* tas hausit libras unde glaciatus sanguis. At *ea.* seruius Pharmacopæi alius furti causa co-
piosum hauriebat ex aluo redditurus.

*Introsuntur
innoxie.*

*Foris utili-
ter adhibetur.*

*Etiam si me-
talla calcinet
id facit non
calore.*

*Ut neque a-
qua fortis
communis &
regia.*

*Sed materia
communione.*

Marianus Barolitanus vidit deuoratum à muliere ad libram vnam & dimidiam. Alij innumeri innoxie assumpserunt. Datum est sapius paruulis verminosis, difficulter parturientibus, torminosis, magno profectu & iliakis. Quo iure ergo venenum, docti iudicent. Maleficia illi tributa partim conficta sunt, nullaque ratione suffulta, partim imperito vsui, imperfectæ correctioni conueniunt. Rodere nunquam fuit obseruatum. Obseruatum puto, eius ope metalla durissima in calcem, in puluerem, in atomos abire, non aliter ac stygia. Duorum vnicum effectum vni causæ dederunt. Stygia vrentissima est, isto feruore crediderunt metallum comminutum. Mercurio metallum abit in polinem, vrere vt stygia pronunciarunt. Falsa equidem omnia. An enim stygia ipso igne ardentissimo calidior? At aurum, igne inuictum manet. Stygia vulgaris, ex solo salium spiritu, momento argentum soluit. Aurum illæsum dimittit. An aurum durius? Mollius tamen & malleo obsequentius affirmant aurifabri. Si Stygiæ ammonium dissoluatur, aurum statim soluet. An ammonius sal omnibus alijs calidior? At regia illæsum relinquit argentum. Sanè non calore, non frigore, hæc quæ dicta sunt peraguntur, sed certa rerum proprietate, qua omnia conueniunt aut aduersantur. Mercurius aut metallum est sola fixatione deficiente, aut metallicus. Ob materiæ communionem metallis admiscetur per-

facile. Si plurimum superat metallum, in a- *Similia simi-*
 tomos innumeras & minutissimas deducit, *libus miscen-*
 pro certa proportionem, qua illi maritatur. *tur facile.*

αμαλγαμα nominant Græci, quasi matrimo-
 nium. Dum igne vrgetur ventus solum fi-
 xum manet tantò communitum, quantò ex-
 acta erat mixtio. Cur ergo dissoluit metal-
 lum? id habet à substantiæ quasi identitate.

*Sic dura mul-
to liquore so-
luntur.*

Sic multa dura liquore dissoluntur, nulla a-
 crimonia, sed sola liquoris proprietate, quæ *sine calore,*
 in congelatis & induratis symbolum liquoris *sine acrimo-*
 inuenit. Summa liquidi, superat summam *nia.*
 ficci, vt totum soluat. Non aliter ac ali-
 quando summa volatilis superat summam fi-
 xi, & contrà. Sic in metallis symbolum in-
 uenit mercurius, quod vnus sint generis, ne
 dicam speciei, cætera omnia respuit. Non
 conuenit cum vegetantibus, non cum ani-
 mantibus, etiam magno artis studio præpa-
 ratus.

Quod si mutatio obseruetur, erit solius *Quod agit*
 mercurij, non *ἐπεργεῖν*; mutationem recipiet *in corpora no-*
 patiendo, non agendo. Sic hominis salua, sic *stra non est*
 hyosciamo necatur, sic succis herbarum in- *substantiale.*
 duratur, vt malleum sustineat. nusquam ve-
 rò obseruatum est vegetans, nunquam ani-
 mal, à mercurio mutatum in substantia. Po-
 test quidem frigore, communi qualitate, ar- *Frigore calo-*
 dores mitigare, vt alia frigida, potest humo- *rem infirmat*
 res fluxiles in vijs communibus oberrantes *unde gene-*
 euacuare potest, ex accidenti dum proprio *ratur pituita.*
 frigore calorem partium infirmat, pituitam

Freno desti- prouocare è propria partis substantia ma-
tota acrimo- nantem, caloris natiui impotentia. At hæc
niam acqui- illius sunt, aut vt dixi quatenus frigidi, aut
rit, unde ul- quatenus cathartici. Propterea nec hac cau-
cera. sa venenum erit, nec vt tam multa verè dele-

utilitas mul- teria reiiciendum. Intus dari innoxie docto-
tis probatur rum calculis mox dicebamus. Foris autem
authoribus. adhibiti quot & quanta sunt eius beneficia?

Adhibetur
ulceribus.

Vnde non po-
test esse ve-
nenum.

Licet mala
quedam fa-
ciat non cor-
rectus & mi-
nia quanti-
tate datur.

Auicennas dedit ad tineam, Mesueus ad scabiem. Antonius Musa ad partum facili-
 tandum. Marianus ad tormina. Vulgò do-
 mat rebellia vlcerata, soluit scyrrhosos tumo-
 res, herpes cohibet, Eysipelata reprimat,
 phlegmones mitificat, scabiem siccatur, læ-
 pram, psoram & fœda cutis vitia depellit.
 An ergo venenum? Est ne aliquod venenum?
 quod cute aperta, rupta, tutò exhibeatur? Ar-
 senicum, auripigmentum, aconitorum, na-
 pellorum genera, sunt-ne vlceribus saluta-
 ria? & Taxus sola vmbra est lethifera, nux
 caribarica. Falso ego hydrargyrus tot autho-
 ritatibus, tot rationibus, tot experientijs
 asserta inter venena computatur. At recon-
 dita proprietate solidarum partium substan-
 tiam dissoluit in pituitosum excrementum
 πτυαλισμῷ euacuat, non solum ore sum-
 pta, sed & foris adhibita, molestis vlceri-
 bus os ipsum dilacerat, dentes dimouet, gin-
 giuas frustulatim eiicit. quomodo inquirunt
 talia à frigido? Sane sunt hæc quibus displicet:
 nihil est omni ex parte beatum: dum ali-
 qua sui parte iuuat, alia nocet; non est bonum

finemalo. sed horum causam sciscitare placet.

Authores Alchemistæ qui veram metal-
 lorum anatomiam scrutati sunt, dum sanita-
 tis causa mercurium colunt, serpentem no-
 minant, in cuius duobus extremis in capite
 & cauda lateat venenum, solus venter sola
 media substantia, utilis est & medicamentosa,
 tot malorum expers quæ integro & imparato
 tribuuntur. Vna autem sublimatio has
 partes secretas exhibet. cauda in fundo vasis
 subsistit, corpori fixo adiuncto, sociata. ca-
 put per summa volitat vt pulvis tenuissimus
 qui in crySTALLUM vix cogitur. Media sub-
 stantia vasis lateribus adhæret, neque ascen-
 dit altius quantumvis ardenti igne adhibito:
 crySTALLINA est solida & malignæ illius auræ
 vacua, quæ nunquam proferet enumerata
 accidentia. Alio modo & verè magistrali
 præparatur. quo tota fit benefica tota
 medicamentosa, quo mirum dictu ex sum-
 mo veneno, fit summum venenorum & ma-
 gnorum omnium morborum alexiteriū. Sci-
 licet hoc vnum est & verum, mi Libavi, ma-
 gisterium. Eodem modo, eadem & mira arte,
 sandaracha Græcorum elaboratur; cuius quot
 & quanta beneficia? Eadem & duæ substantiæ
 mercuriales vnius radice componuntur. ea-
 dem mercurius per mercurium extrahitur, nō
 ex auro, non ex argento, vt imperitè & osci-
 tanter nugaris, sed ex corpore Magnesiæ quæ
 Regina est minerarum. sed hæc omnia non
 nisi nutu Dei. Hæc monere placuit vt intelli-
 gas cuius sit medicamēta chymicè præparare,

*Maleficia ar-
te tolluntur.*

*Infinitis mo-
dis.*

*Vniuersale
fit medicamē-
tum.*

*Purgat sus-
que deque.
Sudore.
Urina.*

*Vtroque.
Alterat.*

*omnia potest
& præstat.*

*Vt admittit
omnem præ-
parationem.*

*Et omni mo-
do admini-
stratur.*

Venena & medicamenta mutuò permeare, non solum vsu, sed etiam quod præstabilius, præparatione. qua qui medicus insignis est, ferè est omnipotens. Atque vt ad mercurium redeam Protheus est, qui in mille facies mutatur. qui semper facit miraculum resurrectionis inquit Fallopius: recipit omnem Chymie laborem putrescit, dissoluitur, distillatur, calcinatur, sublimatur, figitur miris modis. erubescit, albescit, stygia communi, regali, oleo salis, vitrioli, sulphuris, vt cum minio cum croco, cum lilio de colore decertet. Soluitur in aquam, in oleum, in butyram, & in alia multa multis modis.

*Contraria
omnia potest.*

Et solitarius.

*Et omnibus
sociatus.*

*Accommodat
se se assumen-
tis naturæ.*

Sic foris & intus adhibetur, potestque diuersa & omninò contraria. Alium solam mouet, solum vomitum, aut vtrumque simul, solam vrinam, solum sudorem, aut simul omnia, aut nihil omninò, pro vario apparatu. quinetiam vlcera ipse facit, quæ facta idem sanat: tumores parit quos dissoluit. tot & alia multa illius sunt solitarij. At cum alijs mineralibus minoribus, maioribus, & semimineralibus, ea præstat quæ fidem omnem superant. Cicuratur autem & mitescit plurimum menstruis nobilibus animalium & vegetalium, in quibus feritatem omnem deponit. sed proprietates eius mirabilis est, qua ad vniuersalis naturam ascendit. In naturis biliosis bilem, & in alijs humorem congenerem vacuat. quin & certis temporibus certum humorem. Et adeò naturæ placet vt nihil moueat,

ueat; si nihil oberret in vijs communibus ex-
cernendum. cum sale communi calcinato
paratus talis est. sale enim plurimum mite-
scit, plurimum augetur vis salutaris.

Quæ obijciuntur incommoda, illius sunt
integri & imparati, illius sunt & diutius con-
tinuati. Alia cathartica scammonium, colo-
cynthis, agaricus, si pluribus diebus conti-
nuis, si dosi nimia exhibeantur, hyperca-
tharses concitant, dysenterias, immoderatas
alui fluxiones, quibus corpus vniuersum dis-
soluatur. Vlcera autem facit pituita salsa
interuentu: destituta enim caloris imperio è
communi loco in ventres delabitur, corrup-
pitur, putret, acrimoniam acquirit & false-
dinem, vnde rosiones vlcera & similia male-
ficia. Sic brumæ frigore concitantur, quæ
& palatum & nares & oculos exulcerent: sic
senes frigidissimi falsis & vlcérantibus fluxio-
nibus conficiuntur. omnia à caloris nostri
infirmirate potius, quàm à medicamento pro-
prietate. Sunt certæ naturæ robustæ impri-
mis & validissimæ, quæ ipsissimo diutissimè
continuo, siue foris siue intus adhibito, ne
tantillum commouentur. Nullus autem est
qui catharticis non euacuetur plus minùs,
pro dosi aut humoris redundantia. Ergo effe-
ctuum illorum causa frigori tribuenda, non
calori.

*Mala illius
sunt integri.*

*Bona legiti-
mè & inste
preparati.*

*A frigore se-
re omnia ma-
lum.*

*Talis enim
facit & rigi-
da hyem.*

*Et senectus
frigidissima.*

H

*Sinon est ve-
neni hydrar-
gyrus, multo
ininiis, stibi-
um.*

*Tale nullus
author dixit.*

*Omnes utile
agnouerunt
& dederunt.*

*Ergo saltem
integrum non
est venenum.
Nec prepa-
ratum tale
est vitrifica-
tum.*

*Non Manet
empyreuma
igneum quod
non est acre
ut calx.*

*Nec à borace
addito id ha-
bet.*

FINE est hydrargyro stibium. Est quasi congelatus mercurius in quem natura paululum operata est. Quod si hydrargyrus veneni expers est; veneno carebit & primogenitus filius: quod ut in mercurio placet inuestigare. Qui de venenis scripserunt medici, nunquam antimonium venenum existimarunt. nulla extat eius antidotus: quæ plumbo tribuuntur, illi non conueniunt. toto cælo differunt nec possunt permutari, non potius eius regulus plumbum est quàm auripigmēti, quam sandarachæ metallina. Video intrepide datum à Dioscoride Galeno, Plinio Græcis Arabibus ad externos & int. affectus. Illis authoribus refrigerat siccātque cum adstrictione. Vim habet stipticam quam laudat in cathartico Mesueus. Ocularibus medicamentis adhibetur: sistit sanguinem è meninge manentem. prodest cruentis vulneribus, vlceribus cicatrice tegendis. Auicennæ oculum seruat, terget, declarat, muliebres fluxus sistit. Adhibetur crudum & coctum. Ex quibus intelligitur crudum saltem & imparatum, imò & vltum venenum non esse. sed salutare præsidium. Respondent calumniatores igne maleficum fieri. Lapis calcis non vltus innoxius est: at calcinatus calx viua concepto & latente igne nocentissimus est. Stibium lapis est

mineralis, nec solo igne fit maleficum, sed & ex adiunctis. Sed tamen ardor igne conciliatus, vt in calce viua, vt in lapide vsto tactu gustu perciperetur. At vitrificati stibij calor nullus acrimonia nulla, planè insipidum est. ergo violentia non est ab igne derelicto ab empyreumate. Inter præparandum borax ad-

Quia salutaris est factitius, non est chrysocolle mineralis.

ditur pro fluxu promptiore. At borax ex benignis est, neque enim est chryso colla mineralis, sed ex sale communi tartaro & lacte comparatur, adiecto aliquando alumine. Et licet malignus esset borax, non inficeret stibium. Neque enim vnquam metallicis miscetur: separatur à congelato metallo, nec cum illo conuenit. Quam tuta autem essent aurifabrorum vasa omnia, quæ & horace funduntur, & eo ipso adiutore ferruminantur ac solidescunt. dum fluere facit medium vnionis. Ergo solum restat artificium quo incarcerationis spiritus liberatur, cuius facultas est aluum susque deque mouere, tanta vehementia vt venenati & exagitatorij cathartici iura demonstraret: fateor equidem in vitro vulgari eam subesse cacoëthiam, qua plurimos lædat, præsertim angusto & breui thorace, difficile vomentes, infirmis pulmonibus quibus denegatur, non suadetur vomitio. At alios cur non iuuabit etiam hoc vitrum vulgo præparatum? dosis sit iusta, detur præparato & humore & corpore, & ijs admixto quæ leniant & lubricent. Sequitur Patruī syrupus quo adiuuit innumeros.

Et quamquā venenatus esset non manet cum metallo.

Alioquin periculi plena vasa aurifabrorum.

Vitrum dare potest sed quibus & quando decet.

Patruus vtiliter dedit.

*Sic nec vi-
trium vene-
num est.*

*Quanto mi-
nus si chymi-
ca arte elabo-
retur.*

℥. vini albi, ℥vj. aq. ros. ℥ij. infunde per
noctem antimonij præpar. & pulueris. 3j. ci-
nam. 3jß. In Colatura per inclinationem fa-
cta dissolue sacch. alb. ℥viii. f. syrupus, me-
diocriter coctus, dosis erit ab 3ß. ad 3j. ex
cochleari, post haustum ius pulli aut vitulinæ
carnis insulsum: hac arte colicos cruciatus ad
paralytim vergentes sustulit plurimos. quin
& solo puluere apoplecticos liberauit, vt est
in tractatu de purgandi legibus vniuersalibus.
Quod si arte Chymica diligenter elaboretur,
iplissima edet quæ mercurio tributa sunt, &
solitarium & alijs sociatum. calcinatur & i-
gne solo, & aqua regia & sale petræo, tū-
que spiritus ille vomitiuus expirat. calx diu-
tius digesta sudorem & vrinam mouet. Solui-
tur multis modis in oleum efficacissimū, tin-
cturā producit quæ panaceæ nomine iactatur.

*Tot sustinet
labores, tot
promit facul-
tates, quot
hydrargyrus.*

*Et solitariū
datur.*

*Et alijs ad-
miscetur.*

*Dat vitrum
regium.*

*Oleum cry-
stallum.*

*Mercurium
vite.*

Martinus Rullandus infinita profert ex-
empla. Alexander Suætenius præclara de eo
scripsit, sed non cuius patent. Est modus su-
pra cæteros quo totus figitur, & perficitur in
medicamentum non solum innocentissi-
mum, sed πολυχρήσον. Auro sociatum sudori-
ficum eximium est, hydrargyro fit mercu-
rius vitæ, cuius facultates verè vitales, &
morbicidæ, si his duobus aurum accedat. flo-
res promit mouente calore, vomitiuos qui-
dem, sed si ex vini spiritu & mellis circulen-
tur omnem deponent vehementiam; retine-
bunt solam deijciendi facultatem: violentia
scilicet à cruditate est, quæ coctione & men-

struorum nobilium clementia mitescit. Ex eodem crysalli habentur qui nulla vacuatione tertianas & quartanas expediunt. Regulum, quasi gallina ouum ponit, ad ea vtilissimum quibus commendatur mercurius. Ex ipso cum sulphure cinnabaris rubicundissima fit, cuius dotes innumeræ. Ergo illa duo non natura sua, non preparatione venenata sunt sed solo vsu nefario & imprudenti: quomodo & clementiora talia sunt: & ipsissima alimenta morborum sunt causæ.

CVR HIPPOCRATIS TEMPORIBUS salubrius vivebatur. cur nunc morbi funestiores, aduersus eos quid nunc medicina Chymia adiuta.

CAP. XXII.

PHYCVM agens, finitæ virtutis tandem imminuitur. agendo enim repetitur. ad finem contendunt concurrunt omnia. senescit mundus, natura contabescit, effæta & senilis euadit: vt finis ab origine est, sic quæ longius processerunt lassantur magis, ac in seipsis ægrotant. Quæ ortui viciniora, vegeta, læta & fausta omnia. Contra in hac mundi & mundanorum senectæ. communis est omnium deturpatio, non solum totus homo morbus, sed & sublunaria, impura, contaminata sunt. Radicali fundamento ineuitabili debilitato, plurima foris accesserunt.

Prima mundi ætate natura sublunarium vigeat

vt adolescit mundus, sic morbi nasci coeperunt.

Tempore Hippocratis puriora erant omnia quia recentiora.

H iij

runt aliena. nutritionis necessitate succreuerunt non pauca, latentis essentia, & viuacis facultatis sepulchra. Qui nunc nutritur, qui nunc sanatur homo, & naturam impotentem & alimenta & medicamenta habet *ἰσχυρὰ* hisdem de causis. Quid-ni ergo orbi difficiliiores? sanitas insalubrior?

Morbi cedebat remedijs.

Natura valens non aliter ferebat.

Nunc duabus his causis infasta sunt omnia.

Natura debilis impura presidia.

Tum erat ars impotens plus poterat natura.

Prima mundi ætate vigeat natura in omnibus: tum homines glande etiam sanialebantur. simplex erat medendi via veterum quam Galenus laudauit. morbi magna ex parte erant simplices. nulla ante Galenum excogitata est intemperies. Hippocrates febres quas ignes vocabat, suis etiam delecterijs, helleboro, peplio, esula, scammonio persanabat. ignoratis Arabum clementioribus: natura tum fortior, morbos quos non ita sæuire sinebat opportunè exstinguebat, etiam cum talibus medicamentis. Nunc & sæculum inclinauit ad luxum, ad socordiam, & annorum numero imparia omnia. Creuit morborum parens, & nutrix intemperantia, quæ & veteres & Hippocratem mendaces fecit. Fecit morbos arte & medicamentis & natura superiores. imposuit nobis artem nostram à veteri dissimilem. Rerum naturæ vires eundo amiserunt. Tum cultura in alimentis, cura & sollicitudo in victu maior. glans in meliorem frugem commutata est. Vehementioribus medicamentis blanda substituta, quæ perferre posset senilis natura. Medicinæ simplici composita venit auxiliatrix.

Galenus intemperiem adiecit, quam Hippocrates inutilem pronunciauerat. cui & medicamenta similis facultatis opposuit, vt cōstaret cōtrarios morbos contrarijs depelli præsidijs. Dum hæc fiunt causæ efficiētes paulatim atteruntur. vnde tandem quasi elumbia omnia. Sic bifariam patitur homo, intus & extra: alit Mattreæ belluam, secum gerit necis causam, fouet illam in proprio sinu. Morbi vndique homini, à cælo, solo, & à seipso. Quia animæ partus. morbi inquam inuitabiles, vixque superabiles, eoque magis quò longiùs processit ætas. Mundi & mundanorum omnium præsens est senectus. In senectute irrita, infausta omnia. Sic in prima mundi infantia sanitas constantior, morbi pauciores, & vt plurimum εὐίατοι Quia senescendo sunt sapientiores. pauca erant in victu errata, leui brachio solvebantur. non quod ars tum potentior esset, imò multò minus poterat instrumentorum inopia, tam multorum medicamentorum infcitia, quæ postea mater necessitas anxie adinuenit. Inconditæ erant medendi leges, indefinita præcepta, quæ ex singulorum observationibus nascuntur, adolefcunt, maturantur. Medicina tunc erat fœtus recens conceptus. Primus Hippocrates experientia de fano Æsculapij eruta, in artem coëgit. Adiecit ἀποδείξεις iuuantis & lædentis. Quæ Medicina & Chymia animorum sunt factura. utem magestas, quæ fortitudo in ista infantia? in tanta medicamentorum penuria, reparationum ruditate & rusticitate? tunc ex parte artis, contraria sunt omnia.

H iij

Artes, scientiæ, fœturæ sunt formarum metaphysicarum. Animi senectutes nesciunt, agendo perficiuntur, viuunt agendo, ἐνδελ-
χόντα. senior animus sapientior. ὑτέραι προ-
τιδὲς σοφώτερ, quo plus impleueris eo fit ca-
pacior: nunquam satiatur, grauidus est scien-
di desiderio. perpetuo parturit aliquid no-
uum, quod fœcunditatem testetur: perpetuò
scientias, artes, aut nouas condit, aut con-
ditas exornat, ditat, amplificat. Omnia pro
præsentibus necessitatibus, pro urgente ca-
lamitate.

*Non erat
Hippocrati
absoluta me-
dicipa.*

*Desideraba-
tur sedula
preparatio
remediorum.
Que ex chy-
mia habetur.*

*Potest gemi-
nam causam
tollere.*

*Naturam ro-
borare.
Medicamen-
ta perficere.*

Hippocratis ætate medicina certis qui-
dem fundamentis, veris demonstrationibus
ex propria natura desumptis stabilita fuit. sed
in natura perpetuò absoluitur aliquid. Ars
non erat tunc suis numeris absoluta, sed ege-
na, manca, sterilis in medicamentorum præ-
paratione. Cur ergo tunc melius fiebat medi-
cina? morbi fœlicius sanabantur? nunc con-
traria cur omnia? medici cur nunc viuunt in-
glorij? tunc inter Deos referebantur? Sanè
præsens natura & hominis & sublunarium,
vetustate quasi collapsa manet: ægrotanti du-
plex negotium, vnum in defectu corporis re-
parando, alterum in medicamento perficien-
do, & morbificæ causæ fortiori æquiparan-
do. sic deteriora omnia, quod natura minus
valeat, quod medicamenta inefficaciora sint
quod morbi, vitia, maiora, fœuiora. Humo-
res effræni solent huc illuc impelli ὀργεῖν, non

reguntur iustè ab impotente natura, non
 cohibentur ab infirmo præsidio. Tanta cala-
 mitas morborum ferax seges, in dictis causis *Medicinam*
 delitescit. Medici accusantur ex veterum le- *sua accessione*
 gibus iudicantes, in medicamenta morbo *inuat chymia*
 imparia confidentes, hincque aut tremulè
 de euentu dubij, aut audaces falsi sunt in
 diagnosi, in Therapeia, in diuina prognosi
 pronuncianda.

Quid verò nobis agendum, si ars impo-
 tens est, non methodo, non præceptis, non *Ut parentum*
 ipsa artis doctrina, cum ut dictum est, nunc *salutem ho-*
 sit absolutior & longè perfectior? sed medi- *nones & a-*
 camentorum infirmitate & naturæ nostræ *mulari &*
 impotentia? Quid inquam superest? An v- *mereri & ju-*
 trumque perfici potest? potest e quidem na- *perare possit.*
 tura nostra simili substantia restaurari. Po- *Defectus cor-*
 test reponi non solum similis, sed fortior, *rigere, redu-*
 sed constantior, sed durabilior. Nam si ars po- *cere supplere.*
 test naturam imitari, quid-ni & ipsam supe-
 rabit? Natura vno semper modo agit. ars *Natura ut*
 consilio & ratione ducitur. Natura non po- *medendi arte*
 test se superare, ars nullum inuenit actionis *sæpe supera-*
 terminum. superatur natura frequenter in *tur.*
 morborum curationibus. Quid-ni & in me-
 dicamentorum multiplicandis viribus? ad-
 dendo simile, & detrahendo dissimile, quod
 viruti erat impedimento? Ars autem Chy- *Sic omnino*
 mica hoc vnum pollicetur, medicamento- *chymia, quæ*
 rum naturas non solum auget, sed sæpe per- *mirabiliapo-*
 mutat contrarias salutaribus, dum alimen- *test, suis præ-*
 t, medicamenta & ipsa venena mutuò per- *ceptis & la-*
boribus.

Unde & laus
& honos
restituitur.

mutat. Est scilicet vnus ἰατροχυμικός πανδίδας. Omnia potest quæ ad medendi perfectionem desiderabantur. Hic vnus ἰσόθεος est Hippocratis medicus, & omni honore dignus. Sic possunt amissæ artis honores restaurari, artis quæ penè occubuerat, infirmatis columnis. quæ diuorum donum est & generis spes altera nostri.

ALCHEMIÆ LIBAVII

παρὰνομία, eiusque repudium.

C A P. XXIII.

Ut sine ordi-
ne metalla
medicis mi-
scentur sic &
refutatio.

Magisterium
reijcitur.
Nomine.
Origine.

LIBRVM primum non placet attingere. præcepta sunt quæ in secundi exemplis iustiùs confutantur. In secundo ergo duo sunt castiganda, vt duo diuersa gestit. vnum medicum, metallicum alterum: promiscuè de vtroque: sic enim aduersarius, qui confusè omnia, & sine arte artem aucupatur. Opus omne chymicum, & hoc & illud speciei nomine expressit: diuisit in magisterium & extractum. Nomen magisterij gloriatur à diuina arte, ad suam impostoriam transtulisse: vt & nomen mysterij, arcani, ad extracta dedisse, ad tincturas, ad olea &c. Alibi tamen hæc vocabulorum portenta reijcit: mauult consueta & pharmaceutica retinere: Sic enim monitus à Schola, comm. i. part. lib. i. suum

artificium decoxit, vt inutilis esset hic labor, nisi ab inconstanti & vertumno Libauio, metus fuisset palinodia. Videtur, inquit, in necessarijs solum elaborare, & luxuriantē, imò inutilem magisteriorum arcanorumque, in quibus plus sæpè iactantiæ & vanitatis est, quàm veri auxilij & rationis sanæ, copiam præcidere, & vel ad alias artes ablegare, si quid habent emolumenti, vel damnare penitus.

Sed liceat cuius, pro arbitrio nominibus abuti, artes hieroglyphijs onerare, obscura-
*Significatio-
ne veterum.*
 re. Videndum quàm benè res ipsæ cohæreant cum istis noui artificij, nouis fundamentis. Magisterium, inquit Suætenius, dixerunt Philosophi, perculsi operis promptitudine quasi momentanea, & in ictu oculi facta. Natiuitas est lapidis, dies & hora partus, cum secunda operatio, immediatè alligatur primæ, cuius ignoratione opus destruitur. In vno vase fit, ex vna materia, in qua nihil redundat, nihil desideratur, nulla adiectio, nulla detractio necessaria. Est scilicet tota magisterij ratio sine separatione, nullo modo spagyrica est, sed purè Chymica. sic differt ab extracto quod potius spagyricum.

Placet enim Alchemiæ diuisio, in *Reijcitur di-
uisio operis.*
 Hermeticam siue Chymicam, & spagiri-
 cam. Displicet ea, quam dedit Libavius, in Encheriam & Chymiam. Instrumen-
 ta sunt pro operatione, non contra.

*Datur me-
lior artis.*

*Hermetica
ars dicitur à
materia.*

*Connellitur
definitio ma-
gisterij Liba-
uij.*

*Exempla
reijciuntur.*

*Quia nihil
habent quod
respondeat
definito.*

Sic Galenus libro de usu partium. Diuisio fit in contraria. Verius Hermes aduersatur Spagiria. Sic unio diuisioni. Hermes, non est authoris, sed materiae nomen. Hermes est mercurius. Est in mercurio quicquid quærunt sapientes. Habet suum ignem, vas suum & similia. Ipse suas alterationes sibi infert. Se soluit, gelatque, se sublimat & figit & alia. Ergo magisterium desumendum ab opere sapientum. Operi consentanea de magisterio dicenda sunt.

Libavius autem immemor originis, hanc dedit finitionem. *Est inquit, species Chymica elaborata sine extractione.* Mox profert exempla quæ omninò aduersantur. mox enim addit, & demit ad placitum. *Sic olea scorpionum, catellorum, infusiones, decocta, vesicatoria, rubificantia, dropaces, ex cantharidibus, bryonia, sigillo, ranunculo, tussis cum aqua vitæ.* ô bella magisteria, sine detractiōe aut additione! facit & magisteria qualitatis occultæ, manifestæ, utilis, nocituræ, quam aliquando tollit, occultat, diluit, vt sub boni specie venenum deuoretur. Similis farinae sunt cætera: sed ad finitionem. Dicitur species chymica: quid verò species? Compositio ex essentijs pluribus iam elaboratis, & non ex rudibus rebus confusis, & ad vnam formam vno processu elaboratis. Sed in exemplis, vbi sunt essentiæ? & si essentiæ, fiunt-ne sine extractione? sine separatione molis elementaris? imò verò ad extracta referuntur. *epist. 11. lib. 3.* Quæ verò

essentiæ in magisterijs ponderis, saporis, fixationis, extractionis mercurij è metallis? Vide Lector, quàm benè hæc definitioni, & naturæ magisterij conueniant, & iudica.

Ridiculus omninò est, in magisterio qualitat^{in qualitate} occultæ, cum qualitas perniciofa in totum aboletur. Si aboletur, quid erit magisterium? quid exaltabitur? quali verò mala pharmaca suos vsus non habeant. Quasi non sint & in venenis magisteria, nec possint metallicæ inferuire. Sic impurè & impropriè omnia. Meliùs Paracelsus exempla voluit vinum & acetum, quanquam nihil meliùs in processu. Ergo, inquires tolles de arte magisteria? Ego ^{Reijcitur magisterium quare.} inquam iustè. Quorsum enim eo nomine, ea designabis, quæ nec præparationes, nec res ipsas, rei & nomini haud conuenientes sapiunt, cum alia sint commodiora? Quorsum nomen obscurum, à te ipso non intellectum, vt nec rem designatam sine ratione, sine necessitate ad tuam artem transtulisti? Sic ergo corrui pars maior libri secundi, quæ tamen particularius peribit in sequentibus.

Pergit transmutator nasutus. Afferit de suo, mercurium vulgarem purgatum, esse ^{vanitas Libavij pro lapide.} philosophicum, vt & aurum aliquoties fustum, cementatum, fulminatum. Et bonus ille nescit mercurij communis purgationem, sublimationem cum proprio corpore: ignorat corpus proprium, aurum adiungens. Iudicares tamen peritum artificem, cum iurat ita præparatum, esse auri rapacissimum. Con-

tra Michelium. Ego cùm aliquando elaborarem aurum, abstrahendo ab eo hydrargyrum & postea iungerem mercurio Philosophico ex corporibus facto, his oculis vidi auidam admodum & promptam coniunctionem. scilicet ille mercurius ita præparatus fontina est cœlestini caloris Comitris Treuirensis. Procul verò hinc este prophani. Apage scholam Parisiensem. Apage totam Galeniam. Paucis & apertis totum artificium referavit Libavius, doctor illuminatus: alioquin morietur apoplexia, quia secretum artis, verbum dimissum propalavit. Itane perculsus animus, iam moribundus in cæteris sequentibus delirat? Quæ enim supersunt, tot habent artis vituperia, quot verba.

Ludit.

Magisterium profanatio.

Ex Suctenio.

Venena nominant suamagisteria.

Aliquando ad culinas mittit magisteria, aliquando peregrina addit, contra magisterij naturam. aliquando subiectum patitur detrimentum in meliore sui parte. sic stibij diuaporantur spiritus, sic arsenici. O Sucten quantum falleris, cùm tuo igne Solem Lunæ iungis, sine iactura dum momento lunam philosophicam facis ex antimonio tuo, vt sit verum magisterium! Disce ex Libauio gymnasiarcha, diuaporandum esse sulphur. Artificia arsenici, realgaris, quàm malè dantur sanitati? quàm imperitè spiritibus efficacibus priuantur, cùm possint metallicæ inservire? Quid verò si in fœcibus, tanquam in serpentis cauda sit venenum? Sed hoc est Libauij artificium, hæc illius magisteria, omnia cor-

rumpere, artem veram deturpare, propria artis diuinæ placita, in spurias & obscænas præceptiones transmutare.

AD METALLA
potabilia.

CAP. XXIIII.

AVRUM potabile est aurum dissolu-
tum, & penitus exhausto menstruo re-
ductile ad naturam pristinam, solui-
tur regia commendantur vires in ma-
gnis morbis & grauissimis. O insignem verò ia-
trochymicum. Ars tua, Libaui, in summis
Chymix delitijs crapula est. Aurum potabi-
le, sapientum delitiæ, & artis decus. Vulga-
re aurum regia solutum sophisma est, vene-
num est: reductum verò inefficax, vt prima-
rium. Quod regia peragitur, est-ne disso-
luere? Dissolutio aduersatur mixtioni. V-
traque à natura est. Ars neutram potest.
Mixtio est mixtilium alteratorum vnio.
Ergo dissolutio vnitorum diuisio. At fortis
regia, diuidit & secatur metallum in corpuscu-
la solùm, in ramenta. Quæ atomi descen-
dunt adiecto mari, retinent metalli nomen
& vultum, propterea est reductile. Non
reduceretur autem, si solutum esset. Cùm
itaque tibi sit reductile, qui tibi est pota-
bile. Dicitur potabile, cùm amisit solidita-
tem præsentem metalli, imò & potestatem.

*Ridiculum
est aurum po-
tabile prome-
dicamento
vniuersali.*

*Non dissolui-
tur arte vera
dissolutione.*

*Hoc nature
est non artis.*

*Regia non
id potest.*

*Potabile non
potest reduci.*

*Si reducitur
est efficax &
calore vim
facit.*

*Quale sit ve-
rum aurum
potabile.
Amisit pote-
statem redu-
ctionis.*

*Reijcitur for-
tis regia ad
soluendum.*

Ad potabilis conditionem non satis est liquo-
ris specie deuorari: sed debet à calore nostro,
si non vinci, saltem alterari, vt salubriter
hauriatur. Vis enim conuenire grauissimis
morbis. Quandiu erit in natura metallica,
tamdiu eludet caloris nostri conatum. Vim &
negotium inferet naturæ. Tamdiu manebit
compressus & sepultus, spiritus efficax. Vnde
ergo erunt vires in magnis affectibus, si vir-
tus non sit expedita? Aurum potabile omnem
deposuit materiæ metallicæ soliditatem. A-
misit crassitiem & ductilitatem. Amisit, in-
quam, verè ita vt nulla sit dispositio ne qui-
dem potentialis, vnde speretur reductio.
Dum celebratur proiectio, satis est materiam
metallicam à patiente & transmutando con-
ferri. Elixir philosophorum, lapis metaphy-
sicus verum aurum potabile sapientum, ignis
est ferè purus, ignis expurgatorius, quasi
forma separata, quæ inutilia tollit, imperfe-
ctum perficit in instanti. Quæ enim materia
vnius grani ad vnciam imperfecti? Sic est phi-
losophandum Libaui. Aurum vulgare non
intrat magisterium. Vanum ergo tuum pota-
bile. Prodest sola vi roborante, adstringente,
vt terrenum omne. Sic ferri limatura, sic au-
ri scobs & similia. Sed placet vltius pro-
gredi. Dic sodes, est-ne regia eiusdem natu-
ræ cum auro? Villanouano, quem commen-
tatus es, quod soluit & soluitur, vnius sunt
generis & naturæ. Aquæ salium, aluminum
&c. species metallorum non conseruant, sed
destruunt

destruunt. Contraria est aqua philosophorum, quæ conseruat metalla. Vera non est nec philosophica dissolutio, si adhibetur materia aliena Clangor, in aqua philosophorum latet spiritus quintæ essentiæ, cuius est magistraliter dissoluere. Abi ergo, Libavi, cum putidis tuis magisterijs Subijciam tamen hæc pauca Lulliana, vt doctior & cautior abstineas à similibus nugis. *Generale crudum, mercurius in capitulis notus. generale coctum, lapis perfectus. generale quantum, principale tantum. generalitas, possibilitas. generalitas forma & materia elementari carens. complexio nulla in actu, omnes in potentia. ponderositas grauisima, à leuissimo facta, corpus cæleste in terra fixum.* Aurea verè hæc sunt verba, quæ si intellixeris, aurum terminatum & definitum reijcies.

*Lullianâ de
sapientiâ ma-
gisterio qui-
bus exclu-
datur vulga-
re metallum.*

AD SACCHARVM POTABILE.

CAP. XXV.

LABORAS plus iusto in saccharo potabili, quod tandem concludis non differre ab oxy saccharo simplicis. Scilicet manet acetum acius quo sacchari facultas omninò inmutatur contra magisterij promissum. Erat saccharum dulce, ferè temperatum, euasit accerrimum. Erat rursus salutare, ventriculo, pulmoni, vtero, neruosis amicum, nunc ob acetum molestissimum. Sic peritus magister

*Sacchari nec
potabile nec
magistrale do-
cet Libavius.*

verius Parisiensis candidatus.

Libavius, magisterium condit; Sic bonus transmutator, bonum in malum mutat. Monuisset Libavium minimus Parisiensium discipulus, saccharum puluerisatum, oui albumine indurato includere, aut cortice citri, sub scamnis scholæ Parisiensis saccharum soluetur in liquorem, qui, si quid aliud, descriptionem magisterij Libavianam saluaret. Sic erit saccharum potabile, cum genuinis viribus. nulla detractio, additione nulla. Quinetiam si velis, liquorem exaltabis, ut nihil desit ad perfectum. Doces docendus adhuc, cætera paris sunt iudicij, quæ persequi nec placet, nec vacat, quædam attingam ut iudicet Lector de reliquis.

Ignota sublimati vera correctio est Libanio.

Annotabo crassam medici adepti ignorantiæ fol. 101. titulo *pulvis Iouis*, quam reperit in epistolis adeò illi placet. *Quidam*, inquit, *nescio quid arcani somniant in occiso suffocatoque hydragyro per sublimatum, euadit quidem ille instar pulueris plumbei, sed non amittit naturam.* Ignarissime, si nescis quid lateat arcani, quid criminari? Est tamen in duobus ita commixtis secretum mirabile, tibi & similibus asinis ignotum & celandum. *In Epist. Credetur miraculum euenire si ingeratur sublimati pollen, sed aperta res est, cum in hoc intentus essem acrimonia molesta nares vellicabat & stemutamenta crebrò mouebat.* Risum teneatis amici? rem dicit apertam, & miraculum agnoscit, quod nares vellicatæ sint à tuso & puluerisato sublimato. Sanè Libavi, bardus es & stupidus, qui non aliud mi-

Et eam tamen criminatur.

LIBAVIVM RESTITVENS. 131
raculum agnouisti præter sternutamentum.
Aures sunt tibi euellendæ, & fortasse com-
prehendes arcanum.

AD MAGISTERIVM
fixorum.

C A P. XXVI.

ALVISSEM sola medica perfe-
qui, & Censuræ Parisiensis æ-
quiritatem in hæc deliramenta de-
monstrare. Sed bonum publicum
Censuram postulat in metallorum fraudes,
Senatus est animaduertere. satis mihi fuerit
monuisse, & authorem & Lectorem. Impo-
sturas aperiā ut præcium operis intelliga-
tur.

AD FIGENDVM ARGENTVM.

*Quod argentum maturum est, tinctura præpa- sol. 107.
ratur. eodem magisterio creditur in aurum transire,
accepta fixatione & tinctura. In epist. 39. & 40.
multo deteriora habentur.*

Quis iam poterit Libavium ab impostura *imposturam,*
defendere? cui enim bono tot metallorum *Libavij docēs*
adulteria nisi ad fraudem? Cedo si tantillum *metallica.*
profeceris in metamorphosi, est-ne alia
fixio, alia tinctura præter philosophicam? na-
tura est quæ coquendo figit, fixando quasi

Quid sit f. maturādo tingit, solus naturæ ignis id potest.
gere argentū. tinctura omnis peregrina est, quæ non est ab

ære nostro. propria tinctura de proprio corpore duci postulat. imò verò non concedunt erubescere sanguinem, mutuato ab hepate colore, sed dum occultum producit. Impossibile est, inquit Arnoldus, non fixum fingere, immundum mundare, quia non inuenitur in re quod in ea non fuit antea. Motus perfectionis ab intimo est. vñ quodque perfectum est, cū natura τέλος έχει. natura interna externo igne adiuta seipsam perficit, hoc solūmodo, quouis alio corrumpitur. *Maturare & coquere ut fructus.* Quis potest fructus immaturos sine Sole coquere, acerbos dulces reddere sine eodem? Elixir philosophorum ignis est, qui momento id potest. Ignis philosophorum externum agens, id potest in operis materiam. Vnde patet vanitas & impostura omnium quæ pollicetur ars illa Libauij deceptoria, ignorato igne naturæ.

Cruce digna documenta.

Sed dignus est cruce Libavius, & liber incendio in magisterio ponderis. quod Senatus viderit. Monuerat Riolanus similes impostores cruci adiudicandos. Noluit Libavius his carere maledictis. docendo publicè monetarum adulteria, aurearum detractō auro, reposito argento vel cupro: argentearum cupro dealbato. cuncta ita explicatē vt nullus possit dubitare. Impostor malo animo percitus omnes docet, instruit istius maleficiij. Dicebat Epist. 1. lib. 1. non abest à chymico adulterandæ

moneta crimen. Chymico conueniunt adulteria auri, argenti, gemmarum & omnium rerum. Quid dices de te ipſo, hæc ipſa, aut peiora proficiente? ſi illa audias de Paracelficis, eris-ne in eorum grege numerandus?

Maſſa aurea, inquit falſarius iuſto lenior. &c. Impoſtura
 Nolo enim tua repetere, vtinam deleta eſſet *neſanda.*
 & tui & libri memoria? dicam impoſturam, docendo neminem. *Aurum aut argentum im-*
minuis pondere, propriam ſubſtantiam detrahis, red-
dis alienam. Lamellas illine oui albumine, aſperge cal-
cem Lunæ: cætera neſanda, ſequuntur peiora, &
quæ peritiſſimos fallât. Ponderi aucto opponitur
diminutum, ſit lenius iuſto, etiam illæſa ſignatura.

Lector bone, quis iam abſtinebit à calumnijs Alchemiæ, ſi hæc docet vituperia? ſi veram deſcripſit Libavius, his plenam impoſturis? Docet auream monetam, Principis charactere ſignatam, adulterare argento, pondus augere eodem, ſicque pro auro venditare, illæſa ſignatura. Facinus audax & omni ſupplicij genere puniendum. Alia præſtat tacere, ne doceantur hac reprehentione impij. Libri omnes conquirendi ſunt, & in eorum incendio tanti facinoris delenda memoria.

Sed Pollepidus eſt, cùm prætexit excuſationem. monet hæc bonis dare, non malis. *Ridiculamo-*
 nam cui bono bonis, niſi vt illi ſimiles fiant *nitio explica-*
 deceptores? Quasi verò liber ſuus ipſo pruden- *tis maleficijs.*
 tior, impiorum fallat oculos, eorum manus auerſetur. Crede mihi, Libaui, damnatur a probis, deſideratur ab impijs, boni in il-

lo nihil bonum, medicum nihil, nihil metallicum, falsa sunt omnia. Iudica ergo Lector, quo iure facultas Parisiensis hanc Libavij Alchemiam & similes omnes damnarit. quam sapienter rogavit omnes ab illius lectione abstinere: fugite sophisticationes alchemistarum nequam, inquit Comes, & quoscunque alios, qui fidem istis adhibent. Non-ne tu es ille Alchemista nequam? Quot enim subijcis magisteria, si dijs placet exaltati coloris, albi, rubri, in imperfectis vt perfecta æmulentur? Est argenti in aureum colorem tinctura. Aqua est, qua argentum colore fit aureo. Cupri lamina ita albescit vt pro argento se gerat. Dealbantur ferrum cuprum & alia per similes imposturas. Exempla addis, modos doces, ne quid desit malæ artis malis professoribus. Eiusmodi colores inducis per liquores ingredientis, per ablutiones per additamenta externa. hæc-ne iurabis magisteria desumpta ab opere sapientum?

Nec parsum est gemmis, saphyrus habet sua adulteria, cristallus sua, moschus ex sanguine hoedi. Mones viri boni esse à tuis fraudibus cauere. Iudica quàm bonus tu fies qui artem in his collocas. Et audebis adhuc tuam alchemiam defendere, pro vera arte tyronibus addiscendam proponere? Paracelsiæ opponere? Mihi crede, Paracelsus tam iniqua nunquam euulgavit, habet tropos & ænigmata quibus deliteat, sed tam aperta maleficia non profitetur. sed videantur sequentia.

Probi malum fugiunt, sed improbi querunt.

Coloritiarei-j-ciēda metal-lorum.

Adulteria gemmarum docet.

AD CAPVT DE GEMMIS
ex tinctura.

CAP. XXVII.

ERVVM affinitas mendaciorum & deprauationum conformitas, hoc caput sequentibus annectit. Exhibet ille gemmas omnis generis artificiales, quas velit naturalibus succenturiare. Perlae vniones bezoardicus lapis & alia pretiosa non omittuntur. naturalibus figura, colore, politura, ita conueniunt, vt etiam peritos fallant, saepe emantur, saepe deuorentur pro veris in medendo. nec reluctatur Libavius, asserit pares habere vires cum naturalibus. Cedo verò corallum, succinum, gemmas, perlas, quæ pro materia albumen oui, calces metallorum, vitra herbarum, lapidum habeant? quid poterunt aduersus pestem & venena? In illa tamen confidet qui genuina credet; Libaui, desine tam apertè falsa in vulgus spargere, artem diuinam his vituperijs contaminare. Senatus in te animaduertet. Ignari rerum & imperiti, te credunt Chymie monarcham. tua omnia tutò deuorarent. fraudes tuas pro veritate haberent, præsertim cum rationes machineris quibus ea tuearis flagitia. Authores medici fucos quidem medicamentorum obseruant, notas & argumenta describunt; sed artificia & adulteria

In his exemplis.

Defendit artificia gemmarum.

Contendit tantum valere quantum naturales.

omninò tacent, nescire gloriantur. Tu contrà fraudes doces, notas & modos deprehendendi taces. Rationes tuæ vires naturæ & arti pares concedunt.

Rationes Libavij.

Quod inquis, analogæ sint seminaria gemmarum & metallorum, quod sint in eisdem mineris, & sæpè metalla contineant, quod eadem sit crescendi ratio in gemmis & metallis, quod videantur principium rude seminalis virtutis in se habere. qualis in plantis perfectior est. Quæ compositio non pro impostoria est habenda, sed pro maxima naturæ imitatione, quod etiam sint efficaces cum metalla & eorum calces non sint sine viribus. Hæ sunt rationes

Confutantur & vanæ dicuntur.

Doctoris tot titulis onerati, quæ vanescunt cadaueroso fultæ fundamento. Putat bonus ille, metalla gemmis affinia, quod calcinata vitrum coloratum ex hibeant & ἀλογος philosophus, non intelligit, calcinatione omnia in vitrum abire, nihil esse quod ignis rigore non vitrescat. Ergo si hoc modo gemmæ conveniunt metallis, convenient & cæteris sublu-
naribus; cum calces rerum non sint sine viribus, erit concludendum easdem habere cum gemmis? Sic erit apud nos Oriens, unde gemmæ nobis oriantur. Io verò nautæ omnes per Andream Libavium indico vobis quietem perpetuam: procul pericula, Syrtes, Charibdes nauigationum: furnus Libavij, navis erit: ignis, cynosura: matrarium, astrolabium, follis, remes vela: menstrua, lixiuia, maris supplebunt vices: vt effracta naui merces perduntur, sic effracto, furno, crucibulo, vascu-

Omnia calcinatione abeunt in vitrum.

Ludit.

lo. An-non innuebat Galenus Libauij artificium, cuius magister simul cum arte in naufragio enatare tutus possit? Sic verè Anaxagoras, omnia in omnibus asseuerabat. Quæ nugatur de principio feminali, de eadem crescendi ratione, vana sunt omnia, coniecturæ vanæ. Si enim crescunt appositione, quid-ni interposita aliena materia comprehendetur? *Differre docetur.* Differre autem omninò apparet, nec iddem habere seminarum; cum in eodem loco, eadem virtute minerali & formante, opus varium emergat: Vnde enim varietas si non à materiæ illecebris? non agit in litem exemplum, quod lite resoluit. Ergo gemmæ Libauij fugiendæ, non pro naturalibus assumendæ. *Calces metallorum inquit, non sunt sine viribus, ergo nec gemmæ quæ inde prodierunt.* Quamquam multa sint in contrarium, tamen animi gratia sit ita. An propterea facultates similes *Metalla vitra pondus omnis coloris.* aut eadem his & illis? vitrū antimonij ad rubinum accedit, aliquando ad topasium: an ille gemmæ eius vim habent? Vitrum stanni viride bilem purgat, an & smaragdus? crystal- lus hydrargyri mouet ptyalismum, an & crystal- lus mineralis? Vitra metallorum tanquam *Non inde sequitur vires habere gemmarum.* Chameleon quidam, hunc & illum induunt colorem, pro hoc vel illo præparationis modo. ex quolibet possis saphyrum, smaragdum rubinum, topasium æmulari, an vnicum vires profundet gemmarum omnium? hæc plana sunt & comperta sedulis artificibus non his qui ex auditu tantum loquuntur; Smilis

farinae sunt succinum, corallum & alia illius capit.

AD MAGISTERIVM SAVORIS.

C A P. XXVIII.

Vera medicamentorum correctio est in sublato sapore.

E sapore multa dici possunt, quæ medicum chymicum deceant: pauca subijciam quæ satis sint contra aduersarium. agitur de sapore medicamentorum ingrato, aut tollendo, aut corrigendo, inuiolata cœlesti facultate purgationis authore. quod verè magisterij est. fit enim sine molis imminutione sine

Tolli potest auctione, beneficio ignis philosophici superblatamini- riius commemorati. agit naturæ instinctu, nam cœlesti facultate.

auctione, beneficio ignis philosophici superblatamini- riius commemorati. agit naturæ instinctu, nam cœlesti facultate. tura eius virtute eadem facit in nobis circa alimentum, quæ hic ipse extra nos circa medicamentum: sanguis dulcis est, ex alimentis cuiusvis saporis: tales tamen sumus quales humores, talis est sanguis qualia sunt esculentia & potulenta. Ergo rerum essentia nihil

Per ignem naturæ.

participat cum eiusmodi saporibus peregrinis, naturæ omnino ingratis. Dictus ignis naturæ & artificis primarium est instrumentum, eius ope ingratus omnis sapor tollitur, quin etiam exuperans omnis qualitas, cacoëthia:

Tollitur enim in nobis.

quicquid naturæ defecit mediocritatem, ad illam reducitur, ita vt medicamenta & alimenta mutuò commeent, ne dicam venena. Ipse est qui in ventriculo anatis, sturni, gal-

In lacte nutritis medicamentis.

linæ, venenata cicurat, quid-ni & in vasculis eadem poterit artificis consilio & ratione moderatus? Sed pergo in reprehensione. Dic fodes, Libaui, quomodo erit magisterium saporis in aceto ex tuis legibus? fit acrius acetum, inquis, phlegmate distillato. itane magisterium? an exaltatione euadit acrius? nonne potius aqueæ portionis quæ diluebat, absentia? aliorum acrimoniam eluis. sapor debet exaltari magisterio, & lotionem tollis. Est-ne aceti sapor exaltatus, dum admiscuntur peregrina, ut intendatur? Tantum abes à recto, ut si fraudes & flagitia non doces, imperitè loquaris. Deus bone, qualis ars, quam malè cohærentibus præceptis est condita! si in humanioribus literis plus non potes, Gymnasiarcha malus es.

*Exempla
alia magisterij
mala &
ridicula.*

Magisterium saporis, inquis, est cum in sapore fit exaltatio. Potissimum autem usus est in acrimonia corrigenda. Decebat mendacem esse memorem. Subdis quomodo acetum fit acrius, & nunc acrimoniam corrigis. Hoc & illud vno saporis magisterio. quomodo aliquid emendabis, & exuperans iddem exaltabis? si sapor acris est, si amarus, exaltatione fiet acrior, alioquin non exaltabitur. quid enim est exaltatio nisi ad gradum excelsiorem deductio? Sanè dum hæc scribebat Libavius lagenæ fundum exaltauerat. Vis nihil separari in magisterio, totum manere, nunc lotionem tollis acrimoniam, ingratum præcipitati saporem dulcificas? an præcipitatum putas,

Contradictio.

Ludit.

simplex & solitarium naturę medicamentum
natum cum illis qualitatibus?

Hydrargyrus sine sapore est sine acrimonia. præcipitatus ex stygia eius retinet sales. Dum illos tollis lotionē, ita ne dulcificas? habes ne aliam præcipitandi mercurij artem sine salibus? ita ne hallucinatur spagyricus, paracelsista, professor primarius, magnæ si dijs placet Alchemiæ conditor? Sic sane sine ratione quisquiliis congeris vndiqueque vt libri moles augeſcat, præmium & æſtimatio defluat. Aqua fortis & eius sales quid-ni exaltabuntur, vt acriores & ad ſoluendum ſint promptiores? Præcepta artium meliora quo communiora, ſic & metallorum artificibus conſules, vt medicis, quibus ſolis non eſt datum opus. Addis *ſi plane auferri nequit lenientia admixta ſuccurrunt.* Quid? impotens ars tua acrimoniam auferre nequit. Vbi verò ſunt magnifica illa Doctoris promiſſa? quibus cælum tetra mutabat, ſeſſilia donabat alis, volatilibus reddebat conſtantiam, bonum in malum, malumque in bonum mutuò commutabat. nequis tamen tuis magiſterijs acrimoniam obtundere: ſanè plurima de vera ſaporum natura te latent, quæ ſi reſcires, quàm glorioſus eſſes Thraſo! Qui contra Scholam doctiſſimam Triumphum paraſti, mancus imperfectus ille eſt. De eſt aſinus Libanius ad tranſeundum, illum iam annectimus ſuarum impoſturarum plauſtris tanquam flagris cædendum, ad certioſiorem Pariſienſium victoriam.

*Culpatur
Libanius de
conſarcinatis
ſchedulis fal-
ſis.*

*Impotentia
artis Liba-
niane.*

*Quæ deſint
ad Libanij
triumphum.*

AD HYDRARGYRI TRANSMV-
tationem, cinnabaris, Slibij.

CAP. XXIX.

ERE dixit Libavius, Mercurium projectione transmutari. Hæc veritas Libauio incognita non abi-
bit in comitata mangonijs, flagitijs. *Dum impru-
denti Libauio
excidit ve-
rum, multa
falsa sequun-
tur.*
malè sapientes imitatur. cum vero multa ad-
dunt falsa ad celandum. Libavius nec intelli-
git nec celat verum. pura sunt mendacia. Ve-
terum falsitates innoxie sunt, verba sunt sen-
su vario enunciata. Libauij errores damnosi
sunt & capitales. bonum publicum offen-
dunt, quia imposturas malis animis expo-
nunt, discantibus proponit illos.

Quo semel est imbuta recens servabit odorem.

Testa diu.

Sic quæ olim sparsit Paracelsus vix pos-
sunt è multorum animis euelli. Sic ergo Li-
bavius hoc caput producit. Elixir falsum
substituit vero. Cuius quæ necessitas, si non
sunt pares vires? pares autem affirmat, descri-
ptionem videat lector, & de peritia authoris
in opere sapientum iudicet. Nec enim con-
stitui singula Libauij peccata restituere, præ-
stat rogis deuota dare. *Elixir fal-
sum loco veri
demonstrat.*

Addit fixationem per aquas aureas argen-
teas ex forti, quæ si potest dissolvere dictum
est. talis debetur fides Libauio in metallicis, *Authores ha-
bet sine au-
thoritate.*

*Authores
habet sine
authoritate.*

*Argentum
ex cinnabari
culpatur.*

*Damnatur
opera à sa-
pientibus.*

quæ in medicis. Citat autem Mizaldum & eius aquam si dijs placet fixatoriam: nutrit liquore vt reducat in metallum: asserit tales labores valere vbi ignoratur veritas. scilicet mendacium mendacio tegitur, vt clauus clauo pellitur, lis ex lite oritur. Dic omnium ignarissime, verum artis dedecus, ad quid valent tua ludibria, nisi ad fallendum? si ignoratur verum quis locus falsitati? Citas Lagnouerum Muffetum cuius describis medicinam, & fatetur ipse author ita fixum mercurium statim redire. Tale est argentum ex cinnabari factitium, talis argenti in aurum mutatio. tui authores omnes paris sunt tecum authoritatis, in re præsertim impossibili, vbi & verum & sapientes repugnant. Authores probati hæc damnant maledicta opera, quos nunquam legisse quis non videt? aut data opera ludis & fallis lectores, vt sit verum quod Del Rio, te insignem esse præstigiatores. Vix acriusculè te corripio, alienus mihi est animus à seueritate: Sed quâ possim aliter isthæc ferre, artis diuinæ & sanctæ opprobria, in eius ore qui sibi arrogat summum ius, summæ iniuriæ inferendæ? Stibium tandem in regulum mutas, Paracelsi inuocas genium vt credatur metallinaarsenici. Nemo nescit sandaracham, ponere mercurialem, imò & sulphureum regulum.

AD METALLA IN HYDRARGY-
rum soluenda.

CAP. XXX.

VÆ impossibilis est metallorum
 in mercurium reductio, te do-
 cente, ridicula est: debuisti nomi-
 nare calcinationem metallorum,
 siue corrosionem. In ea tu teip-
 sum ludis. cum non possit fieri sine mercurio
 vulgari, ita distinguis. *Dignoscitur inquis, ex*
caudato cursu, si corio exprimatur, manebit metal-
lum, si sublimetur, si distilletur manebit in imo. Sci-
 licet efficacia hæc sunt conuersionis argumē-
 ta, comminuitur hydrargyro metallum, &
 hoc vocas conuersionem metalli. nunquam-
 ne cessabis improprie loqui? Reductio illa,
 quam multi mendaces clamant quam fortas-
 se intendis, impossibilis est, multis de causis.
 & si fieret non fieret per mercurium vulgi,
 non est is philosophorum sensus. Vt ex vulga-
 ri, non venerunt metalla, sic in eum non abi-
 bunt, si eadem sunt constitutionis quæ disso-
 lutionis principia. Nec possunt in ea restitui
 arte, ex quibus naturaliter coaluerunt. non
 sunt simpliciter mixta, sed generata. axioma
 verum est, de mixtis simpliciter de artificiali-
 bus, quod erat totius operis clauis fundamen-
 tum. Nam mixtilia manent actu, non cum
 suo actu. In generatione non ita. dum aliquid

*Improprie lo-
quitur de re-
solutione me-
tallorum.*

*Impossibilis
est reductio.*

*Si abeunt in
mercurium
ex eo non ve-
nerunt.*

*Duo illa con-
ueniunt in
tertio.*

generatur, noua forma producitur, pereunt
formæ genitiuorum. generatio est mutatio

*Tertium illud
est subiectum
philosopho-
rum.*

*Redeunt quo-
que illa in
tertium.*

*Principium
eorum est vo-
luntatis auctori-
bus.*

*Non duo nec
tria.*

totius in totum, fit ex actu & potentia. actus
destruitur, potentia actuatur. Mercurius, sul-
phur, dum metallum efficiunt, suis priuan-
tur formis, imò antequam conueniant, me-
tallo generando, debent in aliquod tertium
conuenire. proximè ex illis duobus actu di-
stinctis metalla non fluunt, sed ex tertio me-
dio, inter illa & metalla, quod proxima est
& coniuncta eorum materia. Tertium illud
hermaphroditum dixerunt philosophi, quod
marem contineat & fœminam, sulphur &
mercurium. si possent reduci, abirent in hoc
vnum tertium, minimè in illa duo seiuncta.
sic intelligenda est authorum reductio. fiunt
inquam metalla ex sulphure & mercurio, sed
non ex illis separatis: materia illa eorum vul-
tus refert, sed successiuè, & inter laboran-
dum. dicunt sulphur & mercurium, veluti
siccum & humidum, non tamen duo diuersa,
sed vnicum, mox siccum, mox humidum, ea
est elementorum conuersio: conuerte ele-
menta, & quod quæris inuenies. Ergo impos-
sibilis tua conuersio cum enumeratis condi-
tionibus. Deinde nomine mercurij auditur
quicquid est volatile. metalla sunt fixus &
congelatus mercurius. vbi fixum fit volatile,
tunc inuentus est mercurius, sed id fieri ne-
quit per vulgarem mercurium, ille est ouum
venti, nihil potest ad artificium diuinum. est
metallum, metalla vulgaria sunt mortua non
viua

LIBAVIVM RESTITVENS. 145
viva qualia volunt philosophi. Quid si ipsa
non intrant magisterium? materia philoso-
phorum est vitæ capax. vita conciliatur per
aquam vitæ, non vitis, per ignem naturæ,
sine quibus ridiculi sunt tui omnes conatus.

AD MIXTVRAM METALLO-
rum cum mineralibus.

C A P. XXXI.

HYMICORVM delitiæ, inquis, *Que delitiæ
evidentes sunt magis in emulatione chymicorum
auri & argenti, & aurum quidem Libavib.
ita ad vinum student exprimere.* So-
phista impure, tu vocas Chymicorum deli-
tias quod impostorium est. nisi recantes non
cessabo nomine artis te sistere pro violata e-
ius pudicitia & castitate. Sicci-ne arti nobilif-
simæ patrocinaris? Sicci-ne tuis contumelijs
& opprobrijs deffendis? O quam verè dictum
laudari ab illaudato viro ignominiosum esse!
Artem lædis, dum ornare satagis. Sed videam-
us exempla, si vero an falso conueniant, vt
his calumnijs liberetur.

Quod ad primum attinet. calx ferri per cu-
prum facta, octiduum reuerberata, non po-
net regulum. ferro inest paucum humidum,
tali artificio depopulatur. sicque reductio im-
possibilis. Deinde quorsum argenti cemen-
tationes? an vt portio fixetur? at vno solum-
modo figitur, totum coquitur, tingitur,

K

perficitur. quod descendit forti illæsum, an propterea aurum? multa resistunt quartationi, crocus, regulus, minium, berillus, talcus certo igne purpuratus. Cuprum si semel aut bis iungatur sulphuri, annihilatur. quæ ergo reductio? Quod sequitur sophisma dignum est consideratione, ut iudicetur peritia doctoris. Calx solis sublimetur cum ammoniaco & reuerberetur. &c. Est-ne sublimatio calcis solaris possibilis? & si sublimatur, quomodo volatilis reuerberatur? Tandem polliceris aurum artificiale: sit fides & aurum penes authorem, nec alio persoluatur Gymnasiarchæ functus officio. Cætera de argento cum cinnabari, cum mercurio fixo, cum cupro dealbato per arsenicum paris sunt prætij, nec minus digna incendio.

*Non reduci-
tur crocus
maris.*

*Calx auri
non sublima-
tur.*

sublimata.

In magisterio mixtionis liquidorum, nihil est non pharmaceuticum. quare inutiliter ad chymiam transferuntur. integra sunt omnia.

*Veneficium
Libavij ta-
cendum.*

In magisterio ferruminationis nefanda tacere haud potest. oua intoxicat, nec patet maleficium. id fit non sine Italorum infamia. Male natus promiscuè lædit omnes, alios doctrina, alios voce, & scriptura alios. Quod erat Italis secretum commune fit cæteris, ut omnes improbi & venefici instruantur. Respondebis te monuisse ut caueant alij à similibus. tolerabilis quidem monitio, sed quæ moneat non doceat malum. Galenus longè sanctior erat de hæmagogo hæc locutus. Ve-

*Galenus pro-
bitas maior
& pietas.*

risimile quidem est multa medicamenta in- *Caleni ver-*
 ueniri talem habentia virtutem vt sangui- *banotanda.*
 nem trahant: sed taceri rationabile est ipsa
 sicut alia venenata tacentur, ab omnibus ha-
 bentibus intellectum. Fuerunt enim aliqui
 iam & circa hanc doctrinam sine inuidia pro-
 digiosam communionem monstrantes, &
 scribentes cuiuslibet venenorum præpara-
 tiones, sed non sunt habentes intellectum
 qui tales, neque vos si nos interrogatis quæ
 medicamenta sint hæmagoga. Si rediuius,
 quid de Libauio pronunciaffet in venenis &
 metallicis?

Prodit autem imperitiam dum in quarta- *Imperitia*
 tione requirit regiam, eamque iterare iubet, *Libauij in*
 ne putetur abusus. Nescit regiam ideo di- *quartatione.*
 ctam, quod solum regem vulneret: sic ergo
 soluetur aurum, illæso argento: sic peritus
 artifex audita pro veris obrudit: alia multa
 sunt quæ non placet attingere. sed & incudi
 reddam experimentum tentatum, scilicet ad
 authorum mentem. Ego, inquit, reuerbera-
 rum puluerem solui aqua regia, solutionem reduxi *Mentitur Li-*
 & elui, successitque putrefactio physica, qua in *banius putre-*
 multam nigritiem fuit corruptum. Cedo verò au- *factionem*
 thorem qui pro materia aurum, pro igne re- *physicam.*
 uerberium, pro dissolvente regiam proponat,
 Norunt omnes quam piè talia rejiciant phi-
 losophi, quam sanctè iurent à talibus absti-
 nendum, abstineo propterea à diligentiore *Contra au-*
 refutatione, credo te potum hæc dictitasse. *thores.*

Habet & puluerem qui descendit metallum for-

K ij

Pulvis fortem si solutum, irretusa forti, ex halouitro & arsenico est. restituens va-
nitas.

Mirus verò pulvis si hæc potest. quid enim fecernet & deprimet metallum? an halouitrum? at iam in forti erat ad dissoluendum: an arsenicum? at soluit duo luminaria. propterea quæ utilitas fortis eius seruata? non valebit ad quartationem. Quid si nolim cum arsenico? Ergo hic pulvis de numero eorum est, quæ non fecit, sed audiuit Libavius.

AD MAGISTERIA
 principiorum & elementorum.

C A P. XXXII.

*Principia
 Paracelsi do-
 cet Libavius.*

*Accusantur
 & explodun-
 tur.*

O T o hoc capite, purè habentur Paracelsica, ne postea mediam viam obganniat Libavius. *Magisterium principiorum*, inquit, est cum principiatum compositum in principia resolvitur denuo. Principia vero sunt quibus primis, res in quolibet mixtorum genere est facta, quæ quia insunt etiam certam materiam sibi substratam habent, in qua vigeant & cum qua educi possunt. Paulò post declarat alia esse ab Aristotelicis & Galenicis. Ille scilicet est verus Galenicus qui prima Galeni fundamenta diruit. Spurijs sunt Parisienses qui Paracelso & Libauio aduersantur. Iam si accusas hæc principia, ad artem fugiet, dicet vocabula esse arti consueta, principia esse, sed artis, sed modo Chymico enunciata. At enim quid hæc sibi volunt.

*Principia sunt quibus primis res in quolibet mixto-
rum genere est facta. An res illa facta est Chy-
micè, ex his principijs, vt chymicè in eadem
redeat. Non putem, agitur enim de consti-
tutione rerum naturalium, deque earum la-
boribus medicis. Natura res suas facit modis
arti incomptis. Quod artis attinet momen-
ta, supra demonstratum est te non esse asse-
cutum mentem authorum probatorum, vt
inde tuum artificium munias. Ea non sunt
Alchemiæ principia quæ tu proponis, quæ
habet Paracelsus eiusque mancipia. longè a-
liter se habet ista veritas. Sanè verum semper
est vniufmodi, falsum mille modis ostenditur.
Libavius chameleon est, mutatur singulis
momentis, alius omninò est triumphans, a-
lius artis conditor. In triumpho à Schola e-
doctus sic sibi aduersatur in arte. Quæ princi-
pia eliciuntur ex similaribus non sunt illa ex quibus
tanquam materia sumus natì & nutriti: deberent
autem si vt elementa concurrissent. Veruntamen
quia eliciuntur postea ex humanis membris dissolu-
tis in elementa, talia magisteria non negamus ea in
nobis fuisse, sed alio modo quàm dicunt Paracelsici.
Quasi verò membra humana dissoluantur.
sic-ne decet primarium professorem impurè
loqui? solum mixtum dissoluitur, quia mix-
tioni opponitur dissolutio. generatum cor-
rumpitur. vt partes cadaveris. an similaria
solum mixta sunt uon generata? an genera-
ta dissolui non corrumpi debent? si corrup-
puntur, aliud generatur, puta sal, sulphur,*

*Non intelli-
git authorum
sensum in
principijs.*

*Inconstantia
Libavij.
Contradictio.*

*Impura locu-
tio.*

*Alio modo
generata.
Alio mixta.*

mercurius, oleum, sal, aqua. si hæc tria generata sunt ex similarium corruptione chymica arte, non erant illa in similaribus nisi potestate: sed de nouo emerferunt actuata illa similarium dispositione. De his plura in axiomatis explicatione.

In magisterio elementorum, quot monstra sunt philosophiæ! ita-ne decet philosophum adeptum, Aristotelis Censorem, & Ramæum interpretem? Elementa habet interna & externa, mixtionem internam & externam, quod externum est interni vocat vestimentum, vas lagenam vinum continentem. Homo vino assuetus, inter lagenas & vasa vinaria philosophicè educatus perpetuò distinguit continens à contento: odit ille synecdoches illas quæ lagenas pro vinis propinant, corticem pro medulla, corpus pro essentia. Licet Theologis animam à corpore disiungere, formam à materia, medicis non licet. Homo sanatur, non corpus, non anima, sed vtrumque: actiones physici sunt suppositorum. Quasi verò cortex aliam habeat mixturam à nucleo, & ex alijs elementis? quasi medicamentum esset organicum, non simile? Non sunt hæc puerilia, seriò confutanda: non sunt tam malè collocandæ bonæ horæ, non ita abutendum otio philosophico, non lectorum patientia. Liceat tamen his paucis hæc elementa rursus tundere & incudi reddere.

Alia sunt elementa, inquiunt, à commu-

*De elementis.
Falso plura
esse quatuor.
Non octo, nō
interna.*

Ludit.

*Non aliter
medulla mi-
scetur atque
cortex.*

nibus : continent quintam essentiam , qua *Si sunt ele-*
viuunt , qua animantur , qua supra vires vul- *menta que*
garium ascendunt. Habent præterea istud *dicunt.*
cæli defluuium , quo tanquam astro agunt.
Est autem illud elementum præstantius arti in *Elementa ar-*
quo illa essentia hospitatur. cui adiuncta la- *tis.*
borando habetur. cætera si carent negligun-
tur. Certis autem delectatur illa , nec promi- *Quibus es-*
scuè sociatur omnibus. Cum vini volatico *sentia socia-*
spiritu volat : In salis fixitate aceti sedet : pro- *tur.*
pterea non laudatur illa mixti separatio in
quatuor elementa. In corpore physico simi-
lari , vnicum est totius thesauri custos. Quo-
modo ergo & vbi tria ? satis est de toto cor-
pore vnicum habere , totius virtutum po-
tens. Quintæ tamen essentiæ laborem , plu- *vnam essen-*
ribus tribuit Libavius : quod vno capite con- *tiam in qua-*
cludi potuit , in multa dispescit : vnum & id- *tuor capitibus*
dem docet capitibus de elementis , de princi- *descripsit.*
pijs , de extractis , de mysterio , de arcano , de
quinta essentia. Nam si illa essentia solitaria
nec venit , nec nascitur , nec extrahitur ; si
est ab elementis inseparabilis ; si nec tangi , *Sic multipli-*
nec haberi , nec sumi potest , sine elemento- *cantur entia.*
rum consortio : quorsum tot capita tradita
sunt ? tyronum animi sic obruuntur , non
leuantur , læduntur , non iuuantur. Do-
ctius Fernelius demonstraui in omnibus *Imitandus*
esse aliquid elementis præstantius , quod *erat Libavio*
nesciat corruptionem. Si quinta essentia *Fernelius.*
facit , vt hospes excellat aduenis , vt com-
munia plus possint quam si solitaria , & ea

*Libavij ele-
menta &
principia ea-
dem idest fal-
sa omnia.*

*Elementa il-
la ex vulga-
ribus sunt &
in ea abeunt.*

*Obiectio Li-
bavij.*

Responsio.

virtute orbata essent, cur distinguuntur ele-
menta à principijs? ab essentia? vna materia
vnum subiectum, ab elementis est: vna essen-
tia à cœlis: cur tam variè enunciantur? Si ele-
menta per se inefficacia cur de illis seorsim?
Quæ describis elementa, eadem sunt cum
principijs alterius capitis: eadem cum labo-
ribus quintæ essentiæ: differre facis quod
mox denomines à materia, mox ab essentia:
nec tamen communia retines elementa à qui-
bus ista materia. Cedo verò tua principia, sal,
sulphur, mercurium: nonne corpus habent
ex elementis communibus? nonne in ea re-
soluuntur? sal in aquam abit, sulphur in aë-
rem in ignem: imò sulphur est aëreum cum
ignis sit alimentum, vt pingua, vt oleosa, &
aëria omnia.

Dices tua esse efficaciora communibus &
vulgi, latere in tribus quidem subiectis, quæ
illo triplici vultu patent proprijs laboribus:
at esse inuisibilia, insensibilia, spirituosæ, viua,
formalia, aëria. Vno verbo non vt elemen-
ta concurrere ad mixtionem, non esse pro
materia mixti, non esse materialia, sed for-
malia. Quasi vero Aristoteles & Galenus ele-
mentum dixerint quod sola constet materia,
quod sit inefficax, cuius non sit sua essentia?
Respondebis iterum te velle elementa mate-
rialia & formalia compositi. Hæc ab illis esse
distinguenda, arte hæc & illa exhiberi: illa
externa sunt, hæc interna, talem & eorum
mixtionem esse. Sic ergo formæ rerum ex

pluribus erunt, in plura soluentur. Non erunt simplices, sed compositæ, non in instanti, sed per partes, & in tempore generabuntur. Nul-
 lum erit corpus simplex & simile: ne ipsa elementa vulgaria: quorum tamen vna est & similis actio: Non cœlestia corpora; non angeli: cum velis & illic hæc tria conscendisse. Mitto isthæc philosophiæ flagitia: aliam enim te habere dices philosophiam ab Aristotele. Ergo ex teipso, sic vrgeo. Ista essentia nonne simplex est & vniformis? si affirmas, vnica erit & eius vnicum principium, vnicum elementum, non triplex. Ita autem placuisse authoribus Chymicis supra demonstratum est. Si non est cœlestis, vt coactus respondisti Riolano, qualis illa erit? in examine enim, in Triumpho, nihil agnoscis cœleste. Cœlestem dices essentiam analogicè tantum & per excellentiam: sed analogia, excellentia, artificium, potest-ne mutare genus? Rides Riolanum cum Fernelio calorem Solis nominantem. Negas quicquam à cœlis dimanare. Ali-
 bi tuis laboribus essentiam facis, rei substantiam elementarem, in eam adducis præstantiam quæ cum cœlesti decertet. longè superare pristinas vires. Ex omnibus mixti partibus illa eruitur quæ vna omnium virtutes contineat: non aliter ac Auicennæ temperamentum quo quinta qualitas significatur, ex omnium conspiratione nata, vires omnium eminenter continens: sic dicitur in antigrammanijs, mixti essentia, non esse nisi mixta.

Absurditas Libanij.

Ex ipso Libanio confutatur Libanius.

De essentia natura si cœlestis an artificialis.

Auicennæ temperamentum.

Plura sunt capite proprio supra. redeamus ad pensum.

Magisterium elementorum, inquis, *est cum mixta in sua resoluuntur elementa*. Hoc capite quæcunque continentur ad separationem pertinent, non ad magisterium. Nomen succi rejicitur: elementa artis & naturæ adorantur. illa his analoga dicuntur. sed quæ analogia succi cum elemento? Soles humores rejicere, quod trium substantiarum vnicam exhibeant, sit solus liquor. aliter-ne succus tria elementa dabit? Et quis erit ordo, si quæ elementi vultum retinent, pro ipso sumuntur? ita-ne aqua fortis stygia aqueo elemento datur? sic elementum aquæ dicis vinum, aut aquam musti. talia sunt exempla, sic in oleo, in lacte, in succis expressis. butyrum erit aër aut ignis lactis, caseus terra, serum aqua. sed ubi hic magisterium?

Pergis in nugis. *Elementa substantiæ sunt magisteria elementis naturæ analoga, dissolutione interioris mixturæ facta*. Verba audio, nullam video demonstrationem. Cui bono octo elementa, duæ mixtiones? scilicet Deus naturæ alia fecit Libauio, alia mundo. fecit quatuor nobilia interna, quatuor ignobilia externa. Quibus monstris cogitur ista locutio. *Est hic quædam discessio à physica*. Et quo autore discedis? cur tuas nugas solidæ philosophiæ anteponis? quasi Aristoteles sine demonstratione sua dederit ut tu tua. Tu fortassis *αὐτόπιστος*, tu alter Pythagoras. Cedo verò octo tua ele-

Impropria Libavij locutio.

Contra magisterij naturā.

Ex Libavio creatio imperfecta accusatur.

Sine auctoritate sine ratione.

menta, cedo & tria principia, in vnico indi-
uiduo. cum enim insint, vt supra dicebas,
haberi necesse est & prodire. Vinum separa-
tione, dabit spiritum purissimum, simplicissi-
mum, dabit phlegma aquosum, oleum aë-
reum, cinerem terrestrem: quatuor hæc om-
ninò sunt, non plura, non pauciora. Labora
quantum voles. plura nec alia obseruabis.
alcalia ad spiritum & aquam pertinent, pin-
guedo ad oleum. hæc enim duo in tartaro
sunt, vbi ergo interna & externa elementa?
Vbi duplex mixtio? An internus spiritus,
quod lateat demersus cum luxuriante phle-
gmate? At hic solus igni respondet, momen-
to ignescit. An alcalia liquore dissoluta, nec
manifesta oculis, interna dicentur? An &
suis reddita sunt elementis, & vnam vini mix-
tionem constituunt, cum cæteris? Non est
vinum duplex, sed ex illis vnum.

*Exempla
confutant do-
ctrinam il-
lius.*

Quod ad principia attinet, ridicula
sunt si alia seipsis priora habent: inutilia si
nihil ab elementis diuersum gerunt. Imò ve-
rò & hæc ipsa, duplicia norunt elementa.
Bone Deus quis ferat ista deliria, nisi spes
esset reducendi ad materiam primam Liba-
nij, ad primam doctrinam, ad Galenismum.
Erit ergo in similaribus mixtio multiplex,
vna principiorum, altera elementorum no-
bilibium, tertia ignobilium, principia enim
misceri alibi dixit. Quid si examinentur
ad mixtionis leges? Quid est mixtio? *misci-
bilibium alteratorum vnio.* Qualia sunt mixti-

*Principia ex
alijs sunt.*

*Mixtionis
diuersitas
reijcitur.*

lia ? contraria. Quomodo ? qualitatibus.

Renocatur Libaniana mixtio ad veram. Quando vniuntur ? cum mutua pugna qualitates conuenere. Est-ne mixtio substantiarum ? minimè, quia expertes contrarietatis, vniuntur solùm : mixtio est qualitarum, vniio substantiarum. Sic vnius rei, mixtio vna, non plures : non est absoluta, nisi substantiæ vniuntur, repressis qualitatibus : totorum elementorum est : non est vna substantiæ, altera qualitatis ; sed amborum vnica consum-

Labores Libaniani hæc dicta non cōvincunt. mata. Si labores in aliquo medicamento, non poteris monstrare tam multiplicia elementa, non illa principia, non eiusmodi mixtiones. Solo nomine tua principia à tuis elementis differunt : imaginariæ sunt eorum mixtiones : Varij labores varia ostendunt opera : materia elementaris, in varios vultus est mutabilis : non decet ista tam varijs locis explicari. Docendum paucis : plura capite de principijs Chymicorum, & in axiomate explicato.

DE EXTRACTIS.

C A P. XXXIII.

Impura definitio extracti.

VÆ & qualia sint Libauij extracta dictum est capite 12. placet tamen incudi reddere. *Extractum*, inquit, *est quod è corporea concretione, relicta crassitie elementari extractum est.* Vetat philosophus definire per homo-

nyma, quantò magis per transcendentia, quæ
sunt extra genus? Definiendum genere proxi-
mo. Hic ubi est? quod, relatiuum, quid ref-
fert? quid inquam, extractum est extractum?
Prolixus est Libavius, in fabulosis & anilibus.
hic hæret siccus. Nec satis id fuit, adiecta est
& altera ταυτολογία. Quid enim corporeæ con- ταυτολογος.
cretio, si non est crassities elementaris? dum
extrahitur è corpore isto, corpus illud relin-
quitur viduum extracta portione. cur ergo
additur, *relieta crassitie elementari*? Quasi dice- Ludit.
res vinum è lagena extraxit Libavius, relieta
lagena. disce philosophicè loqui. Explicatiùs
subdis. *Extractum esse partem nobilissimam &*
quasi medullam substantiæ totius in elementis pro- Superflue
ductam. Dixit Libavius totam substantiam locutiones.
tribus illis principijs aut elementis designari:
nunc aliam habet huius substantiæ medul-
lam: tota hæc substantia, alia habet adhuc
indumenta, habet partem nobilissimam. Illa
est, medullæ suæ cortex, est ignobilis portio
nobilissimæ. Vtinam nobilis esset tuus ani-
mus, Libavi, nobilem artem non ita detur-
pares. nunquam-ne cessabis, nobile & igno-
bile inculcare, internum & externum? Ex te Fastidiosa
supra conclusimus octo elementa, nunc alia nobilis &
octo adhuc adijcis. scilicet cum hæret lingua ignobilis re-
palato, cum orationis riuus absumitur, ad petitio.
nobile & internum confugis. sic mercatores
noua pharmaca è longinquo aduecta, iurant
contra venena, contra pestem & similia vale-
re. Addis, *habere quidem radicem ex elementis, sed*

principaliter à vi creantis Dei. Ignare, vnde elementa communia hausere facultates, si non à Deo Creatore? Dic quid velis? sic delirant qui a veterum præceptis discedunt. Quasi Deus tuam medullam, tuum extractum solummodò creavit, elementa sint increata. Lepida scilicet est huius substantiæ distinctio ab elementis. Dic mihi, Paracelsista absolutissime, non-ne elementa suas vires à benediciente Deo obtinuerunt, & creatis & generandis omnibus, postea elementorum nomine & munere communicata? obtinuerunt elementa vt ex illis mutuò coëuntibus hoc & illo modo, hæc & illa nascerentur. Naturæ, sed Dei fuit imperium, generalibus his mundi parentibus datum. Altiùs ascende, & melius philosophare. Deus talia dedit elementa. Sed vt essent *ἐτεροκίνητα*, non agerent nisi concitata, & ab alio impulsa. Cælum fecit sed *ἐντοκίνητον* per se & semper mouetur. Ex hoc, & illis media fiunt sublunaria, quorum natura vtriusque est potens, Est principium motus & quietis. actiuum & passiuum. sublunaria nihil habent aliud præter quatuor elementa, & hoc quintum. hoc & illa à Deo vno facta sunt. Natura est Dei imperium creatis omnibus impressum. Leges naturæ vniuersali indixit, author naturæ, quibus non iam creatione, sed generatione singula perpetuaret. Is est naturæ ordo, is scopus, illud imperium & officium, quod creando

*Quid Deus
in Creatione
de elementis.*

*Creatura voluit
Deus naturam
moderari.*

*Natura con-
stat mouente
& mobili cæ-
lo & elemen-
tis.*

Deus dedit primogenitis cœlo & elementis. Idipsum natura generando tradit posteritati. Ergo vt in illis, sic in his insunt substantiæ. Cœlum, elementa, mixta, generata, his illis non aliter præstant, nisi quod *Cœlum & elementa sunt mundi primogenita.* à natura ita comparatum est. Creatum olim, iam generatum, ali postulat. vegetantia motum ad locum non habent. ad extra non expelluntur inutilia nutritionis excrementa. illic subsistunt, genuinisque obsunt facultatibus. Et hæ sunt fæces, hæc *Vnde feces rerum & magnata.* crassamenta, quæ naturæ & artis coctionibus decernuntur. Non quod alia habeant ignobilia, alia nobilia elementa, aliam mixtionem. Non erat tam impurè philosophandum. Vnus & idem est foris & intus ignis elementaris, vna terra, vna aqua, aër vnus. Externus non differt ab interno, *Vnus & ignis elementaris.* non est quidam ignis substantiæ alter qualitatis. Quidni iam de te pronunciabimus quod tu solebas de magistro Paracelso, tibi familiare esse delirare, non aliter absolutus fuisses discipulus.

De ente verò quid aliud est quàm proximum cuiusque generationis principium. *Quid ens & eius labores vani.* illud subijcitur artis laboribus, nunquam extrahitur vt malè opinatus es.

Quæ habet caput secundum ad pharmaciam pertinent. puriùs apud proprios authores describuntur & nominantur. Non sunt huius loci.

*Fundamen-
tum extracti
& magisterij
nomine divini-
tur.*

*Ergo & to-
tum Libauij
artificium.*

Quaecunque præterea dicuntur hoc extra-
cti fundamento destituta, sunt aut inutilia,
aut alijs modis tradenda & explicanda. Pos-
sunt omnia vnico aut duobus capitibus con-
cludi. Quorsum enim ens primum, myste-
rium, arcanum, essentia & similia? Non erant
Paracelsi deliria adeo veneranda. pereant po-
tius cum sui authoris memoria. Si quid ha-
bent boni, detur pharmaciae enucleandum.
Differunt Pharmacia & Chymia secundum
magis & minus, quod labores sint absolutio-
res, & præparatio accuratior. An ita different
specie? Explosis ergo duobus fundamentis
Libauiani artificij, magisterio & extracto, ex-
empla eorum nihil rectius poterunt. Possem
sanè conuincere, singula confuse explicari,
impropriè in classes distribui: sed plus satis.
Nolim tamen extractum reijcere, sed velim
Chymicum: laudo labores chymicos, sed
qui sint tales, non adulterati, non ementiti.
Ea habeant quæ pollicentur; polliceantur
quæ possunt; talia demonstrantur, sint cita,
tuta, iucunda. At capite particulari demon-
strauimus Paracelsica & Libauiana, vulgaria
quidem superare, sed cacoëthia & immode-
rata omnis generis qualitate. Pereant ergo
illa nec posthac obseruentur. Tantum de Pa-
racelsia Libauij.

Soli Deo laus honos gloria.

HISTORIA PERSANA-
tæ Mulieris Læprofæ.

C A P. XXXIIII.

GEDVM, Paracelsista absolutif-
sime, adeste & singula Monar-
chæ mancipia. Soletis rationum
robore confecti, demonstratio-
num necessitate deuicti, ad experimenta
prouocare Dogmaticos Hippocrateos Gale-
nicos, ad vestra vero experimenta semper
inania, fallacia, & delusoria. Prostant cen-
tones curationum scripto, non facto edita-
rum. Iam vos rationibus superatos sistit
Schola medica Parisiensis, per magistri ve-
stri charissima numina Plutonem Tartareos
Dæmones, Homunciones, Moriones, &
talialia ludibria, vobis omnibus diuina & hie-
roglyphica. Placet congregiamur, agamus ex-
perimentis, opere præstemus quod vos ver-
bis estis polliciti. Vt omnes intelligant vtrum
Parisienses præstent Libauianis, Paracelsicis:
Vos pro more verba dabit is à mendace &
verboso magistro edocti; nos diuino fulti
auxilio sanitatem restituemus, nulla pollici-
tatione adstricti, sed in Saluatoris misericor-
diam confidentes.

Præceps præceptor Paracelsus, gloriatur de curatis, si non sanatis aliquot scabiosis non læprosis, non elephanticis. Indoctus scilicet magister, in artis operibus haud versatus, ex musca fecit Elephantem, pforam, scabiem profundam, imò simplicem impetiginem pro læpra Arabum pro Elephantia Græcorum habuit, cutaneum affectum pro abolita altrice, argumentum victricis naturæ, pro corrupto & omnino putrefacto Iocinore, pro perfecta Elephantia credulis aliquot fautoribus exposuit. Cedo enim Medicorum testimonia? cedo commemoratorum affectuum domestica argumenta? Circunfertur quidem Epitaphium cum isto elogio de curata læpra, podagra. Sed si podagra, qui sit ut arthritide dilaniatus, antè quinquagesimum ætatis annū decesserit? Scilicet propriæ doctrinæ proprius martyr, libros suos de vita lingua lethi sigillo obsignavit. Asclepiades sponsonem fecisse dicitur cum Fortuna, ne medicus haberetur si vnquam ægrota-ret. Quantò magis ridenda vita longa eius qui tam cito terminavit! Inanis enim est P. Cahietani coniectura, a quodam Paracelsi idololatra accepta, de eodem superstite, & in viuis adhuc degente. Adeo insolenti erat vitæ genere, ut cælari diutius vix potuisset homo viuis.

Sed sit ita. Verum sit Epitaphium. Eritisne degeneres discipuli? Nonne discipulus supra magistrum? Posterior dies est magister

prioris. *δευτέρα φροντίς σοφώτεραι*. Efficite
quæso vt per vos erudiamur. Datæ artis col-
lapsæ, iam vestris numinibus resurgentis, a-
liquot vocalia testimonia pro fulcris. Itane
tacebis, Libaui, si calles Sapientum magiste-
rium? si lapidem Philosophorum tenes? Te-
nes autem quia descripsisti ed rhombum. Tu
azoton, tu mercurium, tu lapidem habes,
qui factus es in caput Gymnasij, reprobatus
scilicet ab ædificantibus id est ab alijs medi-
cis. Quorsum enim propriam professionem
in pædagogium transmutes, infelix
transmutator, nisi collegæ te tanquam *νεκρώσει*
infectum à medico corpore reseculissent? An
ea est vis tui Lapidis quo medearis iuuentuti
erudiendæ non morbis? Vtinam ferini tui
mores asperitatem deposuissent eadem vir-
tute mansuefacti, At bellatoribus addit ani-
mos, audaciam, & fortitudinem conciliat vt
dicebas ad Lullium & Arnaldum. Hinc tuo-
rum discipulorum minimus vt scribis, sexa-
ginta Heraclidas Doctores Parisienses pur-
puratos, & coccinea amictos chlamide vene-
randa canitie spectabiles, morborum Letha-
lium victoria insignes, vno flatu disijciet,
vno haustu deuorabit quasi lagenas pileatas.
Quid vero magister Libavius, cuius inexhau-
stum conuitiandi stabulum ipso Hercule ci-
tius possit Anthem proscindere, & maledi-
ctis ad necem vsque incescere?

Placet, inquam, quid valeat vterque no-
strum experiri. Prouocatur ergo magister Li-

L ij

bauius ad peritiæ momenta. Sed si vincitur, quò aufugient discipuli. Si minimus Doctor Parisiensis ea possit quæ nunquam Libavius cum toto suo exercitu, Licebitne Parisiensibus de Libaviafinis triumphare? Libavium triumphum parantem, sui triumphi ipsissimum vectorem Leopardum Struthiocamelum Elephantem aut si quod grandius & rapacius animal designare? errorum suorum flagris, convitiis plaustris ad citandos gressus cadere? Veni ergo, Libavi, vide, vinceris, non vinces.

Proponitur Elephantica 45. annos nata toto decennio, morbo infami, crudeli, omnium maximo, Læpram, Elephantiam dicunt, laceffita. Morbi variæ species ex malitiæ gradibus solent assignari: Hic gradus omnes, omnis species ad morbi victoriam patent. Ex causis, bilis atra omnium deterrima est, summum est venenum quo gustato insecta moriuntur, pereunt insita terra in bullas attollitur. Quæ maleficia Plinius de menstruo, ab illo sunt humore. Inde tamen oriundum affectum, syndrome signorum & turba conpincit. Nullum vidisse affirmavit orbis medicinæ Altinus, cum ista signorum omnium propriorum & communium caterua. Duretus verè *ισόθεος*, si vnquam alius, ex solo conspectu confirmatum affectum pronunciauit. Peritissimus Renodæus ratione, manu, oculo, omnem suspicionem in certitudinem mutavit. Chyrurgi togati & non togati plurimi

idipsum testati sunt. Sed omnem sustulit dubitationem, sanguis tunc temporis detractus, putridus omnino & corruptus, sine fibris ferrosus & verè aquosus grandine tamen miliari plenus. Cacoethia atrabilarij humoris extra & intra vasa redundantis, pilorum radices rodendo, depilauit supercilia cilia palpebras, canos fecit crines iam à multis annis eosque tenues molles raros; vnde vulpina species siue primus gradus. Tum cutis extima soluta in squammas subiecta caro liquefacta exuium serpentis refferebat. Frons palpebræ in rugas contractæ, Tota facies tuberibus crassis numerosis integris & vlceratis deformis, labra crassifacæ, nasus subtumidus vlceribus exaratus, pinnæ foris intus dilaceratæ incrassatæ, oculi in rotundum acti, igneum micantes, in supercilijs laxis tumoribus onusti, malæ crassis tuberibus pugni crassitie præditæ mentum fissuris putrilagine manantibus dehiscens, & ex tuberculo oui magnitudine pendulum Leoninum vultum & aspectum eximiè refferebant. Aures autem recuruæ marginibus contractæ velutique conuulsæ tuberibus quoque asperæ, consumpti totius coporis musculi; maximè hypothecar & scapularij, thoracici, descriptæ faciei adiecti alatos Satyros describebant vnde Satyriasis. Pectus & corpus vniuersum grandine elatiore conspersum, cutis tota quanta est grandinosa aspera liuida plumbea crassifacæ, brachia crura tibiæ varis grandi-

L iij

bus inæqualia , pedes manus eorumque digiti profundis admodum vlceribus sanie putri fœtida illuue fluentibus dilacerati Elephantiam veram & confirmatam pronuntiabant. Adde linguam flammeam rimis fissurisque dehiscentem grandine fusque deque infectam , halitum fœtidum ex ore patulo expirantem , vocem raucam feréque nullam , deglutiendi summam difficultatem qua per biennium integrum ne tantillum carnis aut panis etiam in iusculo tenuissimè infriati deuorare licuerit.

Hæccine tibi Elephantica videtur, Libavi, Et illa tamen Hermeticorum tuorum remedijs toto triennio fuit fatigata cum maximo sanitatis dispendio , aucta causa , exasperato malo feréque deuicta natura. Tu audacissimus audebis ne salutem polliceri ? poteris & præstabis si vera es commentatus. Parisienses tamen Medici , quos tuæ Alchemiæ ignaros nihil posse iuras ipsissimam persanatam ostendent , magno & inuicto artis quam profitentur specimine , admirando testimonio.

Curationem auspicati sumus ab interiori labe. Sapienter enim monebat Archigenes, non nasci morbum sed perfici cum foras se prodit. Radices intus sunt, causæ delitescunt, ex quibus sordent interna. Primus ergo labor fuit radicem intus agentem præcidere, quo factò ex voto succedunt cætera. Deditus imprimis aurum potabile exuberatum,

supra sphaeram exaltatum nec reductile, quo
roborata natura virus totum in cutem expu-
lit. Dixisses variolis deturpatam cutim vni-
uersam, adeo crebra erant exanthemata.
Metus fuisset excretionis symptomaticæ ab
aucta causa; sed criticam potius, & bonis
ægræ rebus molitam naturæ robore, conui-
cit euentus, & εὐφορία. Secundo enim die, in
totum euanuerunt exanthemata & interiecta
ιδρώα, Plinij sudamina. Tum & Alexandri
Suctenij antimonium non vulgare quidem
exhibeo. Ex quo restituitur appetentia, lo-
quella redditur paulo firmior. Deglutitio fit
facilis, caro, panis, deuorantur nullo tædio.
Tandem pars tuborum absumitur. vlcera
siccantur nullo topico adhibito. cutis plum-
bea crassior squammosa defluit, renascitur
alba, mollis, æqualis. Perstant grandiora
tubercula faciei & manuum; si morbi mo-
rem spectes, tot canceri occulti. Quidni enim
cum Elephantia sit cancer totius corporis?
At paucis diebus vt & subcutanea totius cor-
poris grando, in ruborem aguntur purpu-
reum, dolent vehementissimè ex tanto ardo-
re. Tres noctes ducuntur insomnes, Tan-
dem die tertia mitescunt omnia, prorsusque
delentur vari exiliores, & parua tubera reso-
luuntur, fossæ relinquuntur, impressa tumo-
rum vestigia; cauum tumoris elationi res-
pondet. Miror ego has molitiones. Constan-
ter iubeo vsum continuum remediorum.
Grandiora tubercula quæ supersunt, cathæ-

reticis absumo, vlcera impressa alioquin telephica cancrodea insanabilia, nullo negotio clauduntur cicatrice, sola naturæ bonitate. caro sæpius retardanda est, insperso alumine donec decens figura restituatur. Certissimum argumentum deuictæ intus & superatæ causæ, quæ nullum possit morbi recrudescentis opprobrium. Sed eo adhuc maius asseuero, quod sanguis quem experiundi causa detrahi curauit, sit admodum purus, tantaque soliditate, ut vix ac ne vix quidem dissolui potuerit, nullis granulis reffertus, sed fibrosus omnino & qui iecoris robur testetur. Secundus labor est in expurganda cute externa, in auerruncandis tuberibus, qui extra vasa & in habitu concreti non ita possunt discuti, introsumptis. Topica & corporeum contactum postulant. Multa & prægrandia tubercula quum sint, & in partibus nobilibus, methodicè & cum summa cautione delenda sunt, nec adeo breui tempore. Monent Sapientes Elixiris virtute morbos vnus mensis vna die curari, vnus anni vno mense. Quid erit de hoc omnium maximo qui solet & connasci & commori ægris? quid inquam si desideretur illud elixir frugiferum? Si adsint sola vulgaria præsidia, sed chymicè idest ex veterum præceptis diligenter elaborata? Sanè si decantatum lapidem haberemus morbus omnis vnico mense vinceretur.

Hæc nos, Libaui, ut intelligas quid possint Parisienses etiam ignari tuæ Alchemiæ.

Huius

Huius notitiam ignorantiae tribuunt, ut mendacium impotentiae, tuam scientiam inscientiae. Gloriantur nescire ea quibus peiora omnia veniunt. Sic eam Spartam quam nacti sunt exornant, sic suae professioni magno sunt ornamento: Nunquam tuo exemplo ex hoc honorario pulvere ad scholasticum redeunt. Quid posses commentari laude dignum in morbis in medicamentis, cum semel in anno vnicum fortasse morbillum curaturus haud voceris. mihi crede artem experientia fecit, inexperientia casum. fortuitum id omne quod moliris. Abstine ergo otiose magister, à calumnijs quibus ordinem virorum celebrium aspersisti. Cogita quo iure tua vituperarint. Existima Alchemiam veterum illis in summo esse pretio, tantum abest ut calumnientur, cum tuam impostoriam reprobant.

M

Non licuit authori per occupationes in ægris inuisen-
dis Typographi Lapsus emendare. restitues, si
placet, antequam opus videas, alios excusabis.
P. paginam. L. lineam indicat.

Epist. ad lecto. p. 2. l. 15. adde Parisien-
bus. l. 19. verterat. p. 6. l. 2. discrimen. p. 3.
l. 1. ægrotantium. P. 1. l. 5. Idea. l. 6. cap. p.
2. l. 17. μαλακῶ. p. 3. l. 3. non localis. p. 4. l. 2.
omnium. p. 11. marg. consequar. p. 24. l. 24.
conseruationis. p. 30. l. 17. χοληδόχῃ. p. 42. l.
19. dele enim. p. 44. l. 20. adde? Et. p. 51. l. 1.
mobilissimum. p. 62. l. 24. maior est. p. 81.
l. 9. habeant animo. p. 110. l. 14. phlegmo-
nas. p. 102. marg. non medicamentum. p. 119. l.
28. ἀποδείξεις. l. 29. maiestas. p. 120. l. 3.
ἐντελεχοῦνται. p. 126. l. 7. coloris. p. 128. marg.
est inefficax. p. 129. l. 16. intellexeris. p. 145. l. 14.
impostorū. p. 158. l. 20. ἀντοκίνητον. p. 83. ὁμογενής.
In præfatio, p. 8. l. 24. collyria.
In historia p. 8. l. 15. quæ l. 16. concreta,

EXTRAICT DV PRIVILEGE
du Roy.

EN RY par la grace de Dieu Roy de France & de Nauarre, à nos Amés & feaux Conseillers, les gens tenans nos Cours de Parlement de Paris, Roüen, Tholose, & Bourdeaux, leurs Lieutenans & à tous Iusticiers & Officiers qu'il appartiendra, Salut. Nostre bien aymé DAVID DOUCEVR, marchand Libraire juré en nostre Vniuersité de Paris, nous a fait remonstrer qu'il a recouré avec grands frais, vn liure intitulé, *Lapis philosophicus Libanum restituens*, Auctore D. Palmario Doctore medico Parisiensi, lequel liure il desire imprimer & mettre en lumiere, mais d'autant qu'il luy a cousté desia beaucoup, & coustera encor d'auantage pour dresser ladicte coppie, Nous pour ces causes & autres considerations à ce nous mouuans. Auons de nostre grace speciale, pleine puissance & autorité Royale par ces presentes, donné permission audict DOUCEVR, d'imprimer ou faire Imprimer ledict liure, faïsans inhibition & deffence à tous autres Imprimeurs & Libraires, de quelque part qu'ils soient d'imprimer ou faire imprimer ledict liure, sans congé & permission dudit DOUCEVR, durant le temps & terme de six ans, A conter du iour qu'il sera paracheué d'imprimer, sur

peine de mille liures d'amande, dont la moitié nous appartiendra, & l'autre moitié audit D O V C E V R, & tous despens, dommages & interest enuers luy, & aussi de confiscations de tous les exemplaires, nonobstant lettres, oppositions ou appellatiōs quelconques, pour lesquelles ne voulons estre differé l'effect de ces presentes, tel est nostre plaisir.
Donné à Paris, ce 17. Decembre 1608.

Signé de COMBAULT.